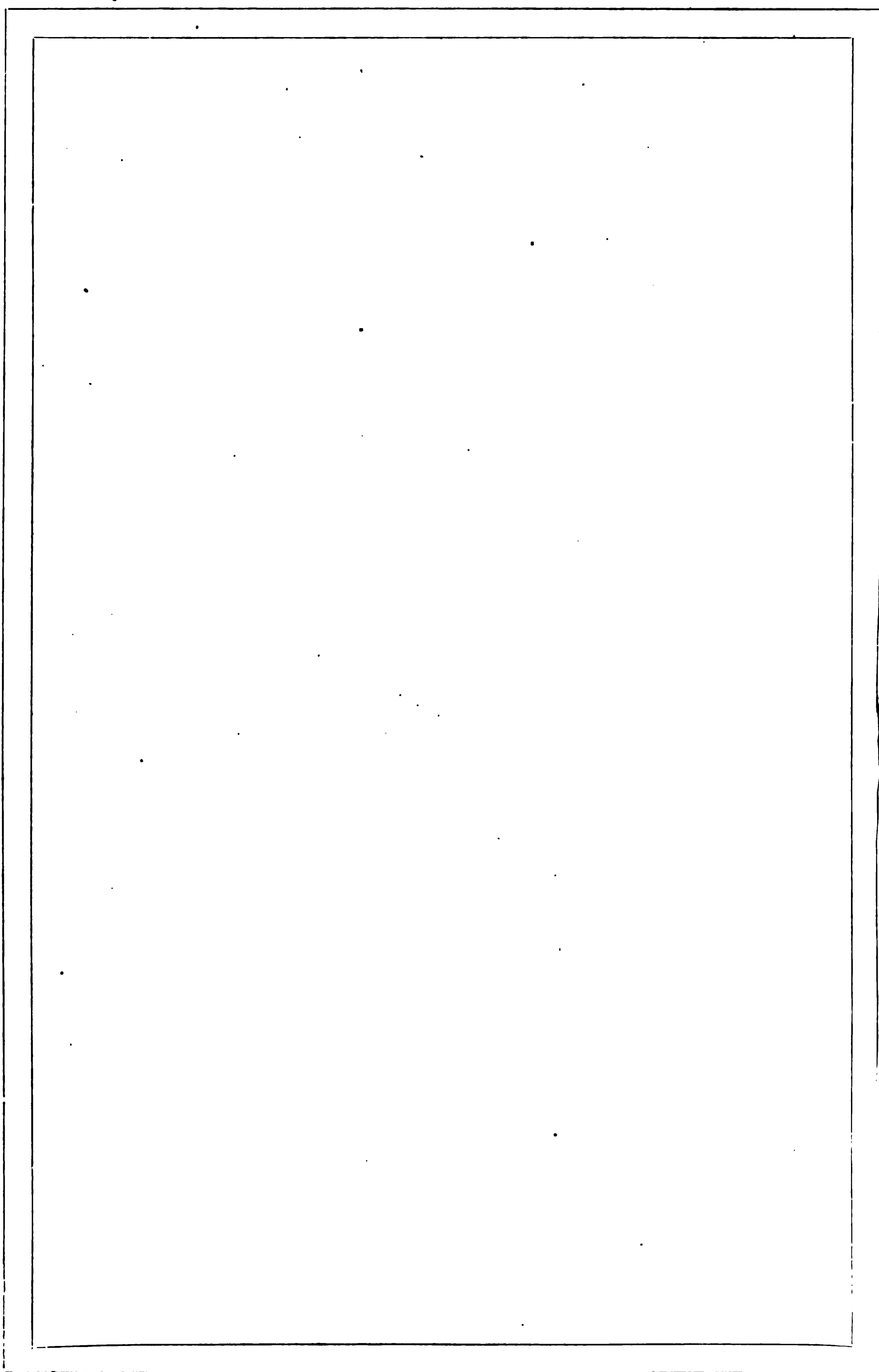

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07437991 2

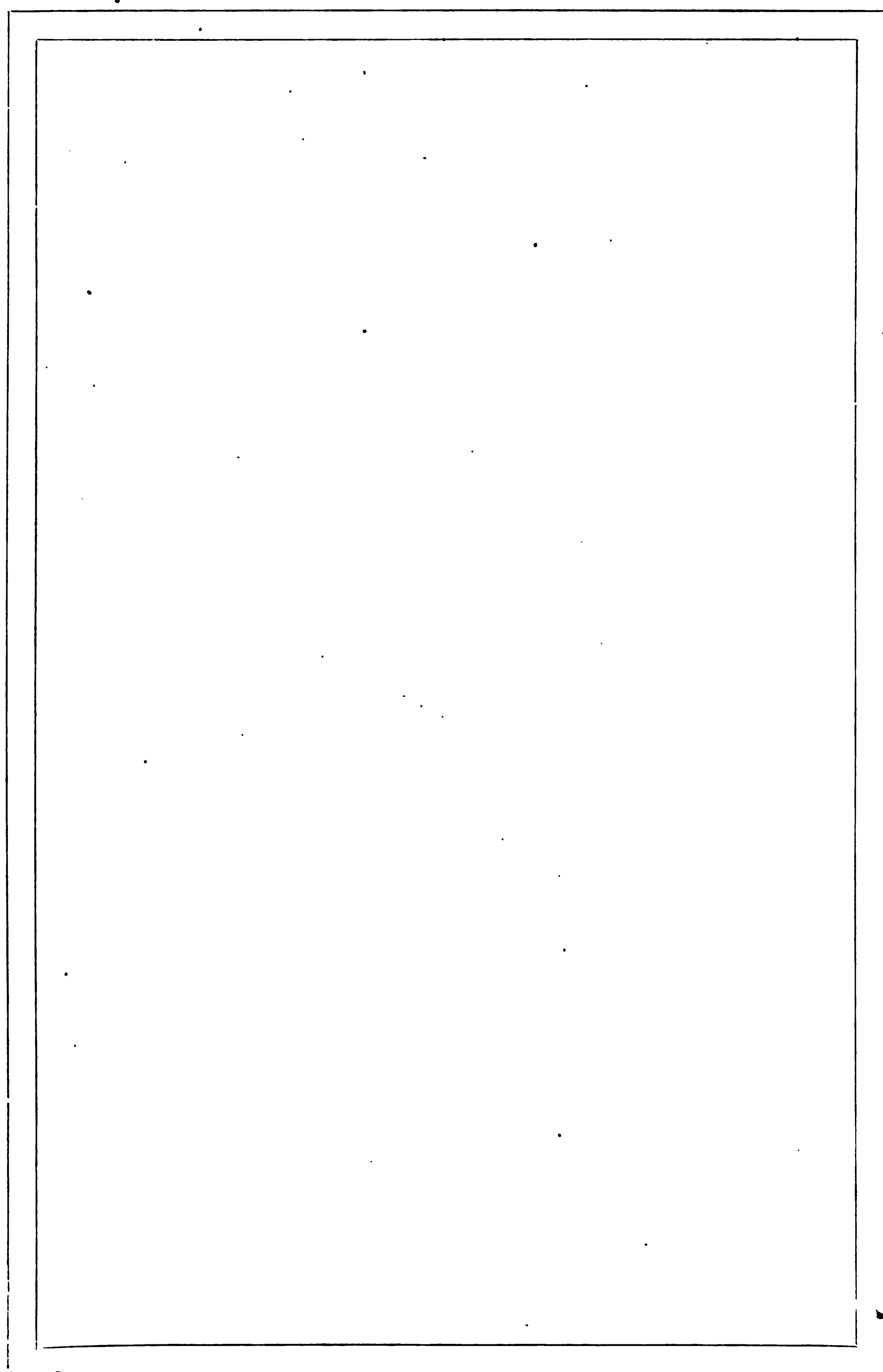

POESÍAS CATALANAS

de

Pau Bertran Bros.

POESÍAS CATALANAS

DE

FREDERICH SOLER

(SERAFÍ PITARRA)

MESTRE EN GAY SABER

IL·LUSTRADAS

PER

TOMÁS PADRÓ

PRECEHIDAS D' UN PRÓLECH DEL EXCELENTÍSSIM SENYOR

D. ANTONI BERGNES DE LAS CASAS

BARCELONA

IMPREMPTA DE ESPASA GERMANS Y SALVAT

CARRER DE ROBADOR, NÚMEROS 39 Y 41

MDCCCLXXV

PRÓLECH

Sempre nos ha semblat difícil, quan menys, lo traball d' escriure un pròlech; qui vulla empèndrel' s' abroga una autoritat que móltas vegadas no li pertoca, y lluyta ab lo temor de dexarse portar per una parcialitat instintiva; pésali, per lo tant, la importancia de que 's revesteix, y 'l destorba la desconfiança que li mereix són judici. A pesar d' això, nosaltres, que, sens falsa modestia, confessèm no merèxer la primera, estem avuy mólt lluny de témer y posar esment en evitar la segona, més direm, nos anima la seguretat de lograr l' aplauso de la majoría per las ideas qu' exposarèm.

Y no pot ésser més senzilla la rahó en que fundem nostra creencia. Debem ocuparnos d' un autor popular fins á l' extrem á Catalunya, ressenyar breument sa carrera dramática, seguida ab interès y ab entussiasme aplaudida en totas parts 'hónt se parla la llengua catalana, per venir á parar á sas poesías, premiadas en certámens acadèmichs, lloadas per quants las conexen, y esperadas ab anhel per aquells qu' encara no han pogut llegirlas. Nostra opinió, conforme ab lo general aplauso, no corre donchs perill de ser atrevida, ni s' exposa á ser atacada per ser nova, al contrari, dèu confiar en ésser compresa, y quasi diriam que mólt bé pot merèxer simpática aprobació, ja que no aplauso.

Aquesta tasca nos hem imposat, aquesta confiança nos anima, y ab aquest resultat comptem; comencèm donchs, y abans de passar al judici del llibre, ocupèmnos del autor, procurèm, retratant sa individualitat, dir d' ell lo que no s' ha dit encara, puix després, tractant de sas obras, sols podrem escriure lo que 'ns dicte lo vot desinteressat del públich.

Frederich Soler, un dels més coneguts autors dramátichs de nostra época y fundador del Teatre Catalá, era, no fa mólts anys, un aficionat á la poesía y res més. Faltávanli estudis, sobrávanli cuydados materials que martirizavan sa vocació y se

perdia sovint en sos ensaigs literaris. Absolutament privat d' estímul, li era mólt difícil conservar la esperança de mellora y la confiança en sos propis recursos.

De que valia, dava bona mostra sa may trencada constancia. Encara recorda qui aquestas ratllas escriu á l' aprenent relotjer que 's ruborisava, sentint los benévols y carinyosos elogis de l' amistat y la familia, en la escena improvisada ab cortinas de damasch; al pobre y laboriós orfe qu' empleaba lo curt descans que li dava són mecanich ofici, en traduhir en informes versos sas impressions y desitjs, primeras revelacions d' una inspiració enlayrada y robusta, y, si no fós que temem allargar nostre traball, podriam evocar encara auguris que llavors feyam sobre 'l pervenir de la carrera que tan obscurament en Frederi chSoler començava.

Hem seguit pas á pas al poeta en són camí; l' hem vist conquestar traballosament y grau per grau la preciosa experiencia, hem observat com sas ideas se modificavan, com se formava són carácter, com naxia y se desarrollava sa innegable y potent originalitut. Y l' hem vist després darse á conèxer en la pública escena, sorprenent en sas primeras manifestacions, agradant després, més tart entussiasmant, y popularisant sempre són nom, per tots aclamat, sas obras per tots escoltadas y aplaudidas, són teatre, base en gran part fundamental del renaxement literari de Catalunya.

Tan sols dihent quantas y quinas són las dificultats qu' ha vençut en Soler, pot ferse dignament l' elogi dels triumfos qu' ha lograt. Abans qu' ell aparegués, la moderna llengua catalana no portava més enllá d' un estret círcul acadèmich las manifestacions de sa literatura, que, ab comptadas excepcions, mostrava deplorables tendencias al arcaisme en l' estil y en la forma y, permètesens dir, en la el-lecció dels asumptes y en lo fi que 'ls poetas se proposavan. D' açó provenia lo divorci entre la massa popular y 'l renaxement que volia il-lustrar y conmòure á dita massa.

La forma propia de nostra literatura no estava trobada y mólt menys en lo que á las representacions dramáticas se referia. Sols existian pálidas imitacions y ensaigs incomplerts.

Hi havia més. Del error que 's patia volent fer encaminar cap al passat, y no dirigir á l' avenir per á reformar lo present, á la joventut catalana, y de la metexa falta de carácter propi, naxian preocupacions y dubtes qu' aumentavan considerablement las dificultats quasi insuperables qu' oferia la troballa del carácter genuí que 'l renaxement necessitava.

No direm que 'l trobés en Soler; lo jutge més propi pera fer tal afirmació es lo públich que no reb inspiracions dels crítichs, sino que 'ls influeix y obliga á que li dongan rahó y espliquen las impressions que sent, sense dársen compte. Aquest públich dirá si 'l poeta que ab sos primers ensaigs va atráurel', que 'l que practicament va probarli qu' hi havia poesía en la llengua que parlava, exemples en sas costums, models en los tipos que 'l componian, y que no necessitava l' auxili d' altra llengua pera èxpressar sos sentiments y contar sos recorts, ha sigut són primer poeta modern, lo qui primer l' ha conmogut, lo qui ha descobert nous y daurats

horizonts. Nosaltres, sols nos limitarèm á pendre un dato y recordar un fet; la aparició de 'n Soler á la escena va revelar á la majoría qué podia y valia la literatura catalana, y 'l cercle mágich que l' encongiment y la pór á lo modern havian senyalat, empresonant la catalana poesía, desde llavors va desaparèxer.

Recordant aquest fet innegable, dexem justificada la digresió que 'ns hem permès; si no haguessem pogut apreciar tan important victoria, mólt bé nos hauriam guardat de parlar dels primers desconeguts y traballosos esforços del poeta, perque las dificultats vençudas per l' escriptor avaloran lo mèrit y no disculpan las faltas ni escusan los defectes. La obra literaria may se jutja relativament, sino mirant al ideal de bellesa absoluta.

Y es tant més important aquesta consideració quan basta l' èxit pera dispensar la lleugeresa ó mal gust dels primers ensaigs y conquestarse la benevolencia en las obras posteriors. ¿Quí fóra avuy lo crítich de bona fe que reclamás al autor de *La Dida* y *Lo Ferrer de tall* compte estret de sas primeras concepcions, passos vacilants qu' en Soler dava en lo, per ell desconegut, terreno de la escena, y que, ab tot y ser tímits y mal dirigits, despertavan sonorosos ecos? Dexem apart las promesas que ja llavors apreciava 'l públich, la originalitat que sorprenia y la facilitat y fecunditat que tant auguravan; concedim de bon grat lo que may concediriam en una rahonada discussió, y, volent admètrer que són mólts y de bulto los defectes, dígans la susceptibilitat exquisida dels crítichs severs, ¿si á la mitjanía quan menys se la saluda cortesment y se l' anima ab afecte, no 's dèu dispensar á la superioritat l' error que hi puga haver en la primera proba? ¿Qui encarregat está d' aquilatar la inspiració que no regoneix reglas, vol dictar lleys tan estretas?

Quede dit aquí tot lo que dir podriam sobre las objeccions que s' han fet; aquest escrit no dèu ser una defença, perqu' en Soler no la necessíta, que fallada está sa causa; no pot serho, perque ni en lluytas literarias nos plau la disputa. Retratada dexem la important personalitat que doná ab són teatre una literatura, rompent la regla de donar un teatre nou á una literatura feta; ara devem passar del home al llibre, del autor á la obra.

Aquí deuriam fer protestas d' imparcialitat, y, per á probar que jutjem ab claretat de judici, recórrer al medi d' apuntar algun defecte insignificant, fent ressaltar aixís las bellesas qu' examinar volem; mes declarèm ab tota sinceritat que pensem dels altres lo que á nosaltres nos sol succehir, y com raras vegadas nos hem fiat de protestas que podrian excusarse y sempre nos han merescut poch apreci las malicias literarias, escusèm las unas y no fem á nostres lectors l' agravi d' emplear las segonas.

Lo llibre qual pròlech escribim en tant no necessita recomanaments, que l' autor ha escullit nostra humil veu pera recomanarlo; més podia tenir, mólt més devia desitjar, y proba gran confiança en sa obra quan ab tant poch se contenta.

Es una colecció de poesías, narrativas en sa major part, que van á mostrar al conegut dramátich, baix un nou punt de vista al públich en general, que 'l coneix,

principalment per sos dramas y comedias. Las més respectables opinions ja l' han lloat, l' únich cos acadèmich que per la literatura catalana existeix l' ha jutjat y premiat, lo públich l' espera, y no exajerarèm assegurant que, un colp conegut, superará las esperanças d' est últim, afirmará lo bon concepte qu' ha merescut als primers, y servirá pera demostrar la utilitat de la corporació que no li ha escassejat los premis.

Difícil seria classificar ab exactitut las composicions que conté 'l llibre; són tan originals algunas, que com de gènero nou podriam apreciarlas, y altras, fins las més subjectivas, denotan tant lo essencialment dramátich de l' estre de són autor, que semblan participar de dos gèneros, y no entran sino arbitrariament en una clasificació. Per regularisar, donchs, lo plan de nostra crítica, y sense preténdrer haver trovat la divisió natural, las dividirèm en narracions històricas, baladas d' invenció, y poesías subjectivas.

Las principals qualitats qu' en totas descollan, són una concisió que contribueix poderosament á la energía de la frase y á la claretat del concepte, un estil sobri y elegant y una riquesa sorprenent de idioma; això en lo que pertoca al versificador y al filòlech.

Respecte á la inspiració del poeta, la fecunditat pasmosa es la primera qualitat que 'ns sorpren: quan se coneix lo número de las composicions d' en Soler, estranya lo curt espay de vida en que ha pogut ferlas; quan se sab á quins distints géneros pertanyen, quins asumptes tan diferents tractan y las formas novas y especials que presenta cada una, admira aquesta força de concepció que sols dexa breus moments sa distintiva originalitat pera recòrrer en totas direccions lo camp per ahónt caminan los altres.

Cenyintse especialment al llibre qu' estem jutjant, se trobará la prova de lo que dihem. Adhuch no sortintse del primer aplech qu' havem format fent la clasificació, lo de las narracions històricas, ¿no sorpren que 's puga trobar unida en un poeta la altesa trágica dels *Companys de Sertori, Lo plor de la madrastra* y *'L Neguit de Rey*, á la melancolía de *La mort del Príncep de Viana*, *La ramor de l' ona* y *Marxa fúnebre*, lo moviment y la animació de *La batalla d' Ilerda* y *Lo Mercadal*, á la lúgubre tristesa de *Sibila* y al místich entussiasme de *La bandera de Santa Eularia*, lo romans caballaresch del *Pacte de Pedralbes*, á la tonada popular del *¡Tant se val!* y la grandi elocuencia de *Los catalans*?

En las baladas, entre las quals descollan, sens cap dubte, *Lo Baster de l' Esquirol, La cançó dels aucells* y *La Monja*, ¿no admira la fecunditat que tracta tants y tant diferents assumptes, la riquesa de forma que troba las armònicas estrofas d' aquestas duas últimas, la gallardía del metre del *Baster*, lo romancet de *Lo llaç blanch* y la tan apropiada metrificació de *La Sardana*?

Y, venint á las poesías que 'n podriam dir subjectivas, puix se referexen á sentiments del poeta, per més que algunas sian inspiradas, ja per la memoria d' un

artista, ja per la contemplació de la naturalesa, ó, com succeheix en *Los set pecats*, per la personificació de las passions humanas, ¿no maravella que á la enèrgica concisió y exactitut d' aquestas últimas, s' unescan en un poeta la somniadora vaguetat de *Lo soroll de l' aygua*, lo desgarrador sentiment de *Fortuny*, lo fidel retrato de la naturalesa del *Torrent*, y la trista filosofía del *Relotje de sol*?

Hem dit que la fecunditat y la riquesa bastarian per apreciar á n' en Soler; qui aquest llibre llegesca convindrá ab nosaltres.

Sols, de passada, direm sobre la tan tractada questió de la puresa de la llengua catalana, que tant en las poesías escritas en vers lliure, com en la correcta y valenta frase de *Los Companys* y *La batalla d' Ilerda*, potser instintivament ha trovat en Soler, sino la solució desitjada, un camí que podrá conduhir á resoldre lo problema, acostantse á la primitiva font llatina; mes no per això, y guiat per són bon sentit, amant de lo modern, ha dexat de buscar, en *Lo Baster* especialment, y en la gran majoría de sas composicions, la manera de dir popular, prudentment corretgida pe 'l bon gust, y adaptada á un clar y senzill sistema.

Si volguéssem examinar una per una, dihent lo que sobre ellas se 'ns ocorre, las poesías que conté aquest llibre, nostre traball seria interminable; si pretenguéssem establir comparanças entre 'n Soler y altres autors, potser se 'ns tractaria de parcials. Per lo tant, breument resumirèm las qualitats d' algunas composicions, y exposarèm algunas observacions, que dexarèm apuntadas.

Dirém abans, que la tendencia á lo dramátich predomina absolutament en aquest llibre; los arguments tenen clarament disenyadas, com en la escena, sa exposició, intriga y desenllás, la animació y naturalitat del diálech no decau, y 'l solilòqui es tan concís y breu com en la escena dèu ésser; lo mateix cuidado qu' en los dramas, posa en Soler en las poesías, logrant que la acció no decayga, ni 's falte als carácters, ni dexe de sorpèndrer l' efecte; fins sembla que, al dibuxar sos quadros, té en compte, principalment, lo bon gust pictòrich. Y això que, fet exprés, ofegaria la inspiració dintre d' un espay reduhit, amaneraria l' estil y engendraria potser la monotonía, essent, com es, instintiu, obehint, com obeheix, á una tendencia irresistible, dóna á las composicions un carácter original, ajuda á la claretat y evita la confusió.

Lo *Neguit de Rey* y *Lo Plor de la madrastra* són dos dramas complerts, la disposició dels *Companys de Sertori* es dramática, l' argument de *La Monja* de drama es, lo diálech del *Pacte de Pedralbes* y de *Lo barber de la Bòria*, més que de la llegenda, es propi de la escena, y sèmblan solilòquis, més que poemas íntims, móltas de las poesías subjectivas.

En lo nostre autor s' observa més que en los altres aquesta tendencia, que, en general, es la de la moderna poesía. Avuy se demana á n' al poeta alguna cosa més que impressions propias. No se li oposa cap obstacle, no se li mana que respecte cap límit, perque 's vol que 'ns interesse inventant sobre 'l passat, retratant lo present ó somniant en l' avenir. Es precís que 's conqueste l' atenció movent fortament l' interès: sembla

que 'ls homens d' avuy, preocupats per qüestions palpitants, no volen ser destorbats de sa fonda meditació, sino per cosas que 'ls aterren ó entussiasmen, no que 'ls afalaguen ó debiliten.

Segura proba de nostra asserció dóna, que, en aquesta època, en que totas las demés bellas arts semblan buscar una forma propia, sols la poesía ha trovat la séva, y l' ha portada á tots los séus gèneros. Nostra novela, está tan lluny de las antigas gregas, com de las historias caballerescas y de las picarescas narracions castellanas; lo teatre modern, participa móltas vegadas de la grandiositat del grech, de la llibertat del de Shakspeare y del bon gust del ségle d' or castellá; mes, novela y teatre tenen avuy una utilitat més directa, y, si no arriban á las altíssimas concepcions que 'ns han dexat los antichs, en cambi, se proposan y resòlen móltas vegadas problemas de gran interès per á nosaltres. Y no 's diga que retrocedim; lley es de la humanitat la impossibilitat de pèrdrer lo adquirit ó abandonar lo guanyat; la poesía ha adelantat com tot, y en va s' voldrá criticar són progrés, donantli 'l nom de mal gust, y condemnar són maravellós instint que la guia á cantar y á mellorar lo modern, acusantla de folla, y reptantla per frívola.

Ara, fins la novela històrica, la llegenda y la balada que buscan argument en lo passat, no tan solament no 's limitan á contar lo qu' ha succehit; principalment volen mostrarnos l' esperit de l' época en que succehia, fer ressaltar los nobles sentiments d' un ideal de moral absoluta sobre las injusticias y las preocupacions del temps, tráurern' consecuencias certas y ben fundadas per lloar lo d' avuy, y darnos esperança per lo lluminós demá. Los metexos poetas amants del retrocés, y perdonada nos sia aquesta paraula, comprenen instintivament la necessitat d' assumptes d' interès principalíssim y de la forma dramática. Al combatre á l' esperit modern, se contagian, y per defençar als ídols cayguts, fan lo que manan los déus de nostres dias.

Avuy s' estudía y s' admira lo místich entussiasme d' un Fra Lluis de Leon, la inspiració amorosa d' un Garcilaso, la melancòlica filosofía de las *Ruinas de Itálica*, y de la *Epístola moral;* avuy encara l' amor per Laura inmortalisa á Petrarca, conmòuhen y agradan los stramps d' Ausias March y Mossen Jordi, mes se regoneix per més modern, parla més als sentiments dels homens d' avuy, lo curt *lied* de Heine, que va, del amor de la jovinença, al plor del desengany y á la sentencia meditada. Tal es nostra poesía lírica.

La narració, sobre tot, nos agrada, perque res tant com ella nos interessa. Així veyem que 'ls mellors poetas moderns han contribuhit á fer més artística, diguemho aixi, la balada, trayentla de la llar del poble.

Veuvos aquí la rahó perque 'n Soler, ans que tot, fill d' aquestos dias, diu lo que sent narrant lo succehit, inventant accions, quan las ocorregudas no li bastan, y recorrent en alas de la fantasía lo vastíssim camp de la historia y las més altas regions de la imaginació.

Lo món romá li dona *Los companys de Sertori*, *La batalla d' Ilerda* y *La bandera de Santa Eularia*, quals dos primeras composicions recordan la grandiositat de Ossian, *Los Companys* sobre tot, y la manera de descriure de Klopstock en sas baladas.

La accidentada edat mitjana, ab sas ambicions frenèticas, li inspira lo *Neguit de Rey;* ab sas trájicas desgracias, *Las darreras paraulas* y *La ramor de l' ona;* ab sa crudel tiranía *Lo plor de la madrastra*, obra mestra per nosaltres, sino la mellor, una de las mellors del llibre, y *Lo Pacte de Pedralbes;* ab són valor y sa hidalguía salvatje, *Lo Sagrament d' en Jofre*, *La matança de Messina* y *Lo rey presoner*. Y en aquest aplech los retratos fidels, la exactitut del quadro, la gallardía de la narració, fan pensar en l' inmortal *Romancero*, y no decauhen comparadas ab las mellors llegendas de Zorrilla.

Passant als asumptos d' invenció nos trobam ab *Lo Baster del Esquirol*, quadro catalá per excelencia, tant en lo fondo com en la forma, de frase correcta, de poesía espontánea, ab *La cançó dels aucells*, balada modelo, d' estrofa armònica y encisadora poesía, ab *La Monja*, drama dividit en estrofas, concepció digna de Uhland, y ab *La Sardana* que recorda á Bürger.

Y seguint aquesta rapidíssima resenya, ahónt quedan sens menció móltas poesías que segurament lo lector estranyará no veure citadas, y, anant al darrer aplech de la arbitraria clasificació qu' hem fet, recordèm *Lo torrent* y *Lo relotje de sol*, hónt s' hi troban descripcions que no despreciaria Gener, *Lo soroll de l' aygua*, feliç imitació del poeta salamanquí, y *Fortuny*, sentida elegía digna del pintor plorat y un dels més hermosos títols del poeta.

Això es aquest llibre, es dir, lo llibre es més, que suficiencia nos falta y no 'ns sobra temps per examinarlo tant com mereix sa valía. Presenta, com havem dit, baix un nou punt de vista á n' en Frederich Soler, y no fa desmerèxer, al contrari, aumenta la merescuda fama del poeta dramátich.

Sens dubte ha de servir en gran manera á la historia de nostra moderna literatura.

Vé á probar que 'l poeta qu' ha donat, en *Lo ferrer de tall*, en *La Dida* y en mólts altres dramas, vida á tipos ja consagrats en la memoria del públich de nostra terra, sab, com pochs, fer nous motlles per tots los gèneros de poesía rimada. Llegesca qui ho dubte los judicis dats pe 'l Consistori de 1875.

Privilegi es aquest sols concedit á grans poetas, distinció que 'l públich honra y sols pot confirmar y registrar lo crítich. Qui vulga negarla á n' en Frederich Soler ha d' oposarse al vot popular, ha de combatre, no las apreciacions críticas d' un grupo literari, sino la veu general, la força incontrastable, lo judici sens apelació del modern poble catalá.

Manes' al catalá d' avuy que no reconega en l' *Esquerrá*, en lo *Manxayre*, en la *Dida*, en lo *Bernat* de *Las joyas de la Roser* y en móltas de las figuras dibuxadas per en *Serafí Pitarra* en la escena, los sentiments que l' animan, las preocupacions que hereda; díganli que no parla, ni estima, ni obra, ni plora, ni se sacrifica, ni crèu

com los personatjes qu' aplaudeix en las obras de són volgut poeta; fássanli confessar que tant com la inspiració ne admira la exáctitut dels retratos, y, si això 's logra, négues' l' inspiració, lo gust, la observació y la originalitat de 'n Frederich Soler.

Se dirá que ditas obras tenen defectes: es veritat, y tanta y tan certa, que nosaltres nos adelantèm á dirla. Tenen defectes, sí; defectes importants algunas vegadas, insignificants altras. Alguns d' ells se vèuhen en quasi tots los escrits del poeta; altres han desaparegut á proporció que 'l poeta ha adelantat en sa carrera. Los primers forman part del carácter distintiu del autor; los segons, que representan las dificultats vençudas, eran deguts á la inexperiencia y han sigut corretgits per l' estudi. Quedan per lo tant en peu los primers, y servexen los segons per apreciar la laboriositat y bon judici.

Ara bé; qui de bona fe se dedique á la crítica literaria, fará cárrech y condemnará á un escriptor per lo que tots los escritors qu' han sobresurtit han tingut en més ó menys quantitat. No direm may que 's calle lo inferior per lloar las excelencias; pero sempre aconsellarèm que 's reste, com lo públich de tots los temps ha fet, y 's donga al poeta la distinció á que 'l fan merexedor las bellesas depuradas de sas obras.

Critiques, tenint en compte l' ideal de bellesa absoluta, y aplaudèscas', per lo tant, á aquell que més s' hi acoste; no per mesquindat d' esperit ó per preocupacions d' escola, 's negue que cap á n' ell va lo de cor animós que 's detura un moment, ó se 'n aparta raras vegadas, pera alabar al quí, lentament y ab pór, camina pe 'l dret camí y 's para y s' ajau á la entrada, espantat per los perills que la vía presenta.

Una gran imaginació, fins delirant es portentosa; lo meditat acert d' un enteniment poruch es solament apreciable.

Tínganse presents nostras observacions al llegir aquest llibre.

Són autor ha volgut que sols per nosaltres fós recomenat; complert queda són desitj; quan la crítica se n' ocupe, comprendrá l' honra qu' ha dispensat al autor de són pròlech, qui sols pot correspondre al favor del poeta aconsellantli que prenga per lema lo crit del segle *¡Avant!* puix forças té, li sobra esperança y no poden faltarli may alè ni estímul.

Antoni Bergnes de las Casas.

A CATALUNYA

Me crema 'l raig del sol; cercant ma pensa
Ombra, silenci, pau y dólça ubaga,
Lo carme de ma alegre jovinensa
Entre la boyra dels recorts s' amaga.

Lo vent del món mas il-lusions s' emporta;
Doblega's trist mon cap, la mort m' espera;
Hora es ja de cantar la joya morta,
La bullenta ambició, l' amor darrera.

Ja, de mon arpa al sò, desperta y crida
Mon ánima, plorant sa ditxa santa,
Son romiatje infelíç, sa trista vida
Que l' èco, acondolit, encara canta.

¡Se 'n van! ¡Se 'n van mos lays! Lo vert fullatje
Los prèn pe 'l ventijol que 'n lo bosch mora;
Argentat per la lluna, entre 'l brancatje,
L' amagat rossinyol, sentintlos, plora.

Que may canten mon nom; la gloria ansiada
Fa delirar mon seny, mos ulls enlluherna.
Jo vull per á mon cos tomba amagada;
Jo vull per á mon nom la pau eterna.

Si 'l món dóna á mos cants, per sa tendresa,
Una fulla de llor ó un brí de gloria,
No més han de cantar una grandesa,
No més han d' invocar una memoria.

De mon cor han brollat, y, si sentia
Un instant de plaher quan los cantava,
Es que un recort d' amor ma pensa omplia
Y una imatje de gloria remembrava.

Plorant los he cantat, y, si somreya,
Si s' omplia d' ergull ma pensa ufana,
Si plorava de goig, es perque 'ls veya
Escampant nostra parla catalana.

¡Ay, veu de mon encant! per tu trovantlos
Del fons del pit al pensament volavan,
Y anava arrèu arrèu sempre esbarriantlos
Com aucellets que ton amor cantavan.

Amor per tu ¡oh pátria idolatrada!
Ja qu' ets la deesa qu' á mos cants somreya,
Ja qu' eras tu la imatje venerada
Que, voltada de llum, radiant jo veya.

Ton nom, ton nom no més, ab suau tendresa,
Mon cant diu ab tristor ó ab alegría,
Y «Catalunya» n' es, reyna y comtesa,
Lo nom que 'ls sòns de la méva arpa tria.

«¡Catalunya!» será lo nom que diga
Lo lay que 'l cor en lo méu llabi posa.

«Catalunya» será lo nom qu' escriga
La pietat de mon fill sobre ma llòsa.

Jamay t' he vist com mólts cegos, t' han vista,
Sentada al peu de ruinas y plorosa;
Ni t' he vist irritada, sola y trista,
Embolcallada en l' ombra tenebrosa.

T' he vist serena caminá' ab noblesa
Del traball y 'l progrés per l' ampla via,
Y més que 'ls sèchs llorers de ta grandesa
Aymar los verts llorers del novell dia.

De tos Comtes y Reys l' antiga historia,
De tos castells feudals, avuy fets runa,
Mólts ab més llors ne dexarán memoria;
Jo canto 'ls jorns de ta mellor fortuna.

Jo 't veig en los carrers de la gran vila
La máquina ascoltant com encisada;
A tos fills donant cor, dólça y tranquila,
Pe 'l foch de las fornals il-luminada.

Jo 't veig ab ulls radiants de vida hermosa
Per tota idea gran sempre enternida;
Del arpa á los ressòns somrihent joyosa,
Per lo repich del malls embadalida.

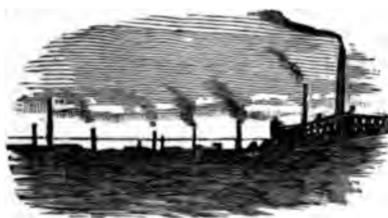
Los fets te veig cantar de que blassonas,
Prop la llar, quan l' ivern marceix y gèla;
Cantar joyosa, 't sento prop las onas
Quan infla 'l vent lleujer la estesa vela.

Volar pe 'l cel te veig, en la nit bruna,
Per á sembrar llevor d' idea nova;
Y argentada molts colps per raigs de lluna,
En los jardins del maig mon cor té trova.

De jove ja 't vegí doll d' alegría
Com ángel que il-lusions y amor me dava,
Y si un colp mormolava: « ¡Pátria mia! »
Mon cor, mon pobre cor, s' il-luminava.

No vol més goig al món que 'l dolç d' aymarte,
Ubriacada d' amor, ma pensa ufana,
Ni més gloria en lo cel, que 'l de lloarte
Ab l' adorada parla catalana.

¡Oh, pátria! Méu será lo cant que diga
Que en tu l' amor de lo méu cor se posa,
Y ton nom ha de ser lo mot qu' escriga
La pietat de mon fill sobre ma llòsa.

Introducció

Quan nin, un jorn m' assentava
En mitj de plana florida,
Y somniava que somniava
Sóta l' arbre de ma vida.

Entorn tot era nit bruna,
Mólt lluny brunzia l' oratje;
Mes los raigs de blanca lluna
Argentavan lo brancatje.

Damunt méu ramorejavan
Llargas brancas que crexian,
Jolíus aucells que cantavan,
Verdas fullas que lluhian;

Y me deya ab anyorança
Mon cor rublert de doló':
«Cada fulla una esperança;
Cada aucell una cançó.»

Quan cantant pe 'l món seguia
En ma dólça jovinensa,
Cada cant, plorant, fugia
De la gávia de ma pensa.

També en somnis lo brancatje
Com quan nin veya lluhir;
Mes brunzia aprop l' oratje
Y als aucells veya fugir.

Los blanchs raigs que l' argentavan
Com un temps ja no lluhian,
Y las brancas s' assecavan
Y las fullas se marcian;

Y omplert lo cor d' anyorança
Me deya sempre ab doló':
«Cada fulla una esperança;
Cada aucell una cançó.»

¡Quánts de cants y de tristesa,
Desde 'l jorn que, embadalida,

Somniejava ma infantesa
Sóta l' arbre de ma vida!

¡Quánta fulla malhaurada
He fet caure ab mas passions;
Quánts aucells han près volada
Al ramor de mas cançons!

Ja no sent ma pensa trista,
Ja no sent són cant jolíu;
Han fugit lluny de ma vista
Y no tornan á són niu.

Ja m' ofega l' anyorança;
Ja mon cor calla ab doló'.
¡Cada fulla una esperança!
¡Cada aucell una cançó!

Rossinyol de llengua arpada
Va cantant mon goig perdut;
Aucellet d' ala daurada
Es mon cant de joventut.

Sont mos cántichs d' alegría
Los que volan ran del sol,
Y los cants de ma agonía
Sont las tortras sens consol.

Quan la nit lo món endola
L' orenel plora mon fat,
Y l' aucell que més alt vola
Es mon cant de llibertat.

Y mentres lo temps avança
Diu mon cor plè de doló':

«¡Cada fulla una esperança;
Cada aucell una cançó!»

Ja no restan ni despullas
De ma pensa enorgullida;
Ja no té ni aucells ni fullas
Lo trist arbre de ma vida.

Los aucells han près volada
Espantats de mos pesars;
No mès sé qu' han fet niuhada
A l' escon de móltas llars.

Ascoltéu sos cants de gloria
Si en sent vespre los sentiu;
Recordèus de ma memoria
Si en las vostras han fet niu,

Que, morintme d' anyorança,
Crido trist ab greu doló':
«¡Ja no 'm resta una esperança!
¡Ja no tinch ni una cançó!»

LO BASTER
DEL
ESQUIROL

Poesía premiada ab la Flor natural en los Jochs florals de 1872

¡Fort!

—Prop de Vich y á la montanya
Hi ha 'l poblet del Esquirol;
Si quan neva ningú hi puja,
Quan Maig brota hi va quí vol.
¡Au! ¡Au!
¡Au, que us contaré una feta!
—¿Una feta?
—Si vos plau.

N' hi ha un baster que té una noya
Qu' es bonica com un sol.
¿Quí no coneix la pubilla
Del baster del Esquirol?
¡Lloch! ¡Lloch!
¡Lloch, que passa la pubilla!
—¿La pubilla?
Donchs no 'm mòch.—

—¡Ay, quan va ab son pare á fira,
Si 'n replega d' aymadors!
Arracadas d' esmeragdas,
La soguilla de tres vols.....
—¿Tres?—Tres.
—¿Diguèu donchs que dèu ser rica?
—¡Que si es rica!
¡No 't dich res!

Mes, si richs sont pare y filla,
Diu qu' abdós sont taral-lòts:
Que l' xaruch no pensa massa,
Que la noya pensa poch.
—¿Poch?—Poch.
Ja ho veurèu ab lo que us conto.
—¡Vell y tonto!
—Com un sòch.

Díuhen mólts que la riquesa
Va guanyarla fent un tòrt,
Que, per robá' una fadrina,
Li van dar cent unças d' or.
—¿D' or?—D' or.
Y com diu que 'n té una gerra...
—¿Las enterra?
—Té un tresor.

Diu qu' ell va dexar los matxos
Ab lo bast y 'ls ronsals nous.
¡Ne volguèu de claus de plata!
¡Ne volguèu de picarols!
—¿Mólts? — Mólts.
Massa 'l poble va parars'hi.
—¿Va parars'hi?
—¡Oh! ¡Y no ho vols!

—:—

D' allavors ençá rumbeja
Lo baster com un senyor;
Per ell un punt val mil lliuras,
Y té punts quasi per tót.
—¿Punts? — Punts.
Prou los jovens se n' hi mofan.
—¿Se n' hi mofan?
—¡Uy! ¡Quins uns!

—:—

Al ser que la fadrinalla
Ja surt de missa major,
Massa veuhen que la filla
Parla ab un qu' al poble es nou.
—¿Nou? — Nou.
Ja veurèu com van tramars'ho.
—¿Van tramars'ho?
—¡Bé 's veu prou!

—:—

Lo séu pare, que l' hi trova,
Li 'n pregunta la rahó,
Y ella diu... qu' ell... li demana...
Ahónt trovar dos matxos bons.
—¿Dos? — Dos.
¡Oh! Va sé una traydoría!...
—¿Traydoría?
—¡Mes no fos!

—:—

Que sont pèr robá' una noya
Díuli 'l jove en estant sols;
Lo baster promet donarli,
Dels que té, los dos mellors.
—¡Ell! — ¡Ey!
Com que 'l fadrinet pagava...
— ¡Ah! ¡Pagava!
—Com un rey.

Al barranch, digué, dexeulos,
Tan bon punt se ponga 'l sol.
—Vull cent doblas bitllo-bitllo.
—Bitllo-bitllo y tot ab or.
—¿Tot? — Tot.
Lo baster ja mitj somreya,
Ja las veya
Fent pilot.

Tantost lo sol va amagarse,
Vinga guarní' 'ls matxos bons.
Ja havian surtit del poble
Tan bon punt lo sol fóu post.
¡Ninch! ¡Nanch!
Ja ab los mossos s' esperavan.
—¿S' esperavan?
—Al barranch.

Lo vell va cofòy á casa
Portant las cent unças d' or.
—¡Míralas com lluhen, noya!
. . . .
No la veu..... y arrenca un plor.
—¿Plor?—Plor.
Y ab uns ¡ays! que condolía...
—¿Condolía?
—Feya pór.

De bat á bat vejé oberta
La porta que dava á l' hort.
Uns picarols s' allunyavan.....
Lo baster ho entengué tót.
—¿Tót?—Tót.
No podia de vergonya.....
—¿Ell, vergonya?
—Dir ni un mót.

—¡Ay, pares que teniu fillas!
(Diu que crida en estant sol)
Jo ho vaig fer á un altre pare.
Déu castiga sens bastó.
—¡Fort!—¡Oy!
¿Crech que tu tens una filla?
—La pubilla.
—Donchs, seny, noy!

CANÇÓ

Cada cant té sa tonada,
Cada bosch té sa ramor,
Cada niu té sa niuhada,
Cada noya enamorada
Son amor.

La tonada que sabia,
Tot cantant, vaig oblidar;
La niuhada que vivia
En lo niu de la masía
Se 'n va anar.

Ha tornat un' oreneta,
Filla d' una que s' ha mort;
Y damunt sa finestreta
Sols hi canta, la pobreta,
Ma dissort.

Y lo bosch de la clotada
Sa ramor no fa sentir,
Y la noya enamorada
¡Ay, m' aymia idolatrada!
Va morir.

Los rosers, marcits, s' anyoran
En las vetllas del hivern,
Y los cors que s' enamoran,
Quan lo dol arriva, ploran
Plor etern.

Cada cant té sa tonada,
Cada bosch té sa ramor,
Cada niu té sa niuhada,
Y cada ayma enamorada
Sá dolor.

LO TORRENT

Tu recordas també, qu' es la memoria
De tot quant es al món, segura pena.
***

Enramat ab moreras y atzevaras,
Cobert lo fóns de pedruscall y arenas,
Entre lo riu y 'l puig, torrent ple d' ombra,
Com gola del avench, s' obra en la plana.
La rella d' un titá tal volta un dia
L' obrí per á colgar llevór fecunda
Dels homs de l' avenir; potser lo ferro
Dexant cáure la má cançada y freda
Del ardit capitá, qu' als rebelds duya
A lluytar contra 'l cel, ratllá la terra,
Y encara 'l fondo sólch lo torrent mostra.

Quan baxa la riuhada, y pins salvatges
Tremolan de terror, las onas braman,
Es més bruna la nit y 'l vent gemega,
Llavors tan sols sa majestát terrible
La negra torrentera mostra als homens.
Llavors del espadát del puig cáu l' aygua,
Fentne cascatas, rius, y mars bullentas,
Doblega alzinas, arrabassa roures,
Rocas arrastra, per lo plá 's desborda,
Llança brams y gemechs y en la mar para.

Después se 'n va la nit y torna 'l dia,
Y altra vegada 'l sol guayta á la terra.
Torna, piulant d' angunia, l' au ansiosa
Que la tempesta féu de la niuhada,
Planyentse, restar lluny, y lo niu cerca,
Y en lo torrent ni 'l plomissol hi trova.
Jáu en la sorra la rosella altiva
Qu' en la vorera entre lo blat s' alçava;
La verda mata que brodava 'l marge
Penja dels xaragalls humida y mústiga.

Després lo sol se 'n va, la tarde torna
Trovant sèch lo torrent, y ufana y viva
La branqueta florida que 's blincava.
L' ombra comença á dibuixar á terra
Arbres y puigs, y lo dibuix esborra
Y més gran lo va fent, y avança sempre,
Y ab són negre mantell cobreix la plana.
Cáu la rosada de la nit; sols trenca
La calma universal lo drinch de l' aygua
Qu' en lo fóns del torrent sempre degota;
Refila 'l rossinyol, l' òliva xiscla,
S' alça la mata doblegada, axeca
Sa corola la flor, y apar que torna
La vida á lo torrent, que mort semblava;
Qu' en lo món ni la mort pot ser eterna.

¡Y quántas voltas, desde 'l jorn qu' obrirte
Maná la lley del món, has vist lo cambi
De ditxas y dolors, fonda clotada!
¡Quántas vegadas, en las nits serenas,
Memorias de dolor, de nits d' angunia
T' han contat l' enderroch, las flors marcidas,
Lo roure arrabassát, del au la quexa!
Mes tu no sabs plorar; sols quan la fosca
T' amaga als ulls del home, en lo més fondo
Fas que 'l soroll del vent que mou las brancas
La llarga historia de tas penas conte.

Tu recordas també, qu' es la memoria
De tot quant es al món, segura pena.
Recordas aquells braus qu' un jorn vingueren
Y feren del alt puig castell fortíssim,
Un fosso de ton fons, y de la plana,
Domini de sa força y altivesa.
Tu recordas del corn la ronca crida,
Lo dringar dels escuts, trontoll de carros,
Qu' anunci varen ser de l' host contraria.
Y després l' embestir, lo crit de guerra,
Lo ressò dels clarins, lo terratrèmol,
Lo bátres' sens pahor, sens esperança,
L' ay dels ferits, la rábia dels que lluytan,
Lo pla regát ab sanch, y la escomesa,
Y dels soldats del puig la retirada.

¡Mes ay! que 'n lo téu fons trovaren tomba
Los fills de la victoria; vas rublirte
De cadávres dels braus que no pogueren
Salvar, escometent, la estreta gola
Que d' un bot lo baylet joganer salta.
¡Mes, ja va ser! Los qu' allavors venceren,
Com los retuts, ja morts, en terra jauhen.
¡Tots lo món han dexat, y sols tu restas!
¡Ay! que, com l' aygua que depressa corre,
Damunt ton llit de rochs, los homens passan;

Com la mar que li mana qu' avant vaja
Y la espera udolant, la mort los crida;
Com tu la dús al mar, la vida 'ls porta.

¡Tot cáu al colp del temps! La enamorada
Qu' en nit de lluna, apassionada, alegre,
A la cita d' amor llesta corria,
Y á ton fons al baxar, de colp parantse,
Mirava esporuguida l' atzevara,
Prenentla per follet en mitj la fósca,
Ja fa temps qu' ha oblidát són daurát somni!
Ja fa temps que lo món s' ha oblidát d' ella!
Com los brins d' herba la tempesta arranca
Los anys se 'n varen dur sas trenas rόssas;
Llágrimas van plorar sos ulls claríssims;
Y aquellas mans suáus, qu' al marge feyan
Tremolar tot d' amor quan lo tocavan,
Cent colps se van alçar al cel, torçudas
Per la pena crudel que la feria.
Ni la pols resta de la creu qu' alçaren
Per á pregar á Déu, damunt sa tomba.

Ja lo baylet ardit, qu' ab planta ferma,
Pas silenciós y somrient mirava
Ab fixa ullada la amanida llosa,
Caygué en la llosa inevitable y freda
Qu' obre la mort ab implacable fúria.

¡Y tu restas tan sols! Com sempre esperas
Lo sol del endemá, la blanca lluna;
Com sempre indiferent, miras la guayta
Del lladre que, glatint, cobert per l' eura,
Ab ulls espurnejants lo camí ovira;
L' alegría dels nins al vèure cáure
Del vert y espès fullám la negra móra;
Lo llarch pas del pagès qu' al troç camina;
Los núvols del espay que 'l vent impulsa;
Los dias que se 'n van y may més tornan.

¡Y tu restas tan sols! Y en las vetlladas
Parlan de tu á llurs nets, ab pór, los ávis,
Com d' un lloch malehit, hónt bruxas rondan,
Y 'l maligne esperit com senyor regna,
Y al sant amor de Déu set colps insulta.

¡Y tu restas tan sols! Y escoltas sempre,
Y los misteris may contas als homens,
Y, així com del baylet, del sol t' oblidas,
De la noya gentil, de la rondalla
Que la ignorancia crèu, del cos qu' enterras,
De las flors que, al badars', perfums te dónan,
Del humil trovador que 't mira y canta.

LAS FLORS DEL AMOR

SONET

Si del amor ab la rosada 's rega,
Lo cor té tres poncellas per la nina;
L' una, ufana com rosa alexandrina,
Per sas galtetas, al rubor la entrega.
L' altra, clavell, quan ella amant gemega
Que 'l vol per los séus llabis endevina,
Y l' encen ab suspirs y ab ays, qu' atina
En ferne fletxas l' aymadora cega.
L' altra, blanch lliri, com aucell que nia
Dins de son cor, per á guardarse esclata.
Guárdalas totas per amar, m' aymía,
Com lo pur lliri que dins tu 's recata;
Puix, si puresa per l' amor las cria,
Sens la puresa, fins l' amor las mata.

Á LA BANDERA D' ITALIA

SONET

De vert, vermell y blanch, bandera hermosa,
Oneja lliure y tas colors ensenya;
Saluda á ta germana de Cerdenya,
En Palestro y Magenta victoriosa.
No t' espante la boyra sanguinosa
Ni lo monstre que trona en la curenya;
Terratrèmol y sanch sont crit y senya
Per á que tu t' estengues magestuosa.
Álçat, desplègat, esbatega, y gira
Ta sort, ahir funesta en la batalla;
Remòu los vents de la venjança y l' ira,
Y, si t' esquinça 'l plom ó la metralla,
Cau de la entena ahónt la Italia 't mira,
Y ab gloria sias de sos fills mortalla.

Poesía premiada ab menció honorífica en los Jochs florals de 1875

Entre piedras me consumo
Y se pierden como el humo
Mis dias de mas valor.
Zorrilla.

—¿Ahónt es, mestressa, vostra pubilla?
—Marxant, es morta, morta per mi.
La meva reyna, la meva filla,
Se m' ha fet monja del monastir.
S' enmalaltia y aquí 's migrava;
Mirava 'l poble que lluny se veu.
Deyan qu' al Comte, de lluny mirava...
Mirava 'l claustre, no lo castell.
—Mon fill la aymava; per mullerarlo
Avuy ab joya venia aquí.
—Marxant, á un' altra podèu donarlo;
Ma filla es monja del monastir.

— Vinch á contarvos, mare abadessa,
De Sor María la vanitat.
—¿Ella, la santa que plora y resa?
— Ella, l' archangel d' humilitat.
Avuy lo Comte la missa ohia,
Voltat de patges, tot brodat d' or.
¡Còm se 'l mirava la Sor María,
Mare abadessa, de dalt del chor!
— ¡ Ah, Sor tornera! ja jo ho trovava;
Del món la pompa folla la té.
— La malaltía l' ergull li dava;
Façáu que' s cure. —Vigilaré.

—Mare abadessa, nostra germana,
Com pecadora, dampnada está;
Perdó per ella mon cor demaña,
L' infern la crida, del cel se 'n va.
Avuy lo Comte s' enmullerava
En la capella del Sacrament,
¡Ay, mare meva, com se mirava
La Sor María lo casament!
Ella no 'm veya, jo la sentia
Llançar febrosa plors y sospirs.
—¡ Válgans la Verge Santa María!
¡Ni als sants perdonas, mal esperit!

—Mare abadessa, ¡ que Déu nos tinga
De sa adorada má de bondat!
Per castigarla manáu que vinga
María, l' angel d' humilitat.
En nostra esglesia se batejava
Avuy del Comte lo fill primer.
¡Mare abadessa, com se mirava
María 'l rostre del hereuèt!
Folla semblava, tota febrosa,
¡Quins plors que feya! ¡quin sospirar!
—¡No l' abandones, Verge amorosa!
—¡Jesus hi valga!—¡Válgans Déu val!

—Que las claus dongue la Sor María,
De l' orga, y rese dos colps lo rés;
Que, agenollada, de nit y dia,
Plorant demostre penediment.
Per á dar gloria á la nostra terra
Avuy á guerra lo Comte va;
María un cántich de sanch y guerra
En l' orga santa n' ha fét sonar.
Mentres lo Comte sia á conquesta
Plori en sa celda, si plorar vol.
—Mare abadessa, malalta resta.
¡Miráu, senyora, que trenca 'l cor!

—¡Ay, Sor tornera, quina diada
Més negra y trista tenim avuy!
De guerra torna nostra maynada,
Y en llit de llanças al Comte dú.
—¡Ay! Com la vila, lo convent plora.
La Sor María del món se' n va;
La mort demana, lo cel anyora,
Car sab que 'l Comte nafrat está.
—A n' al Sant Cristo de l' agonía
Encengan prompte quatre brandons;
Y al Comte salven y á Sor María,
Dels cors que pregan las oracions.

—Al Comte enterran.—Ha mort batentse.
—De dol sa viuda vestida va.
—No va com altras en plors desfentse.
—Marit més noble no 'l trovará.
—La esglesia es poca per la gentada.
—Canta una monja de dalt del chor.
—Cançó més trista may fóu cantada.
—Sembla que 's senti la veu d' un mort.
—¡Ay, Déu! tremola y, esgroguehida,
Sa cara 's mostra darrera 'l vel.
—Mare abadessa, lo Comte 'm crida.
¡Adéu per sempre! me 'n vaig al cel.

— ¿ Qué sabèu , mare , de la pubilla
Que 's va fer monja del monastir ?
— Per tots es morta la meva filla ;
Cantant l' absolta se va morir.
— Si patíu , mare , tan dura proba
Mon cor á troços no vulláu fer.
Mon fill se' m mata si sent la nova ;
Per vostra filla restá solter.
— La trista nova jo sols sabia ,
Y ja mos llabis no l' han de dir.
Ab mí quedauvos , que fina 'l dia,
Marxant, y sola no vull morir.

LO REY PRESONER

El Pulgar, quebrar y no doblar.

Lliscant, ab velas estesas
Infladas pe 'l vent lleuger
Y á remolch portant llurs presas,
Las galeras genovesas
Dúhen N' Anfós presoner.
N' Anfós, qu' á Ponza ha lluytat
Fins á veure pondre 'l sol,
Y está á bordo empresonat,
Que no venç qui més combat
Si la sort retut lo vol.
Alt lo cap, fixa la ullada,
Dalt del pont d' una galera
Mira 'l rey la mar salada,
Que saluda, subjugada,
A l' altesa presonera.
No hi ha qui 'l puga mirar;
Lo llamp de sos ulls traspassa,
Y, al vèurel' altíu, apar
Que, ja que no pot manar,
Ab son silenci amenaça.
Ruent lo sol, sos raigs envia
Per despedirse del món;
—¡Ischia!—crida lo vigía,
Y á lo llum darrer del dia
Se vèu terra al horizont.
Ja 's diuhen los genovesos:
—Tots apunt per la batalla,
Car han de restar sotmesos
A Italia 'ls aragonesos.—
Mitj somriu lo rey, y calla.

Ja va y torna un missatjer:
—¡No 's vol rendir la ciutat,
Diu lo rey, braus han de ser!—
Y un genovès cavaller,
Li respon:—No han contestat.
—Ja ho farán; no 'ls acovarda
Rè en la terra, diu N' Anfós.—
Y la resposta no tarda,
Car la veu d' una bombarda
Clar li diu que ja han respost.
Porta 'l vent un crit de guerra;
Plè d' ergull y goig lo pit,
A la borda 'l rey s' aferra,
Y, veyent aprop la terra,
Mira á Ischia embadalit.
Com si á un amich escoltás
Escolta 'l tro del canó,
Y vèu damunt d' Ischia alsá's,
Un penó, qu' en son damás
Dú las barras d' Aragó.
—¡Aur, genovesos! exclama;
Ja desplegan ma bandera.
¡Avant, qu' Aragó us espera
Y vol guanyar honra y fama!
Llampegue l' artillería,
Llarguèu velas als vaxells,
¡Avant sempre! ¡Foch á n' ells,
Qu' á n' ells lo foch los atía!
Com llamps al assalt corrèu;
La mar reste esparverada;
Ferro al puny, y destralada,
Y ¡avant sempre! que rebrèu.—
Calla 'l rey, car, vela estesa,
Vèu totas las naus virar
Y, enujat, crida ab feresa,
Quan la esquadra genovesa
Vèu que torna endins del mar.
—¿Tant, bátre á Aragó vos costa?

Diu, ¿teniu tan poch valor?—
Y un capitá que s' acosta
Li contesta:—La resposta
Vos heu de darla, senyor.
—La resposta que volèu
Mos valents han dat ben clar.
Estich près, no puch manar,
Y rey só; no m' insultèu.
—Donchs qu' á son rey obehescan,
Quan, près, respecte 'ls demana;
Rey, N' Anfós, Gènova us mana
Que 'ls hi digáu que 's rendescan.
—¡Calláu, lo rey diu ab ira;
Que ni pres m' heu d' afrontar!
Presoner y en mitj del mar,
Aragó com rey me mira.
Si acceptés, vil y traydor,
La proposta que 'm desdora,
No de sanch, de rubor fora
De las barras lo color.
Ni ells se voldrán may rendir,
Ni jo puch, ni ho vull manar,
Ni, si 'm volgués deshonrar,
Me voldrian obehir.—
Calla 'l monarca altaner,
Ab despreci lo cap gira,
Y 'l capitá, que se 'l mira,
Diu:—Es rey, y ho merèix ser.—

LO LLAÇ BLANCH

—Nunci, anáu, fèu una crida
Sobre un llaç, un llacet blanch,
Qu' he trovat damunt la humida,
Verda molça del barranch.

D' una noya enamorada
Quan passèu aprop del hort,
Deteníuvos: trompetada,
Y ¡apa, nunci! cridáu fort.

Si 'ls fadrins vos escarneixen,
Un n' hi haurá de bén callát;
Si las mares vos segueixen,
¡Calláu, nunci, per pietat!

Si las noyas, esglayadas,
Trement cercan lo llaç séu,
¡Trompetadas! ¡Trompetadas!
¡No parèu, nunci, per Déu!

Si una noya avergonyida
Fuig, sentintvos, tot seguit,
Diguèu baix que 'l llaç que 's crida
S' ha perdut aquesta nit.

Que unas gracias bén donadas
Vol de trovas lo qui 'l té;
Que sé cosas per calladas,
Y, si tarda, las diré.

¡Au, donchs, nunci! Fèu la crida
Y á la fleca no anèu pas.
La fornera Margarida
Massa sab de quí es lo llaç.—

LA SALZEREDA

A l' herba atapahida
De dins la salzereda,
Tot l' any, per fantasiar, hi tinch un llit;
Y ab l' ánima adormida,
Y ab la besada freda
De las auras del riu, que 'm donan vida,
S' hi mimva 'l méu neguït.

Damunt de l' herba blana,
Y dessota d' un sálzer
Qu' oneja son fullam com un dosser,
Veig com un floch de grana
Del magraner lo cálzer,
Quan, ple de perlas y diamants, s' ufana
Del auba al raig primer.

Y apoyant ab dolcesa
Lo cap damunt la soca
Que 'm dona lo séu dur coxí d' arrels,
Sento tal llanguidesa,
Que m' es flonja la roca,
La terra cel, y el cel, de somnis presa,
Entexinat d' estels.

Llavors, sia mitjdia,
Trench d' auba, ò nit serena,
La salzereda 'm conta 'ls séus secrets;
De goigs y fantasía
Lo cor y 'l cap m' omplena,
Y un per un á las horas vos diria
Los séus recorts retrets.

Jo hi veig en quínas brancas
Dels sálzers centenaris
Penjaren los romans los séus escuts,
Y miro hont las palancas
Van rompre 'ls legionaris
Per oposar lo riu á las hosts francas,
Al arrivar retuts.

Jo veig hónt s' alçá l' ara,
En nit de blanca lluna,
Per á pregar los druydas á són Déu,
Y miro hont jàu encara
La pedra, feta runa,
Que va rentar del riu la corrent clara,
Regalant sanch arrèu.

Y en tant veig las ondinas,
Prop la barca que passa,
Jogar al entorn d' ella riu avall,
Y á n' allá hont cresfallinas
Lo gorch ayguas embassa,
Joncars hont volan ilusions divinas
Com póls d' or y crestall.

Per l' herba trepitjada,
Encerto quinas noyas
Hi han sanglotat l' inmerescut dolor;
Per las vimas trencadas
De las margaridoyas,
Jo vos diré si foren arrancadas
Per joya ó per amor.

De dalt de móltas brancas
Penjant veig l' arpa eólica
Que 'l zefir fa brunzir tant dolçament;
La virginal, simbólica,
Corona de flors blancas,
Que va esfullantne la munió diabólica
De silfos que dú 'l vent.

Com vol de papellonas,
En nits ennuvoladas,
Veig passejarhi mortas per amor;
De espinas duhent coronas,
Ab sarja enmantelladas
Las porta 'l riu, lliscant damunt las onas,
Perdentse en la foscor.

En la mitjdiada ardenta,
Mentre es calíu la sorra
Y 'l sol com ferro ruent, s' enfonza al riu,
Com d' or, lluny se 'm presenta
La vila, als peus d' hont corra,
La riuhada onejant, que, complascenta,
L' hi dóna 'l regadíu.

Y lluny s' ou la campana
Y cantan á la vora
Las cigalas al pich de la xardor;
Y, com de vèu llunyana,
Que quan no 's sent s' anyora,
Ab la ramor del vent que 'ls jonchs aplana
Del riu s' ou la ramor.

¡Oh, lloch de ditxa pura!
¡Oh, salzereda dolça
Hont jo hi oblido las dolors del món!
No 'm negues la ventura
Que 'n lo téu llit de molsa
Los mals mimva del cor, si no me 'ls cura,
Perque incurables son.

Fent niu en ton boscatje,
Com l' aucellet hi canta
Dexa que hi polse l' arpa 'l trovador;
Y, voltat pe 'l brancatje
Que 'm dóna ditxa tanta,
Com gávia d' or y argent, tindré un estatje
Per l' au de mon amor.

LO CONFÉS

A l' herèu de la masía,
Que tenia
A més d' una 'l cor robat,
Lo Sant Pare dispensava,
Y, á vint anys, ja professàva
Sense fer noviciat.

—Jo voldria, si volguesseu,
Que 'm dexesseu
De las noyas ser confés.—
Lo Prior li concedia,
Y l'. herèu de la masía
De genolls feya son rés.

—¡Santa Verge venerada,
A ma aymada
Me volguesseu fé escoltar!—
Tremolosa una donzella
Ja li deya á cau d' orella:
—¿Me voldríau confessar?

Veya 'l frare, que 's girava,
Que plorava
La donzella ab greu dolor,
Y, al mirar sa blanca cara,
Acotant lo cap lo frare,
Deya baix:—¡La méva amor!

A dins del confessionari,
De desvari
Près, entrava tremolant,
Y ella deya acondolida:
—¡Tots los dias de ma vida
Tinch d' estar, pare, plorant!

—Pot ser hi ha consol encara,
Deya 'l frare.
Comencèm la confessió.—
Y la noya, que plorava,
—¡Ay, no, pare, contestava,
Per á mí no hi ha perdó!

Un herèu d' una masía
Me volia
Com nostr' ayma lo cel vol;
Que l' aymava jo li deya;
L' enganyava... y ell... ¡me creya!
¡Per á mi no hi ha consol!

Jo voliá la grandesa,
la riquesa
Y un marit noble donzell.
Quan me deya:—Dolça aymía,
Jo vull darte ma masía.—
Jo mirava lo castell.

Que l' aymava jo li deya,
Y ell me creya!
¡Pobre cor!... ¡Quant dèu sofrir!
Y lo frare la escoltava,
Y, escoltantla, gemegava
y parlava de morir.

—Plorariau, patiriau,
Si sentíau
Un crit com lo qu' ell va dar;
Crit de rábia y de venjança
Quan va vèure sa esperança
Per un noble trocejar.

Ab lo foch de sa mirada,
Llumenada
Va dexar tota la nit.

Esglayada, esporuguida,
Tots los dias de ma vida
Sentiré soná' aquell crit.—

La donzella gemegava;
La escoltava
Foll de febre lo confès.
Compassió la noya feya,
Mes, sens llástima, ell li deya,
D' ira trèmol:—¿Y desprès?

—¡Ay! ¡Desprès sols sé que ploro
Y que 'm moro;
Que per mi no hi ha perdó;
Que, cercantlo nit y dia,
De l' herèu de la masía
May ningú m' ha dat rahó!

¡Ay! Diguèu, puix vull aymarlo,
Si trovarlo
Podrá, pare, mon anhel,
A n' al món que no 'm consola,
A la terra que s' endola,
O, desprès de morta, al cel.

—Mes valdria que preguesseu
Que 'l trovesseu,
Deya 'l frare, foll d' irat,
En lo cel ahónt tot s' oblida,
Que jamay en esta vida
Vos podrá tenir pietat.—

Á MA FILLA

Vina, filleta méva,
Ma nina enjogassada,
Dexa correr sens treva
La cridayre maynáda
Que no tém la bullenta solcyada.
¡Ay! ¡Si un jorn te perdesses
Y, com lo vent s' emporta
L' espès y vert fullam del taronjer,
Plorant pe 'l món anesses...
Voldria vèuret' morta,
Roser de mon amor, morta primer!

En ma falda reposa;
En braços de tón pare,
Sa mirada amorosa,
Ta gloria y goig son ara;
Per corre 'l món es aviát encara.
Vindrá un home á parlarte
D' amor. ¡Tú l' has de creure!
Ans que puga traydor ton cor desfer
Y l' ayma trocejarte...
¡Morta 't voldria veure,
Ma coloma de pau, morta primer!

Mira tas róssas trenas;
Déxam, filla, besarlas;
Potser voldrán las penas
Blancas com néu tornarlas,
O lo temps sens pietat voldrá arrancarlas.
Ans que vèuret' opresa
Per crudel sort impía,
Perduda la esperança y lo plaher...
¡Ay! Lo pare que 't besa,
Morta, filla, 't voldria.
¡Filleta del méu cor, morta primer!

Llantos, asolamientos, fieros males
Entre tus brazos cierras.
. . . .
Fray Luis de Leon.

I

La garlanda aragonesa
Que damunt del cap sospesa
Tingué del ungit infant,
En Berenguer d' Olivella,
L' archebisbe, que fèu d' ella
La corona d' un rey gran,

Ja 'l del punyal l' ha cenyida,
Ja, sobèrch, se l' ha sentida
Com cercle de foch al front;
Ja la hiena té fillada,
Ja la guarda esparverada,
Ja té pór de tot lo mon.

—

Contra Roma alçant protesta
La dú 'l Rey sempre en sa testa,
Sosteníntsela ab las mans,
Y l' esglay fins l' enfallona,
Que té 'l cor sóts la corona
Com tenen tots los tirans.

—

No hi ha crim, dol, ni baxesa,
Que no previngués sa altesa
Per ostentarla segú',
Y, tant sa confiança es poca,
Que, d' en tant en tant, la toca
Per saber cert que la dú.

—

Vexaments contra 'ls usatjes
Oyds despertan, fent ultratjes
En lo séu nou estament,
Y tempestas se congrian,
Y 'ls barons capdals, li envian
Lletras de deseximent.

—

—¡Oh, neguit! ¡Axó no es viure!
¡Quin fer passas! ¡Quin escriure!
¡Quin del rey es lo vetllar!
Mentre 'l sceptre llampant mira,
¿Qui li diu si s' encen l' ira
Que 'l séu sòli ha d' esfondrar?

—

Vençuts arrèu los francesos,
Los units aragonesos
L' han posat fet un frisó,
Y viu la vida esglayada,
Perque sent brandar irada
La campana de la Unió.

A la fi l' infern l' ajuda.
En Epila ha estat retuda,
Per lo Rey, la llealtat,
Y, en vells pergamins estesas,
Llibertats aragonesas
Son punyal ha trocejat.

Bronze fus de la campana
Qu' en Valencia y en sa plana
Feu sentir lo séu batall,
L' han begut ja los qui, un dia,
Contra qui llurs furs prenia,
Varen fondre aquell metall.

La superbia del Rey, folla,
Ja ha reblat al tast l' argolla
En que 'l poble plòra esclau;
Mes per çò irát no sossega;
Ja flastoma, ja á Déu prega,
Y debades cerca pau,

Perque per tot veu sorpresas,
Y revoltas, y escomesas
Contra sa feresta lley,
Y, fentse dur la corona,
La fitura y s' hi abrahona
Perque té... neguit de rey.

II

Se passeja, giravolta,
Y flastoma sense solta
Senyor Rey per son palau,
Com encadenada fera
Que 's daleix, frissa y s' espera
Per podè' exir de son cau.

Té panteix, cremor, desfici;
Lo punyal que du per vici
Amanyaga febrosench,
Y pe 'ls ulls foch llagrimeja,
Y, pe 'ls llávis, sanguineja
Tota l' ira del avènch.

—¡Ah!... Si de la mar enfora
No tingués Palma, en mal' hora,
Diu lo Rey, lo séu setial;
Prou sabriau, germá nostre,
Prou n' hauriau bona mostra
De lo tremp del méu punyal.

¡No sóm Nos com en Centellas,
Que, ab mas fustas, y gents vellas,
Y mos braus almogavars,
Fa tants jorns prop vostre 's trova,
Y no 'm fa arrivar la nova
De qu' heu mort, solcant las mars!

¡Ay infant! ¡L' infant en Jaume!
Corona y sceptre dexaume,
Vos diguí, qu' ho vull per méu.
Vos no 'm creguéreu; d' espinas
A las platjas mallorquinas
La corona trovarèu. —

En tal punt, lo cortinatje
De la cambra axeca un patje,
Jaquintlo caure fexuch,
— ¡Missatjer n' ets d' alegrías!
Diu lo Rey, car no vindrías
Tan sobtat, venint poruch. —

En un pergamí notadas
Son las lletras desitjadas
Que 'l senyor Rey ha llegit.
¿Què li dèu escriure ab ellas?
¿Què li diu son fael Centellas,
Que lo goig li axampla 'l pit?

Lo patje entén breus paraulas:
«Soldats... Ballesters en taulas...
«Batalla de Lluchmajor...
«Degollat l' infant en Jaume...»
—¡Oh! lo Rey crida; ¡Dexaume!
¡D' alegría 'm bull lo cor!...—

Mes de sobte 'l front arruga.
—Pensèm, diu, si hi ha qui puga,
Ja mort ell, befar ma lley.—
Y nou recel l' enfallona,
Y, en l' espill vehent sa corona,
Creu que li té un altre Rey.

—¡Oh! ¡No! ¡Es méva! ¡Es méva! crida,
Y l' èco, ab veu enfosquida,
—¡Es méva! contesta lluny.
—¡Prenla donchs! diu l' alt en Pere,
Y al èco pareix qu' espera,
Foch gitant y clos lo puny.

Ningú respon; las figuras
Dels tapiços y motlluras,
Que 'l miran de fit á fit,
Creu, ab ánima poruga,
Y, si 'l vent lo llum belluga,
Que 'l senyalan ab lo dit.

Ell ab ulls de foch las mira,
Y ardit, brau, encès per l' ira,
Creyent befada sa lley,
A las figuras s' acosta,
Y 'ls diu, foll, cercant resposta:
—¿Què volèu? Jo só lo Rey.—

Lo vent para. Lo llum dexa
De bellugars'; no té quexa
Ja 'l senyor Rey de ningú.
Ja, tot quiet, lo crit d' alerta,
De sa guardia aprop desperta,
Li diu qu' está bén segú'.

Y ab tot, pantejant com fera,
Qu' acotxada á un altra espera,
Del instint seguint la lley,
S' adorm, portant la corona,
Y, somniantla, s' hi abrahona
Perque té... neguit de Rey.

. . . .

Per la set de sa venjança
En vá 'l ferro d' una llança
Sanch del mártir li doná ;
Son neguit no pot mimvarse ,
Com de Rey, ni al rabejarse
Ab la sanch de son germá.

UN DIA MÉS

La llum del sol lo món omplena:
¡Un altre plor! ¡un altre dia!
Obra tos ulls, plora ta pena,
Anima mia.

Torna á patir atormentada,
Torna á seguir ta llarga historia,
Plora 'ls recorts desconhortada,
Trista memoria.

Viu, pobre cor, y 'l somni dexa,
Tas il-lusions depressa oblida,
Llança nou clam, llança ta quexa
Plor de ma vida.

Folla rahó, traballa ansiosa;
Dubta y sofreix, altiva pensa;
Cerca l' amor, glatint, febrosa,
¡Oh, jovinensa!

Vés á la mort sofrint martiris,
Tasta lo fel de l' anyorança.
Cerca visions, viu de deliris,
Folla esperança.

Gávia de fanch qu' al món me lliga,
Cos malaltís que 'l clot espera,
Torna á n' al món, pensant que triga
L' hora darrera.

L' auba ha tornat; sa llum de gloria,
Foll de plaher, lo món saluda.
—¡No tornarás, diu ma memoria,
Ditxa perduda!—

La llum del sol lo món omplena;
¡Un altre plor! ¡un altre dia!
Obra tos ulls, plora ta pena,
Anima mia.

LAS TRES ROSAS

I

—La Roseta es una rosa,
Rosa 's diu y es una flor.
Flor bonica, flor hermosa;
¡Ay, Roseta, l' amorosa,
Robadora del méu cor!—
Aixís diu la fadrinalla
Quan, feta ella un pom florit,
Cocas á la plaça balla,
Y ser vol, sentint la gralla,
Robadora d' un marit.

Ella 's veu la boniquesa
Y se la vol fer valer,
Qu' es prou guapa per princesa,
Y no vol pas ser promesa
D' un extern ò un cabaler.
Aixís balla rams y cocas,
Vanos balla ab los més richs;
Sent: — ¡T' estimo! — de cent bocas,
Respon: — ¡Calla, que 'm sofocas! —
Y té 'ls jóvens per amichs.
Y tots diuhen: — Vúlgam, Rosa;
Rosa 't dius y ets una flor,
Flor bonica, flor hermosa,
¡Ay, Roseta, l' amorosa,
Robadora del méu cor! —

II

Diuhen qu' en sa finestreta
Té un morduix y dos rosers,
Y n' arrenca la Roseta,
Si pe 'ls pobres, brots d' herbeta,
Rosas pe 'l qui té diners.
Los pobrets ben clá' hi llegexen:
« Del morduix l' amor ne fuig. »
Los hereus que rosa 'n lluhexen,
D' ella 'n gosan y patexen
Tant prompte goig com enuig.
Plena de passions, espera,
De sa porta en lo llindar,
Una verda passionera;
Mes prop hi ha una carbassera
Qu' á tothom fa tremolar.
Y aixís sempre, entre esperanças,
Esperanças y temors,
De tots sent las alabanças,
Balla y riu, y té en confianças
A n' als tres hereus mellors.

Y tots tres li diuhen:—¡Rosa!
Rosa 't dius y ets una flor.
Flor bonica, flor hermosa,
¡Ay, Roseta, l' amorosa,
Robadora del méu cor!—

III

Ella dels qui s' enamoran,
Diuhen, que se 'n riu pla bé;
Quan més dientli s' acaloran
Y més juran que l' adoran,
Més en roda y séus los té.
Se 'n du á festas y á balladas,
Tancadet ab clau, lo cor;
Y no li obran las ulladas
Ni las veus enamoradas
Sense una claueta d' or.
—Dels rosers que vaig regarne,
Diu, tres rosas ne vaig dar
Per á tres enamorarne;
Si entre tots, tres vaig triarne;
De tres, un n' haig de triar.—
Y per si es en Pau ó en Pere,
Per mirar quin es més rich,
A tots tres los desespera,
Fins que cadascú s' entera
Del amor del séu amich.
Y tots tres:—¡Ay! pensan ¡Rosa!
Téns arestas com la flor.
Flor bonica, flor hermosa,
¡Ay, Roseta vanitosa,
Tú sabrás què 's robá' un cor!—

IV

A la plaça hi ha balladas
Y el jovent s' hi ha juntat;
Duas coplas s' han llogadas,

¡Y si 'n van d' empolaynadas
Las fadrinas qu' hi han anat!
Entre totas s' hi passeja
La Roseta del firal;
Ni com ella cap brilleja,
Ni á ciutat tant s' hi rumbeja,
Quan fá 'l vano, 'l pavo real.
Agutzil, sereno y batlle
Prou la volen, enviudats.
Si ella, per damunt la espatlla,
Rihent no 'ls posás á ratlla,
Ja 'ls tindria declarats.
Un wals tocan las tenoras
Y la trèu un ballador.
¡Ay si 'n té de miradoras!
Sembla unas devanadoras
D' hont capdellan seda 'ls cors.
Y, encisats, tots diuhen:—Rosa,
Rosa 't dius y ets una flor;
Flor bonica, flor hermosa.
¡Ay, Roseta, l' amorosa,
Robadora del méu cor!—

V

De colp para la ballada
Y al clos entran tres fadrins:
—Déu té guart, Roseta aymada,
¿De quí estás enamorada
Si 'n téns tres del cor á dins?
Ella, com una rosella,
A las galtas trèu rojor;
Ells s' acostan més á n' ella,
Y cada un dú una poncella
Mústiga y ja sens olor:
—Aquí téns, diuhen, la rosa
Qu' á tots tres nos vares dar;
Una amor no es una cosa,

Y en lo cor hónt un se 'n posa
No n' hi poden tres estar.—
  Y de un á un, ab ira,
Li tiran la rosa als peus,
Y ella en va plora y suspira;
L' agutzil al batlle mira,
Y 'l sereno se 'n fa creus.
  Y tots diuhen: —¡Pobra Rosa!
Rosa 't deyas y érats flor.
Flor bonica, flor hermosa;
Per avara y vanitosa
Ja no hi ha quí 't vulga 'l cor.—

LA BOMBA

Fa fumera,
Y 's pregunta: — ¿ Què faré ?
¿ Ahónt cauré ?

Del canó la góla ardenta,
Negra góla,
Gita bomba, que, bullenta,
Mentre arbóla
La espoleta, va xiulant,
Fum llançant.

Tallant l' ayre, corva inmensa
Volant traça;
Glops de fum depressa llença
Per hónt passa,
Y á la vila, á enderrocá',
Volant va.

Dexa á sota la batalla
Qu' espaventa,
Vola, xiula, la muralla
Passa ardenta,
Y, damunt de la ciutat,
Ha arrivat.

De la Mort l' etern dallayre
Allí la espera;
Giravolta, solcant l' ayre,
Fa fumera,
Y 's pregunta: —¿Què faré?
¿Ahónt cauré?—

Una plaça solitaria
        Sota ovira;
Campanar d' inmensa alçaria
        Se la mira,
Y la bomba, fum llançant,
        Va passant.

—∗—

Mira torras enlayradas,
        Torras bellas,
Y cabanyas escampadas
        Com ovellas,
Y 's pregunta:—¿Què faré?
        ¿Ahónt cauré?—

—∗—

Vèu d' ombrívola devesa
        La hermosura,
Vèu un riu qu' als arbres besa
        Y murmura,
Y la bomba va passant,
        Fum llançant.

—∗—

Veu gent correr esglayada,
        Tremolosa,
Del monarca la morada,
        Sumptuosa,
Y, fumant, bullenta, cau
        Al palau.

—∗—

Romp pilastras y motllluras
        Endauradas,
Crema sedas, brodaduras
        Recamadas,
Y á una cambra, qu' ha arrivat,
        S' ha parat.

Crema sempre la espoleta,
Crema ab ira;
Desd' un llit una noyeta
Se la mira,
Y la flama va veyent
Somrient.

De la metxa mitj cremada
L' espurnatje
Mostra imatje venerada,
Santa imatje;
La espoleta, llançant fum,
Li fa llum.

¡Ay! Pilastras enlayradas
Y groxudas;
Un tro us dexa barrejadas
Y rompudas,
Mentre en runas y pols cau
Lo palau.

La innocencia de la nina,
Sa dolçura,
L' alta cambra, la divina
Verje pura,
Tot, la bomba qu' ha esclatat,
Ho ha esfondrat.

. . . . Quedó en el suelo
miedo en el corazon, llanto en los ojos.
Fray Luis de Leon.

Mòren, ¡oh, Déu! los qui á la terra duhen
Alta missió: per lo fossar nos dexan
Quan brilla encara de llur gloria l' auba.
Canta 'l poeta sos magnífichs somnis,
Recorts del Paradís, y al clot s' enfonza;
De l' arpa eòlica en lo llindar penjada

De la porta del cel, remembra 'l músich
Lo sò suáu y dolç, y mor sentintlo;
Acaba l' escultor sa estátua, dexa
Caure 'l cisell y vola; y sèch no 's mira
En la paleta del pintor encara
Lo color escampat, quan, ja enjoyantne
Del artista 'l sepulcre solitari,
La primavera ha reflorit tres voltas.

Dexan lo món, oh, mare Catalunya,
Aixis tos amats fills! Un jorn ohias,
Trèmola de plaher, oberts los llávis,
A l' arpa de Cuyás maravellosa,
Y avans que l' èco repetís l' armònich
Cántich d' amor, un crit, folla, llançavas,
Y de genolls sobre una tomba queyas.
¡Y Piferrer després! ¡Oh! ¡De quants somnis,
De quántas il-lusions per tu va serne
Pura font son talent! Encara, encara
Sas obras remembrant, vèus la promesa
D' un joyós pervenir. ¡Y ha mort! Son cántich
S' ha enlayrat y perdut. ¡Oh, pátria trista,
Hereva de tos fills! Pensa en sa gloria,
Esguarda los llorers de llurs conquestas,
Ou l' estrèpit sonar dels forts aplauses
Qu' esclatan á llurs noms, y així, encisada,
Consolada potser, la nova escolta.
S' apaga de ton cel un' altra estrella,
Fortuny te dexa y vers lo cel se 'n puja.

¡Oh, mare Catalunya! no vull veure
Ta dolor sens consol, no vull sentirne,
Viuda d' un fill, de ta viudor la quexa.
Ha mort y lluny de tu; freda la Italia,
Al qui escalfá 'l téu sol, li pareixia,
Erms los jardins que 'ls Césars van dá' á Roma

Al qui, desde Poblet, un jorn va veure
Las vinyas del Priorat; y 'l Tiber fondo
Que corra cap al mar, un riu tristíssim,
Del Francolí pensant en las riberas.
¡Ha mort! Crexen xiprers aprop sa tomba;
La olivera gentil tarragonina
No pot més que plorar y dar sas fullas
Al vent del mar perque al fill mort las dugui.

Ell va saberne del blau cel que mira
L' alt campanar de Reus los colors traure;
Llum va darli lo sol qu' encara crema
Lo rojench muradal de Tarragona;
Viu moviment, la festa catalana;
Somnis, los vents d' Italia que, joyosos,
Passant damunt Salou, á Reus arrivan;
Y la pátria llorérs, y Déu, lo gèni.
Per ell un jorn Paris, maravellada,
Va fer sentir sa vèu que tots escoltan,
Saludant al pintor; per ell Venecia
Sa bellesa mostrá, model donantli;
Per ell, tan sols per ell, las llunyas terras
Que no ha mort Catalunya sapiguéren,
Y la Roma dels Césars, Roma viuda,
Damunt sa tomba va plorar ¡oh, pátria!

¡Y ha mort! Ha mort assedegat de gloria,
Del llindar de la vida trepitjantne
Encara lo brancal, l' ánima umplerta
De força y esperit, plena de somnis
Sa fantasía, y, ab tenebras lòbregas,
La ombra de la mort, que tot ho entela,
La terra del fossar que tot ho guarda,
Han robat l' aymat fill de Catalunya.

Potser quan escoltá sonar la hora,
Hora que 'l temps va fer sonar playentsen',
La hora de la mort, quan defallia,
Y, ab tèrvola mirada, llum cercava,
Passá com llamp la processó magnífica
Dels quadros que volia dá' á la terra.
¡Oh, qui pogués mirar lo darrer somni,
La divinal creació que, quan finava,
Va veure sa bullenta fantasía!
Cels plens de llum, del paradís las selvas,
Núvols de rosa y or, dormidas onas,
Imatjes de seráfica hermosura,
Jardins italians, deserts del Africa,
Soldats, reys y guerrers... ¡Quí pogués veure
De sas somniadas obras la grandesa!

¡Ay pátria sens consol! ¡Ay trista pátria!
Potser mirava de ta historia 'l llibre
Ab fullas de llorer per ell escritas
Ab pinzell inmortal; potser ta historia
Per ell sos fets y sos titans guardava.
Potser mirava l' arrivada á l' illa
Del alt en Jaume, lo lluhit exèrcit,
Las mansas onas y las naus, la joya
Dels paladins, l' ergull del gran monarca.
Potser mirava 'ls braus de Catalunya
Fent acotar en Panissars lo lábaro
Del atrevit francés; potser un dia,
En las runas gegants del Colisseu
Un èco li parlá d' Anfós lo sabi;
En la platja de Nápols, de marina
Lo vent murmurador, li digué encara
Com toca á vespres despertantse un poble,
Y vejé en somnis la gentil Sicilia,
La illa del dolor, y alçarse als núvols
«Catalunya» cridant, é «Independencia»
Lo monarca del mar, Roger de Lluria.

¡Es mort! ¡Es mort! Lo cel que li devia
Son retrato fidel, naturalesa
Que li ensenyá tots sos secrets, la vida
Que fins al llenç va trasportar; sens ánima
Han permès que la mort dexás la obra
Escullida de Déu, la ardida pensa
Que tot un món de lo color va traure.

Quan bufava l' hivern y nús los arbres
De llur vestit l' ample fullam ne veyan
Fugir allá d' allá; quan la *mal-ária*
Empenyia la febre cap á Roma,
Per primer colp se detingué lo Tíber,
Tan sols un breu moment va callar l' èco
Del daurat Capitoli, y ascoltaren
Los puigs y 'l riu, patint, un crit d' angunia,
Y, de seguida, sa corrent undosa
Lo riu dels Césars va desfer en llágrimas
Y la vèu del passat va plorá' en l' èco.
Llavors lo cel de Roma resplandia
En mitj del fret hivern, daurats sos núvols
Per raigs de gloria. Negra, espessa boira
Damunt Reus s' estenia funeraria,
Y s' ofegava 'l cor de Catalunya,
Y, en sa pátria pensant, Fortuny moria.

De la paleta del pintor fugiren
Per á sempre 'ls colors y al cel tornaren
A pintar las aubadas, los mitjdias
Y las postas de sol, las nits serenas,
Y lo bes de la mort féu torná' á l' ombra
La comitiva de creacions somniadas.
¡May més, may més l' has de tornar á veure
Invicta Reus, may més! Encar' murmuras
La cançó del breçol que li cantavas
Y ja del Tíber han plorat las ninfas

Per ton fill estimat; ja Roma, Roma
Per sentir ta dolor, de sa grandesa
La memoria ha oblidat; y l' art cent voltas
De Fortuny beneheix la honrada pátria.
La pátria que, d' avuy, será la terra,
Mentres, lo nom del gran pintor portantne,
La voladora fama lo món umpla;
Y de Fortuny la gloria va estenentse,
Com los cercles que 's fan, sempre engrandintse,
Al entorn d' hont la pedra caigué en l' aygua.

LO VELL

Todo en el mundo para mí acabó.
Espronceda.

Lo sol se 'n va á la posta,
La fosca nit s' acosta,
Y 'l vell pagès
Camina vers sa llar.
Lo sò d' una tonada
Ressona en la clotada,
Y 'l vell, sorprès,
Atura's á escoltar.

—¡Ay! diu ab greu tristesa,
D' un cant de ma infantesa
Lo sò he sentit;
Del vent es la ramor.—
Sent un gemech, y 's gira,
Y un' ombra aprop séu mira,
Y, acondolit,
Lo vell arrenca un plor.

—Sèmblam que veig encara
La trista de ma mare
Que 'm signa 'l cel.—
Diu baix, tot caminant.
Sent un sospir, y 's gira,
Y aprop s' aymada mira,
Glatint d' anhel,
Glatint y sospirant.

—No ets morta ¡oh dolça vida!—
Lo vell ab joya crida,
Y la visió
Com boyra se desfá.
Mormola 'l vell:—¡Somnia
La trista ánima mia!—
Y altra cançó
Se sent allá d' allá.

—Dels morts amichs qu' anyoro,
Somrient diu, perque ploro
Se sent lo cant,
Potser per darm' conhort.—
Y vèu una fossana,
Y sent una campana
Qu' está brandant,
Qu' está tocant á mort.

—Las ombras m' avisavan;
Los cants, diu, me cridavan,
¡Ay Déu! Ja crèch
Qu' avuy tinch de morir.
Comença ánima mia
Lo rés de l' agonía;
Del món me dech
Per sempre despedir.—

Lo sol se 'n va á la posta,
La fosca nit s' acosta,
Y 'l vell pagès
Se sent agonejar.
—Me manca ja la vida,
¡Que Déu me valga!—crida,
Y cau estès
A vora del fossar.

LO TARTANER

Ja no se 'n veuhen.

Ab un' haca jovencta,
Que per corre 's pinta sola,
No passa 'l passeig, lo vola
La tartana d' en Peret;
D' en Peret, de qui mólts diuhen
A qui informes ne demana,
Que no hi ha mellor tartana
Ni tartaner més guapet.

Miráusel; la barretina,
De gayró, ab gracia posada,
Al damunt d' una llaçada
Que 's sab fer al mocador,
Y en lo corbatí de seda,
Que dú al coll, una tombaga...
La que 'l vegi es una plaga
Si no 's mor per ell d' amor.

A fora 'l portal de l' Angel
S' espera ab la tartaneta.
—¿Que ve á Gracia, pubilleta?
Miri que, si vol, marxem.
Apa, ávia, ja l' aguanto.
¡Au, posa 'l peu, bona pessa!
Si senyor. ¿Que va depressa?
No tinga por, volarèm.—

Y, tancant bé la portella,
Tráu lo morralet de l' haca,
Fa petá' un xich la xurriaca,
D' un salt se queda assentat,
Y entremitj d'—¡Au, Coronela!
Y ¡alça! y ¡apa, bonicoya!—
Ja, marxant, parla á la noya
Que s' assèu al séu costat.

Oiu, quan s' esplica,
Si té acudits fins,
Sentint la musica
De trot y esquellins.

—No temis, minyona,
Que no volcarèm;
Si de cas, agáfat
Y 'ns abraçarèm.
¡Ohé! ¡Ah! ¡Ah! Coronela,
¿Que 'ns adormim ó què fem?

La tartana
Pintadeta,
Pubilleta,
Qu' ara 't dú,
Sense témer
Que re 'n cayga,
Un got d' ayga
Dú segú'.
Va llatina,
Va lleugera,
Roncejera,
Quan se vol.
Porta y gronxa;
Si 's demana,
Es tartana
Y es breçol.
¡Oh! ¡oh! ¡No tant, Coronela!
Vés al pas que crema 'l sol.—

Y mentres que l' haca,
L' haqueta va al trot,
Petant la xurriaca
Enrahona com pot.
Oiu quan s' esplica
Si té acudits fins,
Sentint la musica
De trot y esquellins:

—La méva tartana
De tot ha portat:
La gent campetxana,
Lo noble hisendat,
Las noyas bonicas,
No pas tant com tú,
Y vès si 'm esplicas
Que 's quexe ningú.

Jo duch viuda sola

Vestida de dol;
Qui no s' aconsola
Es perque no vol.
Mentres que no 's casi
Son plor será amarch,
Y va á Sant Gervasi
A dú un ciri llarch.

Jo á la Bonanova
Duch lo mariner,
Que qui la mar prova
Devot se sol fer.
Jo á la Verge Santa
Vaig á dú' 'l soldat,
Que, quan hi va, canta,
La noya al costat.

Jo hi porto al trafica
Que s' está arruinant
Ab torra bonica
Qu' al Putxet li fan.
Que pert la botiga
Y l' honra, potser,
Perque algú li diga:
—¡Ay, quin presseguer!—

Jo hi porto parella
Qu' hi puja somrient;
No sé, á cau d' orella,
Si amors va dihent.
Jo porto ditxosos
Mólts ennamorats,
Y fins de gelosos
Ne duch d' enfadats.

Jo porto las collas
Que van á cá 'n Pioch;
Portant plats y ollas

Qui pot gastar poch.
Jo porto gentadas
A cá 'l Matoner.
¡Vès, á xurriacadas,
Si més se pot fer!—

Deya, y tornava:
—¡Au, Coronela!—
Xurriaquejava,
Fins que, á la fí:
—¡Senyors, cridava;
La Travessera!
Ja sóm á Gracia,
Baxèm aquí.—

De tots cobrava;
Feya á la noya,
Que se 'l mirava,
L' ullet darrer,
Y la oblidava
Tot de seguida,
Com ja s' oblida
Lo tartaner.

GELOSÍA

Morintse una donzella deya un dia
A n' al séu estimat:
—Ne vaig tenir, fins morta, gelosía,
Y Déu m' ha castigat.

Ja viva, que 's morís jo desitjava,
Aymantla ab tot lo cor;
Germana m' era, y, folla, li envejava
de ton amor la sort.

Engarlandat lo front ab blancas rosas
La vau portá' al fossar,
Posante la má al cor, com ara 't posas,
Per ella vas plorar.

A la morta, veyent com la estimavas,
Enveja vaig tení';
De fit á fit, plorant, té la miravas
¡Com may ho has fet ab mi!

Ab la ánima, allavoras, trocejada,
Viva l' hagués volgut;
Per tu en lo món no hauria estat plorada
Si encara hagués viscut.

Després la téva amor tu vas donarme,
Mes ja era tart per tot;
De la espina qu' al cor váreu clavarme
May n' heu sabut ni un mot.

Per ella, qu' era morta y no sofria,
Ploravau tots ¡fins tu!
Y per mi, que sofria y ¡no 'm moria!
No va plorar ningú. —

LO PARDAL

Prop del niu del pardalet
Hi ha una font á la clotada,
Y 'l pardal se mor de set.
Prop del niu, y en lo tossal,
Cassadó', ab l' arma apuntada,
Veu com vola lo pardal.

Del esclat, que s' ha sentit,
Fuig l' aucell batent fort l' ala,
Fuig l' aucell, esporuguit,
Y no 's cansa de volar,
Mort de set, y va com bala,
Panteixant, dret á la mar.

Prop las rocas ha caygut
Lo pobret, y l' aygua ovira
Al sorral mitj ajegut;
Mes la set l' está cremant,
Y á la mar, que prop d' ell mira.
Tant com pot va revolant.

—Hi ha més aygua, diu, aquí
Qu' á la font de la clotada,
Y bebentla, vull morí'.—
Y, piulant, pot arrivar
A tocar la blava onada,
Blava onada de la mar.

La amarganta salabror
Del pardal crema la góla,
Y, entristit, piula ab dolor.
Més lluny vola lo pobret,
Y la mar, que sempre udola,
Sal li dona per la set.

Sas aletas espolsant,
Va l' aucell de roca en roca
Aygua clara pidolant,
Y veu sempre son anhel
Escarnit, quan l' aygua toca,
Y, piulant, mira lo cel.

Altra volta vol provar
Blanca escuma que 'l rodeja
Y no es blava com la mar;
Mes no trova may consol,
Y en son bech, qu' aygua goteja,
Grans de sal hi dexa 'l sol.

A la fí, ja afadigat
De provar la blava onada,
A la sorra cau postrat:
—Hi ha més aygua, diu, aquí
Qu' á la font de la clotada,
¡N' hi ha més! ¡No per á mí!—

Y, quan mor assedegat,
En son llit de sorra humida,
Lo pardal, desconhortat,
Veu com mofa son anhel
Fresca pluja, que, seguida,
Va cayent, cayent del cel.

LO RELOTJE DE SOL

Omnes vulnerant, ultima necat.

Fa saber lo pas del dia,
De l' ombra ab negra senyal,
Oval relotje de sol,
Tot sortint de la masía,
A ma dreta del portal,
Pintàt de groch.

Quatre cifras, ja esborradas,
Nos deyan l' any que 's va fer;
Sol rodó, ab dos pichs per ulls
Y ab sis ratllas escampadas,
Que 'ls raigs de llum volen ser,
        Fan lo dibuix.

¡Quántas vidas ja finidas
Ha vist patir de neguit!
¡Quants sòls l' han fet senyalar!
¡Y quántas ditxosas vidas
Finí' y perdres' en l' oblit
        Ha contemplat!

¡Quants noys, que ab pór lo miravan
Com groch y estrany aranyó,
Ha vist fadrins, y vells, ser!
Quants núvols, que al sol tapavan,
Un moment li han près claró',
        Sols un moment!

¡Quántas noyas enflocadas,
L' hora del ball esperant,
Sa ombra han seguit dalint!
¡Y quántas enamoradas,
Per la cita, desitjant
        La fosca nit!

Y, entre penas y alegrías,
Sols ha viscut de claror,
La nit d' un vel l' ha cobert.
Ell sols ha comptat los dias,
Y no ha comptat la foscor
        Qu' entela al cel.

Talment es cara riallera
De noya, que, quan vèu dols,
Se cobreix, trista, ab un vel,

Y, amatenta, l' hora espera
En que, ran de terra, á vols,
Van los aucells.

Sembla que de la masía
Ell lo compte va duhent,
Desde que 'l sol veu lluhir;
Lo blat d' or, que 'l garvell tria,
La xexa, que 's va molent
En lo molí.

Las horas de la campana,
Los sólchs que 'ls bous fan llaurant,
Los rahims que lo vaylet
Robá en la parra forana,
Y 'ls gotims que, desgranant,
Menja ab recel.

Quan la crudel pedregada
Esparvera als masovers,
Ell, trist, senyalar no vol,
Ni quan marceix la glaçada
Lo vert fruyt dels olivers
Y udola 'l llop.

Aixís, quan de nit esborra
Lo que de dia ha comptat,
En ell vèu, trist, lo pagès,
Que ab ell cap á la mort corra,
Y que, ab sa vida, ha cobrat
Lo compte séu.

May, jamay senyala penas;
Lo sol li fa senyalar
L' alegre maig que dú flors,
L' estiu, que porta á mans plenas
Olivas, rahims, y blat
D' espigas d' or.

¡Com ell, qui comptés sa vida
Per los sols qu' ha vist lluhir,
Las foscas nits oblidant,
Sens témer may la ferida
De la mort qu' ha de venir
Sense faltar!

¡Ay! Com la ratlla que traça
En mitj del quadrant lo sol,
Y se 'n va quan la nit vé,
L' home per la vida passa;
Dexarhi senyal bé vol,
Mes no pot ser.

Com lo sol, qu' estátich mira
Lo temps per lo món passar,
La terra morir nos vèu.
¡Ay, l' ánima que sospira,
Si pogués com ell mirar
Indiferent!

¡Si pogués, de la bellesa
Del sol, vèure 'l resplandor,
Mirar los estels lluhir,
Y, sentint nova grandesa,
Omplir de desitj y amor
Son esperit!

¡Bella es, relotje, ta vida!
¡Sempre vèure camps y cel,
Las horas del temps comptant,
Y may sentir la ferida
Del gréu dolor y l' anhel
Que 'ns fan penar!

Del món contemplar la guerra,
Oblidantla tot seguit;
Del home mirar lo dol,

Y, sempre igual, signá' á terra,
Dihent que la mort guarit
Dexa 'l dolor.

Tu comptas, del temps que corra,
Sols los dias que llú 'l sol;
Y, quan arriva la nit,
Ta ratlla la fosca esborra,
Com esborrar l' home vol
Son grèu patir.

Compta donchs lo que duraren
Las sardanas qu' han ballat,
Ab cridoria y ab goig pur;
Noys y noyas que finaren,
Y jamay ha recordat
¡Jamay ningú!

Y de mí, sols per memoria,
Dáurat ab la soleyada
Que may m' ha donat consol;
Reflecta 'l sol de ma gloria,
Quan sone l' hora esperada
De vèure 'm mort.

LO LLENYATER

La estesa néu glaçada
Ja dexa platejada
La lluna del Janer,
Y, al bosch, la foguerada
Encen lo llenyater.

Aprop del foch s' assenta,
Sas balbas mans calenta,
Mirant al foch somriu.
—Com esta flama ardenta
Un jorn vaig èsser, diu.
¡Ay, jorns de ma alegría!
¡Qui 'm hagués dit: «Un dia
De fret tremolarás!»
¡Jo, qu' allavors vivia
Cremant en mitj del glaç!

Quan la gentil mirada
De noya enamorada
Mon cor feya glatir,
Y sols una besada
Ma sanch feya bullir,
¡Qui m' hagués dit qu' un dia
La flama miraria,
Y, remembrant ma sort,
¡Ay, Déu! desitjaria
Poder cremarli 'l cor!

¡Qui m' hagués dit, quan deya
Qu' esclau la lley me feya,
Que Déu va fer la lley,
Y, enbadalintme, veya
La majestat del rey,

Qu' un jorn remembraria
Del rey la traydoría,
Y l' abatut esclau,
Mirant lo foch, voldria
Cremarli lo palau!

Amich de ma infantesa,
Jo creya de noblesa
Rublert ton cor malvat;
Ja may de ta vilesa
Hauria sospitat.
Un jorn, quan estrenyía
Ta má, y, ab alegría,
Germá t' solia dí',
¡Qui m' hagués dit qu' un dia
Serias mon botxí!

Quan, plè de goig, la lluna
Mirava en la nit bruna,
Y deya, sens dolor:
«Avuy de la fortuna
M' obrí 'l palau l' amor.»
¡Qui m' hagués dit qu' un dia
La lluna miraria,
Ja vell, y sol hivern,
Y, al vèurela, veuria
Las flamas del infern!

Encesa foguerada,
¡Qui hagués, de ta daurada,
De ta brillant claror,
Tingut la flamarada
Per vèure al vil traydor,
Quan cada nit m' aymía,
Després que jo partia,
Sortia al finestral!
¡Qui m' hagués dit qu' un dia
Me fóra deslleal!

Amor, amistat pura,
Y sòmnis de ventura,
Plaers de mon jovent,
¡Ay, Déu, de l' amargura
Ja se us ha endut lo vent!
Quan vostre encís sentia,
¡Qui m' hagués dit qu' un dia,
Migrat per lo pesar,
Com brasas vos veuria,
En cendras acabar!—

La estesa néu glaçada
Ja dexa platejada
La lluna del Janer;
Y, aprop la foguerada
Sentat lo llenyater,
Del niu del bosch fugida
Un' au esmortuida
Vèu dret al foch volar
Y cáurehi, y, sens vida,
En cendras acabar.

—¡Fortuna benaurada!
¡Morir d' un colp cremada!
Mormola 'l llenyater,
Pe 'ls homens envejada
¡Ay, au! ta mort dèu ser.
Del món en lo Calvari
No has de sentir desvari
Ni may llançar trist clam,
Ni vèure solitari
Ton niu de vert fullam.

Per tu la dolça aubada,
De mil colors pintada,
Ja eterna té de ser.—
No llú la foguerada
Y plora 'l llenyater.

Poesía premiada ab lo segon accèsit de la Englantina d' or en los Jochs florals de 1871

¡ Léjos ! ¡ Muy léjos !...
Ivanhoe. Walter Scot.

¡ Ay, que n' es lluny de sa pátria
N' Huch d' Ausona, 'l brau guerrer,
Quan per sas nafras obertas
Ja la mort guayta somrient!

Rochs y herbam no mes lo voltan,
Del barranch hont, lás, caygué :
Sols perque veu la estelada
Es que soterrat no 's creu.

Lo cavall, que ja agoneja,
Jau estès tan aprop d' ell,
Qu' en l' estreb d' acer y plata,
Té encara 'l peu lo guerrer.

Lluny l' escut partit romanli;
Més enllá l' oscat acer,
Y, en lo rieral, qu' aprop corre,
Mitj plè d' arena, 'l capell.

—¡Ay, amoroseta méva!
Diu, alçant sos ulls al cel,
¡Catalunya! ¡Pátria dolça!...
¡Ay, que ja no 't veuré més!

No sé si guanyá á las barras
L' oriflama del francès;
No més sé que, en mitj la lluyta,
Jo 'm batia febrosench.

Empaytant als narbonesos
No he vist l' avench á mos peus,
Y aquí hem rodolat per sempre
Lo cavall y 'l cavaller.

He sentit, aprés, cridoria,
Un silenci trist, aprés...
¡Per lo fret qu' es lo silenci
Bé 's vèu qu' ha de ser etern!

Mon cavall, company de glorias,
Tu en la mort ets company méu...
No duas morts, n' hi ha prou ab una;
Una, y nos la partirèm.

Viu, m' han vist damunt ta sella;
Mort, lo peu en ton estreb...
¡Ni tinch esma per á mòurem',
Ni per cridá 'm resta veu!

A cada costat un marge;
Tot foscor al entorn méu:
Sols, per dexar pas á l' ánima,
La llosa encar' no 'm cobreix.—
. . . .

En lo cel duya la lluna
Cort llarguíssima d' estels:
—¡Reyna blanca! ¡Reyna blanca!
Banya en pau al blanch Monseny.

Perlejavan unas gotas
Pe 'l fullam del entorn d' ell:
—Mirau, per los de m' aymía,
Negres ulls dels esbarzers.—

Joguillós, los brins de l' herba
Trenava 'l buf del oreig:
—Vés á dú á la meva mare
Lo méu pensament darrer.

Pensava en ella y m' aymía
Quan m' ha entrat al pit l' acer:
¡Així entre als cors de las duas
Lo sospir que dono al vent!

¡Ay, campanas de ma vila,
Que alegráreu mon bateig,
Tocau per mí, quan afine,
Perque Déu me vulla al cel.—

Y á cada ¡ay! qu' ell llança á terra,
Lo cavall llança un geméch,
Y, febrós, dant estrevadas,
Del barranch enfora 'l treu.

Tantost ha tombát lo marge
Vèuse estès, davant, lo cel;
Y, lluny... lluny... una montanya
Qu' una boyra mitj cobreix.

Quan la boyra s' es ben fosa
Mostra 'l mont sos pichs negrenchs;
Vèulos lo guerrer qu' afina:
—¡Montserrat!!... ¡Moro content!—

L' ÁNGEL DE LA GUARDA

I

Aprop del breçol, presa
D' amor, la vescomtesa
Són fill está breçant,
Y, á los séus peus, un patje,
Que, estants' hi, li fa ultratje.
Somrient la está mirant.

—Lo comte es á la guerra.
Clavats los ulls en terra,
La mare al patje diu,
Feume mercè, bon patje,
De no fé' al comte ultratje.—
Lo patje sols somriu.

—Jo 'us am d' amor, senyora.
Vos m' estimèu, y fóra
No dirmho, ser crudel.
Lo comte es á la guerra;
Alçau los ulls d' en terra,
Gosèm d' amor un cel.—

Brodant estám y seda,
Ella, á sa galta, ans freda.
Se sent pujar rojor;
Brodant, al patje mira,
Sense voler sospira,
Y la venç ja l' amor,

Quan lo nin, que reposa,
La crida ab veu plorosa
Somniant en lo breçol,
Y al vèureulho, diu la mare:
—No, patje, no, no encara,
Que 'l méu fillet no ho vol.

II

—¡Vullauho! diu lo patje;
Brodèu aquest fullatje
Tal com ferìu mon cor.
Tal com clavèu l' agulla
Brodant del ram la fulla,
Clavèu desdenys d' amor.—

La mare breça y calla;
Segueix ell la batalla
Perque la vol rendir.
—Miráume, ma senyora,
Mirau que 'l cor s' anyora
Y pot d' amor morir.

¿Viuriau si 'm vejesseu,
Perque amor me neguesseu,
Sots terra del fossar?
¡Si 'm mata l' amargura
Anau ma sepultura
De flors á coronar! —

Brodant estám y seda,
Ella, á sa galta, ans freda,
Se sent pujar rojor.
Breçant, al patje mira,
De llástima sospira,
Y ja la venç l' amor,

Quan lo nin, que reposa,
Demostra sé engojosa
Sa estada en lo breçol,
Y, al vèureuho, diu la mare:
—No patje, no; no encara,
Que 'l méu fillet no ho vol.

III

—Vúllauho, diu lo patje,
L' amor may es ultratje
Quan naix del cor, tan pur.—
La marc breça y calla,
Segueix ell la batalla
Volent són fi segur:

—¿Recorts de la infantesa
No 'us mouhen, vescomtesa,
Casada ab marit vell?
¿No recordau, senyora,
Que, nin, ja uns ulls de móra
Cantava en lo castell?

¿No us recordau del dia
Que, morta la alegría
Per vostre cruel espos,
Vau dir, dantme esperança;
—Per çò no hi ha mudança,
Per çò 'ns voldrèm los dos?—

Tremola la comtesa,
Sa má 'l patje té presa,
Lo mira fit á fit;
No broda ja la fulla,
Li cau, lluhint, l' agulla,
Y llança un ay del pit,

Quan lo nin, que reposa,
Somniant, dónli amorosa
Besada en lo breçol,
Y, alçantse, diu la mare:
—No, patje, no; no encara,
Que 'l méu fillet no ho vol.—

IV

—¡Vullauho, diu lo patje:
Mereix fins est ultratje
L' espos que vos van dar!
¡Si amor ell no us demana
Y ab cent s' abarragana
Ja 's vol ell infamar!

—¿Sabèu això del comte?
—Bé puch provarho prompte.
—¡Y jo 'm moro d' amor!
—No 'ns hi morím, senyora.
L' amor que nos devora
Val més que 'l séu honor.—

Tremola la comtesa,
Sa má 'l patje té presa
Y sent com bat són cor.
La besa y diu:—¡M' aymía!—
Lo nin ja no somnía,
Desperta, arrenca un plor.

—¡Oh, diu la vescomtesa,
Ell vetlla ma honradesa:
Lo méu fillet no ho vol.
Ja re al món m' acobarda,
Car l' ángel de la guarda
Me vetlla en són breçol.—

A bodas me convidas.

Va náxe á la mar; la onada més blava
Alçava ab amor la nau ahónt naxía;
Quan feya sentir sa veu llastimera,
Entrant á n' al món, la onada 'l breçava;
Com tela d' argént la onada lluhia,
Quan veya lo sol per volta primera.

Plorava en la mar, mirant á la lluna,
Rublintse són cor de pena traydora,
Cantava en la mar sa dólça infantesa;
Resava en la mar, en mitj la nit bruna,
Quan deya 'l pilòt:—Tempesta á la vora,—
Quan l' hálit del nort bufava ab feresa.

—Só nuvi del mar, ab jòya cantava,
Y, un jorn, són baxell á terra empenyía;
Nereyda gentil, ferèm nuviatje
En llit de coral,—y, ab jòya bogava.
Mirava sortir lo sol, rey del dia,
Dexava los rems; saltava á la platja.

Passavan los jorns; tornava á la terra.
D' amor encisat, mirava una dòna.
—¡Aymía del cor! li deya. ¡M' aymada!
Per darte un joyell me 'n vaig á la guerra.—
Tornava á la mar.—¡Ma dolça madona!
Cridava de lluny, ¡ma flor adorada!

Aymava á la mar, l' aymava ab tendresa,
Rosér del amor, quan no 't conexía;
Avuy, que t' he vist, t' estim á tu sola.
Onadas del mar, portaume la presa
Que 'm té de donar tresor per m' aymía,
Portau, mar endins, ma barca que vola.

Donaume 'ls joyells que serva 'l pirata,
Tresors enfonzats qu' amaga l' arena,
Los fruyts de més prèu de l' India xardosa,
Collars de diamants, agullas de plata
Que d' uns cabells d' or sostenen la trena.
Portau á l' aymant riquesa abundosa.

Portaula, y breçau ma dólça esperança,
Sentint ma cançó d' amor y de joya.—
Anava bogant, cantava y somreya.

—Si endòla mon cor la trista anyorança,
Mimvau mon pesar, parlant de ma noya.—
Bufava 'l mistral; lo cel ja no 's veya·

—¡Adéu, mon tresor, ma perla polida!—
Bramava la mar; la nit era bruna.
—¡Adéu, mon rosér!—S' inflava l' onada;
Bogaba 'l vaxell.—¡Amor de ma vida!—
Cridava l' aymant. Tapava á la lluna
Un núvol espès; resava l' aymada.

Brillava lo llamp; lo trò retrunyía;
Brunzía 'l cordám; cruxía la entena;
S' alçava la náu; la mar udolava;
La escuma, fent glóps, las bordas cubria;
Sentia 'l marí rublirse de pena
Son cor trémolós; la quilla 's trencava.

Al fons de la mar, cançó llastimera
Oia 'l marí; mirava á la platja.
Volia tornar; la mar no ho volia
Y deya udolant:—Ta nuvia jo era;
Al fons del rocám ferèm nuviatje;
Al llit de coral t' espera t' aymía.

Quan vas vení al món la barca breçava;
Jo váreig mirar ta dólça infantesa;
Ningú, marinér, com jo pot aymarte.—
Resava 'l marí; la veu ressonava.
—Promesa 'm vas fer; compleix ta promesa.
Palau de crestall jo tinch per á darte.—

Sortia, cantant la llánguida trova,
Nereyda gentil; las negras onadas
Cubria l' argent.—Espera l' aymía
¡Oh, nuvi del mar! Veniu á la cova,
Al llit de corals y perlas triadas.—
S' oia sonar un crit d' agonía.

Passava la nit ; l' aubada somreya.
Tornava la nit ; del sol á la posta ,
Vaxell trocejat l' onada llançava.
Tornar al marí may més ningú veya ,
Y á vèure la llar, la llar de la costa ,
Lo nuvi del mar ja més no tornava.

LOS DOS REYS

Cain y Abel.

De Mallorca y Aragó
Los dos reys són á Avinyó,
Qu' En Pere al Papa dèu fer
Homenatje agenollat,
Y, per vèureu, són cunyat
Ha vingut de Montpeller.

Com á dos germans escau
Viuhen al mateix palau,
Mes de són cap portan dins
Abdós tant contraris plans,
Que parlan los catalans
Mal dels nobles mallorquins.

—Mala fi En Jaume ha de fer,
No li valdrá sa muller,
Diu lo rey En Pere, irat,
Si ja que may ha pogut
Humiliarme, aquí ha vingut
Per vèurem agenollat.—

Un missatger de Benet
Diu al rey:—Com es de dret
Devèu vèure al Papa avuy.
Ab vostres nobles veniu.—
Y 'l rey En Pere li diu:
—Tal com mana, ferho vuy.

Digau qu' ab fé y ab amor
Acataré á mon senyor,
Y tant complascut estich,
Que, quan á vèurel irè,
Ab mon cunyat portarè
Mon germá y mellor amich.—

Y 'l rey En Jaume respòn:
—Aquestas paraulas sòn
Tant dólças com de germá.—
Y acotxa 'l cap y somriu,
Y l' un noble al altre diu,
Mòlt bax:—Qui visca veurá.—

Com á rey, acompanyat
Va 'l rey Pere ab són cunyat,
Del Papa vers lo palau
Per cumplir la dura lley,
Y á En Jaume, al costat del rey,
Anar á cavall li plau.

Va 'l rey Pere irat y trist,
Que l' ergull d' En Jaume ha vist
Y sa rábia repriméix,
Concirós, ab greu trevall,
Veént que, com á són cavall,
A l' altre un noble conduéix.

L' ofega 'l bátrer del cor,
Que, á cada colp, bat més fort,
Y, volént primer essér,
Punxa al poltro que, esvarat,
Dexa enrera al del costat,
Y marxa En Pere 'l primér.

—¡Enrera!—el noble Gastón
Que del rey Jaume segón
Per la brida al poltro dú,
Crida al qui porta 'l bridó
Del d' En Pere d' Aragó;
Y en sos ulls la rábia llú.

* *

—¡Enrera!—torna á cridar
Y són bastó vol alçar;
Mes crida En Pere ab furor:
—Qui gose á fer un sol crit,
Qui no 's pare tot seguit,
Reptat resta de traidor.—

* *

Y, girantse á són cunyat,
Y cada colp més irat:
—¡Felló! diu, anánt vers ell,
¿Crèus tu que matarte 'm dol?—
Y treurers' la espasa vol
Y li priva lo mantell.

* *

Crida y jura; esporuguit
En Jaume, de fit á fit,
Estorat l' está mirant.
Tots los nobles, ab dolor:
—¡Conteníuvos, mon senyor!—
cridan esvarats d' espant.

* *

—Per sa sort ho dèch fé axí,
Barbota En Pere; qu' aquí
No puch imposar ma lley;
Mes, En Jaume, recordau,
Si avuy ab vida restau,
Qu' encara só vostre rey.—

* *

Clava al poltro l' esperó
Y corra 'l rey d' Aragó,
De tots sos nobles seguit,
Y resta En Jaume esglayat,
De los sèus acompanyat,
Per lo cas estemordit.

⁂

—Res me fóra aquí acabar
Si avans lo vegés finar,—
Lo rey En Pere va diént;
Mentre un noble mallorquí
A n' En Jaume diu:—D' aquí
Fugiu llest ab vostra gent.—

⁂

Lo rey de Mallorca va
Corrent cap á Perpinyá,
De sos cavallers seguit,
Baix diént:—¿Quan són alè
Ardent he sentit, per què
He vist mon sceptre partit?—

L' ABADESSA DE PEDRALVES

I

—Digaume, pubilleta
Bonica de Moncada,
Digaume, amoroseta,
Si volèu ser del patje la estimada.
—Si un noy tu no siguesses,
Y no fós jo una noya,
Plauriam que m' aymesses.
Quan passen anys pot ser t' escolte ab joya.

—Per vèureus, dólça aymía,
Ma bella enamorada,
Un segle 'm será un dia.
¡Adéu siau, pubilla de Moncada!

II

—Digaume, ma senyora,
Pubilla de Moncada,
Digau á qui 'us adora
Què volèu per á serne sa estimada.
—Si no tingués noblesa,
Un cor no més voldria;
Mes só la vescomtesa
Y vull, al menys, escut de baronía.
—De noble una corona,
A Grecia, ab ma maynada,
Jo guanyaré, madona.
¡Adéu siau, pubilla de Moncada!

III

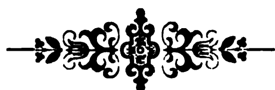
—Escut de baronía
Per vos, lluytant sens tréva,
He conquestat, m' aymía,
Y 'm diuhen ¡ay, que 'l rey vos vol per séva!
—La mort lo rey me dona
Donantme sa grandesa;
Mes bé val sa corona
Que mori un cor, que mori de tristesa.
—Servaume una memoria
Y 'us duré conquestada
Corona de la gloria.
¡Adéu siau, pubilla de Moncada!

IV

—Tornant de terra llunya
He vist que 'l poble plora
Pe 'l rey de Catalunya;
Com sempre us aym; ¿m' heu oblidat, senyora?
—Qui en sòli va sentarse,
De reys tan sols es dina,
Y ab Déu dèu maridarse
Qui fóu un jorn de l' Aragó regina.
—Ma vida sens ventura
Per vos será finada
Del frare en la clausura.
¡Adéu siau, pubilla de Moncada!

V

—Veníu, pare, en un dia
De dol y de tristesa.
—Obríu la portería,
Germana, só 'l confes de l' abadessa.
—A són confés no espera;
Lo cel ja la perdona,
Y ja, ab vèu llastimera,
Plora Pedralves sa gentil madona.
—Al cel ahónt Déu la crida
Per mí será estimada.
¡Adéu, amor y vida!
¡Adéu siau, pubilla de Moncada!—

LAS DARRERAS PARAULAS

¡ Adéu !

Malalta, trista y febrosa
Na Constança d' Aragó,
Mira ab mirada plorosa
Los blanchs pichs del Canigó,
Y diu:—Jo só
De reys la filla y germana,
De rey mártir la muller,
Y la pátria catalana
Madrastra méva vol ser.

Per dar la pau á sa terra
Mon avi 'm volgué casar,
Y, allí hont he anat, la guerra
No m' ha volgut may dexar.
Mon pesar
No té conhort ni esperança.
¡ Adéu, somnis de plaher!—
Axís parla na Constança,
Tot morintse, á Montpeller.

Jaume, són marit, la mira,
Y trist y plorós está,
Y, al sentirla que sospira,
Li diu, prenentli la ma:
—Déu voldrá
Qu' al sòli tornem á sèure,
Car Déu la maldat no vol,
Y de Mallorca hem de vèure
Lluhir altra volta 'l sol.

—¡Ay, senyor! diu na Constança,
Mallorca catasta es;

Moríus aquí d' anyorança,
De vos un mártir no fés.
        May més
Vullau lo sceptre que brilla
En la má de mon germá,
Y may més tornèu á l' illa,
Que may més vostra será.

Mallorquíns de vil nissaga
La vengueren com juéus;
D' or y terras fóu la paga
Y 'ns donaren dolors greus.
        ¡Ay, fills méus!
Us han robat vostra herencia
Un mal germá y los traydors;
¡No tinga vostra existencia
De vostra mare 'ls dolors!—

Lo rey en Jaume la escolta
Y li diu:—¡No plorèu més;
Si ha sigut ma dissort mólta,
Mólta avuy ma força es.
        Si sabés
Lo rey Pere com se muda
Ma fortuna, hauria pór.
Ab vaxells Nápols m' ajuda,
Y França 'm dóna són or.

—No ho vullau, sa muller crida,
¡Per 'mor de Déu, no ho vullau!
Si en guerra heu passat la vida,
Vulláula finir en pau.
        Recordau
Que, morintme en lo desterro,
Com vèu del cel ho dech dir:
—Morirèu de mort de ferro
Si aquí no volèu morir.—

Esglayat En Jaume resta,
Contemplant á sa muller.
—¡Malestruga, li contesta,
Malestruga volèu ser!
        Déu pot fer
Que la gloria y la esperança
Cap á mí vullan tornar.
—No pot ser, diu na Constança,
No podèu torná' á regnar.

¡Ay, lassa de mi, que miro
Que vos, marit, no 'm creyèu!
Debades ploro y sospiro;
A Mallorca tornarèu,
        Y veurèu
Que 'ls que finan endevinan
Lo fosch esdevenidor;
Que, quan parlan, los que finan,
Parlan en nom del Senyor.—

Aixís diu la reyna trista
Quan la abat mortal desmay;
Clavada en ella la vista,
Lo rey, resta mut d' esglay.
        Ni un sol ay
S' en entorn, y sa esperança
Sens finar ab sa muller,
En Jaume, que na Constança
Veu morir á Montpeller.

LO NUNCI

Diuhen si...

—Qui vulga del poble—misteris saber,
Que vinga y m' escolte;—jo tot li diré.
Las manyas del batlle,—las fraus del barber.
Veníu y féu rotllo—que tot ho diré.
Tretetí—tretetè.
Ja no fóra nunci—si 'm callava re.

De cofis y mofis—ja no 'n volguèu més;
Hi ha aquí una conxorxa—qu' erissa 'ls cabells.
De la majordona,—guapota com es,
Ab lo rector diuhen...—Tot vos ho diré.
Tretetí—tretetè.
Ja no fóra nunci—si 'm callava re.

Diu si 'l secretari,—qu' era un cama-lluent,
Dés que 's á la vila—té 'ls ronyóns coberts,
Perque la patota—sol fer quan quintem.
Perque ab firmas falsas...—Tot vos ho diré.
Tretetí—tretetè.
Ja no fóra nunci—si 'm callava re.

De la llevadora—vos faig á saber
Que xarra més ella—qu' un sach de nous plé;
La llengua li talla—com un gabinet,
Y 's diu si té á casa...—Tot vos ho diré.
Tretetí—tretetè.
Ja no fóra nunci—si 'm callava re.

Diuhen de la Tona,—la mare del Pep,
Si sempre, á deshora,—va á casa 'l fuster,
Per una faldada—de fallas qu' hi pren,
Y, en sé 'l marit fora...—Tot vos ho diré.
Tretetí—tretetè.
Ja no fóra nunci—si 'm callava re.

Lo fill de la Tona—surt d' entre la gent;
Li preu la trompeta,—dexantlo sorprès.
—Ma mare es honrada,—malvat trapasser.
¿Sabèu quí es la qu' entra?...—Tot vos ho diré.
Tretetí—tretetè.
Bon fill ja no fóra—si 'm callava re.

La qu' entra á deshora—á casa 'l fuster,
Es la téva dona,—creyent que no 's veu.
Jo, que bé ho sabia,—callava prudent;
Mes ja qu' honras llevas...—Jo té la treuré.
Tretetí—tretetè.
Quan me tocan l' honra—no 'm puch callar re.

De desd' allavoras,—quan va pe 'l carrer,
De vergonya 'l nunci—ni 's mira á la gent.
—¿Què diuhen del poble?—M' ho guardo si ho sé.
—¿Què 's diu de la vila?—No vos ho diré.
Tretetí-tretetè.
Si no ho mana 'l batlle—no conto may re.

LOS CATALANS

In sæcula sæculorum.

Girava 'l temps las fullas del llibre de la historia;
D' una época oblidada
La gloria venerada
Las fullas, ál girarse, semblavan recordá';
Y, com á l' ordre mágica del gèni de la gloria;
Sortia un home y deya: — Jo só lo laletá. —

Després desparexia, com soca arrabassada
Que lo mestral s' emporta.
—¡Ja sa nissaga es morta!—
Deya mon cor; mes prompte miraval enardit.
De la host del gran Sertori seguia la petjada,
Batentse contra Roma, de ferro y çer vestit.

De dol y horror nit llarga tot l' ample món cobria:
Los pobles, doblegantse,
Ploravan, oblidantse
De la perduda pátria, sa llar y són honor.
Lo laletá vetllava, y, en mitj la nit, sentia
De las gentadas bárbaras lo llunyadá ramor.

Com flama d' un incendi lo món il-luminava
Del bárbaro la teya,
Que, al nort, fumejar feya;
Dexava 'l César caure lo sceptre de sa má,
Y, als pichs del alt Pirene, lo goth ardit trovava
Al laletá, fundanthi lo poble catalá.

Girava 'l temps las fullas del llibre de la historia;
Un home, despertantse
Y al setial sentantse,
Com á doctor dictava en los concilis lleys;
Era l' esclau qu' un dia, soldat de nostra gloria,
Féu tremolá' en llurs sòlis del univers als reys.

¡Un altre colp nit fósca! Matant l' alarb avança
Y d' amo Espanya muda.
¡La pátria está perduda!
¡Táncat, historia! ¡Ay, Verge! ¡Ja es mort lo catalá!
Mes s' alça Otger y lluyta. ¡Es ell! es la esperança
Que diu á Catalunya:—¡Tón fill may morirá!—

¡Es ell! ¡es ell! Miraulo baxar de dalt la serra.
A l' escut d' or, pintadas,
Dú barras, consagradas

Per rey que l' ha fet comte. ¡Es ell! ¡En Jofre 's diu!
Del moro las maynadas, empeny lluny de sa terra:
Ja ha mort són cos; mes, l' ánima encára, encara viu.

Miraulo un' altra volta, mudant sa vestidura.
A sa nissaga forta
La lley, no 'l ferro porta;
L' acatan tots; li diuhen En Berenguer lo vell;
Mes, ¡ay! es vell y plora; cercant sa sepultura
Va per lo món. ¿La pátria té de morir ab ell?

¡Jamay! Si al vas s' enfonza, esprit, valor y vida
Encara al cor li resta.
Mirau, ja va de festa,
Es jove y sant li diuhen; cap á Aragó se 'n va.
Sas bodas nostra pátria contempla enorgullida;
Regina es la pubilla, l' herèu es catalá.

Y gira 'l temps las fullas del llibre de la historia;
Y reys y pobles passan,
Com arbres qu' arrabassan
La mort y 'l temps; s' escolta venir del lluny ramor,
Y al mar d' entorn tres illas enlluerna un sol de gloria,
Y al comte ara li diuhen lo Rey conqueridor.

Un rat penat ostenta del elm en la cimera,
Y 'l rat penat, dolentsen,
Al cel se 'n va, enduhentsen
Del rey en Jaume l' ánima; mes resta al món Roger,
Y viu en ell la pátria, car lluyta ab sa senyera
Lo laletá indomable, vestit d' almogavér.

Mes l' espiehnet no sona, l' almogavér ja calla.
¿Ha mort s' ánima fera?
¡May! No. Encara altanera
Espanta al món y vetlla pe 'l poble catalá.
L' almogavér va á vila, vestit ab la gramalla;
Es conceller y jura que 'l dret defençará.

May lo batrèu, despòtichs monarcas de la terra;
Sa lley ja consagrada
Pot més que la maynada
De l' host que vos defença; car jutje 'l váren fer
Y ha d' ésser, sense témer los cástichs y la guerra,
Escut de la justicia lo pit d' en Fivaller.

Mes passa ¡ay! y s' ou l' arpa, l' arpa maravellosa
D' un poeta, que somnia
Y pensa en la agonía
D' En Cárles de Viana, que sent partit són cor.
Es la de Catalunya la greu dolor febrosa
Del príncep qu' agoneja. ¿Y ab ell la pátria mor?

¡No, vèigla en lo bon frare que vers lo rey fa via
Y repta á n' al mal pare!
Miraula; viu encara
Del gremi en l' ardit mestre qu' acompanyá á Colon:
Qu' un jorn, quan Catalunya al castellá s' unia,
Per vèureu, de las ayguas va exir un altre món.

¡No ha mort! ¡no ha mort! Miraula á són dret abraçada.
Padilla pert la guerra
Y d' Aragó la terra
Pert ab Lanuza l' ánima y esclava resta ja;
Si un jorn á Catalunya un rey vol trocejada,
Per á reptarlo y bátrel Clarís s' axecará.

No ha mort, no, la nissaga del laletá indomable.
Que vaji á Barcelona,
Demane la corona
Lo rey francès, si morta y esclava vil la crèu:
Veurá duas voltas cáure sa força formidable,
Reptantlo com á ¡lladre! del conceller la vèu.

Ja s' alça en Casanova, vestit ab la gramalla,
Y á lo combat se llança;
Mes cau, y l' esperança

Ab ell, de la victoria per sempre ja ha finat.
Sa roja vestidura, comtesa, es ta mortalla.
¡Perduda es ja la pátria, la santa llibertat!

¿Tenebras, plors, angúnias! La viuda Barcelona
Crida á sos fills, que mata
Lo déspota, y esclata
En plant que trenca l' ánima, plorant sa trista sort.
Veyent la Ciutadela, troceja sa corona;
Del poble la campana ¡ay, Verge! toca á mort.

Mes gira 'l temps las fullas del llibre de la historia,
Las fullas que, al girarse,
Plorant semblan quexarse;
Trepitj de gent qu' arriva s' escolta lluny sonar,
Y un chor de veus s' enlayra, y, ab joya, la memoria,
Sent de la pátria 'l cántich qu' un jorn ohí cantar.

La boyra ja s' esquinça; ja daura 'l sol la terra,
De dalt del cel devalla
Vestit ab la gramalla,
Lo noble Casanova; y, al poble,—¡Axécat!—diu.
Y contra 'l francès, qu' entra, ressona un crit de guerra
Al Bruch y á Tarragona. ¡La pátria encara viu!

¡Mirau, mirau! La fama s' atura embadalida;
Saluda á Catalunya,
Que 'l ferro ardida empunya,
Lo segle de la gloria, encara en són breçol;
Y—¡Llibertat y pátria!—lluytant lo pagès crida,
Y del progrès la gloria llumena al món com sol.

Ja no dú armas, porta l' axada y llançadora
Lo laletá; batalla,
Quan afanyós traballa
Del Priorat las rocas, las planas del Urgell,
Y sas antigas glorias remembra y may anyora,
Que, ab las d' avuy, n' hi sobran per férsen un joyell.

Va al pervenir y escolta polsar á la poesía
L' arpa de l' esperança;
Treballa, pensa, avança,
Enlayra de sas fábricas l' altíssim fumeral;
Y, may afadigantse, vers lo progrés fa vía,
Banderas desplegadas y al sò del atabal.

SERÉ MORT

Quan veurèu que s' entela ma ullada
Y ja fina mon trist sospirar,
Per saber si, emprenent sa volada,
La méva ánima 'l món ha dexat,
Lo sant nom de m' aymía adorada
Repetiu á ma orella tres colps;
Si no torno á la vida y no ploro,
Seré mort.

Quan passèu per la fonda dreccra,
Tot portantme al carrer del fossar,
Prop l' ausina, que s' alça altanera,
Detenius un moment, per pietat.
Allí, amichs, á la cita primera,
Foll de joya vaig córrer un jorn;
Si no hi torno á la vida y no ploro,
Seré mort.

Quan passèu per devant sa masía,
Per la Verge, passèu ben callats;
Fins del vent la salvatje armonía
Que no fassa sentir lo pinar.
Si no crido cent colps á m' aymía,
Si mon pit no m' ofegan los plors,
¡Ay! portaume á la fonda fossana,
Seré mort.

Ans que al clot qu' heu cavat per servarme
Dexèu caure de terra grapats,
Quan per volta darrera tocarme
Dègui 'l sol ab lo foch de sos raigs;

De m' aymía tornau á parlarme,
Si allavors no tremolo de goig,
Dexau caure á paladas la terra,
Seré mort.

**

L' endemá, quan diguèu á m' aymía
Que m' he mort, són amor invocant,
Y us escolte y, ab freda ironía,
Per mí vulla la gloria eternal;
Si no sona mon clam d' agonía,
Y, en lo clot, no tremola mon cos,
Oblidèu fins mon nom y ma historia,
Seré mort.

LO LLAMP

La blava tela del firmament
Cobreix de núvols lo buf del vent;
De la ombra 'l negre vel funeral
La plana entela, la vall y 'l mont,
Y, dut en alas del fort mestral,
Arriva un monstre del horisont.

A voltas llarga serpent pareix;
Després s' axampla y 'l cel cobreix
Y sembla lápida qu' enterrar vol,

Cayent dels núvols, lo mont y 'l camp;
Després esquinça són vel de dol
Y, en sas entranyas, ensenya 'l llamp.

Després se para y 's và estenent,
Cobrint la tela del firmament;
Després se 'n torna lo vent que 'l dú,
Y 'l monstre sólca lo cel, volant;
Després s' atura, s' axampla y llú,
Y al tro desperta que va sonant.

Ni 'l vent que 'l guia coneix sa sort,
Sols sab que porta lo foch de mort.
Lo monstre ignora d' hónt vé y hónt va,
Qui impuls li dóna y lo fa lluhí',
Y quantas vidas finar fará.
¡Qui sab lo terme de són camí!

¡Qui sab si cerca, glatint d' anhel,
Al roure, altíssim que signa 'l cel
Al cor que plora, ferit de dol!
Pot ser vol cáurer en lo palau
O, al mar tornantsen, fer cendras vol
La vela estesa de rauda nau.

Lo sol del auba pot ser demá
Marcat per brasas són pas veurá,
Y la rosada, plor de la nit,
Caurá en las runas que 'l llamp dèu fer
Del alt, fortíssim castell bastit
Que altiu fa gala de són poder.

¡Oh, llamp! ¡Oh, ira, que dónas mort!
Si acás desitjas finir la sort

Del pit de fera, del cor crudel,
Del cel devalla, solcant l' espay,
Pe 'l món passèjat, cremant, y al cel
¡Oh, foch de l' ira! no tornes may.

Parteix lo marbre del monument
Que un jorn lo poble va alçar, trement,
Al implacable conquestador;
Ton foch esborre del pedestal
Lo nom que un dia gelá d' horror,
Y al món no dexes ni d' ell senyal.

Genolls per terra t' espera 'l trist
Que ha vist sa honra, sa vida ha vist
Ser las joguinas dels grans del mon;
Són prech escolta, retrona y llú
Y 'l plor axuga, justicia don'
Al trist que plora y espera en tu.

Perdona á l' obra de l' art sagrat,
L' humil cabanya, lo fèrtil prat,
La vila inmensa que va al progrès,
Traballa y pensa, s' afanya y bull;
Damunt passanthi, no 't páris, vés
Al crim á abatre y al fals orgull.

¡Oh llamp! ¡oh ira que dónas mort!
Si acás desitjas finir la sort
Del pit de fera del cor crudel,
Del cel devalla, solcant l' espay,
Pe 'l món passejat, cremant, y al cel,
¡Oh, foch de l' ira! no tornes may.

LO CORDER

De la tarde al llum darrer,
Fadigantse
Y afayantse;
De la tarde al llum darrer,
Trena 'l cánem lo corder.

Sota 'ls roures del camí,
Veu la posta
Que s' acosta;
Sota 'ls roures del camí,
Trena 'l cánem, blanch com lli.

—Cuyta, crida al aprenent;
La vesprada
Es arrivada.
Roda, crida al aprenent,
Que lo sol es á ponent.

En l' ofici del corder...
Roda, estira,
Afluxa, gira;
En l' ofici del corder
Mólt perill hi pot haver.

Qui un sol cap dexi escapar
Pot plorarho,
Pot pagarho...
D' un, qu' un cap dexá escapar,
Vès quin cas té 'n puch contar:

—Un fadrí com un mirall
Jo tenia
Y lo volia;
Un fadrí com un mirall,
Qu' era un aygla pe 'l traball.

Ningú may ha fet cordill
Com ell feya;
Jo somreya
Tot mirantli fer cordill.
L' estimava com á fill.

Una corda va trenar,
Afaynantse,
Fadigantse;
Una corda va trenar,
Nit y dia, sens parar.

Ell tot sol la volgué fer;
Perque ho feya
A ningú ho deya;
Ell tot sol la volgué fer,
Y per ell tingué de ser.

Una tarde me va dir
Que se 'n 'nava
¡Que 'm dexava!
Una tarde me va dir
Que volia 'l món seguir.

Quan lo vespre va arribar,
Despedintse
Y enternintse,
Quan lo vespre va arribar
Ab la corda se 'n va anar.

Tot just era mitja nit
Ja trucava
Y 'm cridava;
Tot just era mitja nit,
«Obriu, deya, tot seguit.»

Quan sortia jo al portal
L' agafavan

Y 'l lligavan ;
Quan sortia jo al portal
Ja li deyan criminal.

«Ab la corda ab que has pujat,
Tots li deyan
Y somreyan,
Ab la corda ab que has pujat
Tu mateix serás lligat.

«Jo pujava per l' amor,
Per m' aymía,
Responia ;
Jo pujava per l' amor
Al castell del méu senyor.»

Ab la corda qu' ell va fer
L' agafavan
Y 'l lligavan;
¡Ab la corda que ell va fer
Y per ell tingué de ser !

Jo 'l vaig vèure empresonat
Y 'm parlava
Y 'm cridava :
«Si 'm veyèu empresonat,
Esta nit seré salvat.»

Ab la corda que al fugir
Lo trovaren
Y 'l lligaren,
Ab la corda, per fugir,
De la rexa va sortir.

Ell baxava sens parar ;
Jo 'l mirava
Y alenava;
Ell baxava sens parar...

¡Y la corda 's va trencar!

« ¡Corda, deya, per dissort,
Vols que plori,
Vols que mori ;
Corda, deya, per dissort
Tu matexa 'm darás mort !»

« Lo cordam que vas trenar,
Ja li deyan
Y somreyan,
Lo cordam que vas trenar.
A la forca has de trovar.»

Com lo dol que vaig sentir
May cap pena
'L cor omplena,
Com lo dol que vaig sentir
Quan lo duyan á morir.

«Mestre, 'm deya, á un cor ingrat,
Per memoria
De ma historia,
Mestre, 'm deya, á un cor ingrat
Duhèu la corda del penjat.»

Ab la corda qu' ell va fer
Lo penjavan
Y 'l llançavan,
¡Ab la corda qu' ell va fer
Y per ell tingué de ser!

Quan, çercantla, vaig trovar
A l' aymía
Qu' ell volia,
Quan al fí la vaig trovar,
Ja la duyan al fossar.

«Per baxarla al clot darrer,
Jo cridava
Y gemegava,
Per baxarla al clot darrer,
Teníu corda lo fosser.»

Un fadrí com un mirall
Jo tenia
Y lo volia,
Un fadrí com un mirall
Qu' era un' aygla pe 'l treball.—

De la tarde al llum darrer,
Enternintse,
Condolintse;
De la tarde al llum darrer
Tal contava lo corder.

LA CREU DEL FOSSAR

Poesia premiada ab menció honorífica en los Jochs florals de 1865

Tot just al mitj del fossar
Corona á una creu sagrada
Una branca aponcellada
Trencada del roserar.
Jo, plorant, li vaig posar.
Si volèu la historia breu
Sapiguer d' aquesta creu
Per dir vostras oracions,
En lo poble ¡ay! prou la contan,
Prou la contan los minyons.

Entre somnis d' esperança
Va enamorarme una nina
Y sa mort clavá la espina

En mon cor de la anyorança.
Poch á poch lo temps avança
Y l' oblit no m' aconhorta;
Dèxá al món la pobra morta
Recorts tan dólços y bons,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Sos ulls blaus, de dólç mirar
Tenian cors per joguinas,
Dins d' ells brillavan llurs ninas
Com estrellas dins del mar;
Róssa, com blat al segar,
Sa trena de seda queya,
Y tothom en ella veya
Tantas gracias y bells dòns,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Sos llavis eran poncella
Que 's vol obrir per ser rosa,
Y, al obrirls', dava flayrosa
Los perfums de flor tan bella.
Si cada ull era una estrella,
Cada llavi era un coral,
Y, com sér angelical,
Tingué sempre tan bells dòns,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Passant un jorn la troví
Per lo camí de la creu;
Sabia ja l' amor méu
Y son amor conquerí.
Amorosa 'm doná allí
Tot lo que en son cor tenia,
Y ab son cor jo possehia
Tantas gracias y bells dòns,

Que en lo poble ¡ay! m' envejavan,
M' envejavan los minyons.

Déu nos volgué recordar
Qu' en lo món res es etern,
Y, dexantme sol hivern,
Morint, al cel va volar.
De mi no puch desterrar
Ni un moment sa imatje hermosa:
Jo la veig en cada rosa,
En los miralls de las fonts,
¡Y en lo poble ¡ay! quant l' anyoran
Quant l' anyoran los minyons!

Al fossar es enterrada;
Senyala 'l lloch l' alta creu
Que coronada s' hi veu,
Ab esta inscripció grabada:
—Morí tendra y delicada
Com la flò al cremor del gel;
Déu, per lo jardí del cel,
La lliurá d' estas presons.—
Ho llegexen, s' agenollan
Y la ploran los minyons.

LA MORT DEL PRÍNCEP DE VIANA

A la pequeña luz del breve dia
Y al grande cerco de la noche oscura,
Miro llegar la triste vida mia.
Rioja.

Dins la cambra hont l' infant Cárles
Jau, estemordit de febre,
En Pinós y 'l de Pallars
Se parlan á cau d' orella.
—¿No resta remey?—lo comte
Pregunta, ab tal veu, que sembla
Qu' ell, que á si mateix s' escolta,
De sentirse s' esparvera;
Y en Pinós, que tem que 'l senti
Lo príncep malalt que vetllan,
Clavant al trespol la vista
Clar li diu que ja no 'n resta.
Com esglayats de 'l que 's parlan.
Abdos llarga estona pensan,
Muts y frets, creuhats de braços
Y 'ls ulls sempre fits en terra.
Tan sols s' ou dins de la cambra
L' infant que respira ab pena,
Y cada colp vol mes ayre
Y cada colp mes s' ofega.
—No hi ha remey, diu lo comte;
No tenen los camps un' herba,
Ni sustancia hi ha en las minas
Per salvarli la existencia.
Primér, ditxas va negarli
Lo fat; després, la grandesa;
Després, amor; després, gloria;
Y, avuy, fins vida li nega.
Barcelona 'l demanava
Y ahir lo rebia ab festa.
«¿Lo vols? la sort degué dirli;

Donchs aquí 'l téns mort, entèrral.»
Y per no mostrar las llágrimas
Que 'l blanch de sos ulls entelan,
La vista gira lo comte,
Mentre en Pinós li contesta:
—Té de vida lo que tinga
Avuy de claror la terra,
Que ab lo sol se n' hi va l' ánima
Y 'l sol á pòndres comença.
—Mes ¿quina es sa malaltía?—
—No vullau, comte, saberla,
Que la sabriau debades.
Mirau lo que fa y plorcula.
—Malalt va venir lo príncep
Quan va venir de Morella;
La reyna l' acompanyava,
Y, amanyagantlo, li deya:
«¡Fill méu! si no só ta mare,
Mare 't vull ser mes que reyna;
Per mí ton pare 't perdona,
Per mí ton rey tè lliberta.
Reb mon bes.» Y al lás del príncep
Un bes en lo front li feya,
Y lo bes de sa madrastra
Las entranyas li rosega.
La serp, sens mortal ferida
No dexa may á sas presas.
—Veritat, respon al comte
En Pinós, y 'l cap doblega.
—¡Veritat! irat murmura
Lo de Pallars, y s' axeca
Ab pena, en lo llit, lo príncep
Y:—¡Veritat!—diu ab pena.
Los nobles al llit s' acostan
Ab sentiment y sorpresa.
—No dormia, 'ls diu en Cárles;
He sentit vostra conversa.

La mort ja no m' espanta
Mos servidors fidels;
Dexar á Catalunya,
Això sols me sab greu.
Digauli que morirme
Per ella 'm dol no mes,
Y sols puguí dexarla
Per á volar al cel.
¡Corona de la gloria,
Jo 't compro ab la de rey!

Porugas orenetas
Ja fa fugir l' hivern;
Com ellas també 'm glaço,
Tinch de fugir del fret.
L' escalf del cor d' un pare
Li falta al oronel.
Al cel no hi ha madrastras
Y 'ls pares no son reys.
¡La palma será 'l sceptre
Que al mártir dará 'l cel!

Digau, de Barcelona
Al poble y concellers,
Que de ma trista vida
La sola ditxa 'ls dèch.
Digau que tomba 'm donguin
Al claustre de la Sèu.
Ni mort, de Barcelona
Voldria eixir may mes.
¡Comtesa coronada,
Ta gloria vetllaré!

Digau també á mon pare
Que dormi sens recel;
Ja afina 'l qui temia,
Ja acava 'l qu' aborreix.
Per ell, desde la tomba,

Perdó demanaré.
Digauli á ma madrastra
Que logra son anhel.
¡Lasseta de ma mare
Si vèurerme pogués!

¡Ay! costas de Sicilia,
Jardins de mon jovent!
¡Montanyas de Navarra
Que rey me váren fer!
¡Ay Blanca sens ventura,
Germana del cor méu!
Vostre condol y llágrimas
May mes ja no veuré.
¡La copa de la vida
Per mi s' ha omplert de fel!

La freda mort s' acosta;
Mos servidors fidels;
Resau per l' infant Cárles
De l' agonía 'l rés.
Que branden las campanas,
Que víngan concellers,
La veu de Catalunya
Que 'm fassa obrir lo cel.
¡Eternament per ella
A Déu jo pregaré!

—Finá ton nuvi en Cárles,
Comtesa Barcelona;
Lo vas servá sas cendras,
Sos sómnis y sa gloria.
May, en la llúyta, 'l ferro
De sanch li bessá gota,
Y may li doná febre
Lo goig de la victoria,
Y 'l bés d' una madrastra,

Ardida com traydora,
Lo va cremá' ab l' incendi
De febre verinosa.
Plora á ton nuvi en Cárles,
Comtesa Barcelona,
Navarra y las Sicilias
Com viudas també 'l ploran.
Al mar que 't besa mana,
Que cante sas absoltas,
Que ploren per en Cárles
Sas bramulantas onas;
Y al fort mestral que 's llançe
Per valls, afraus y concas,
Duhént lo crit de guerra
Qu' axeca Barcelona.—

Aixís, foll d' oyd y rábia,
Cridava ab veu plorosa,
En Ausias March, lo poeta,
Lo rey de l' arpa dólça,
Que, quan volgué del príncep
Cantar la mort traydora,
En sa arpa no trovava
La corda dolorosa,
Y ab cántich d' ira y guerra
Rompé totas las cordas.

LA MATANÇA DE MESINA

Vuy será quan mostrarém qui som.
Muntaner. LIX.

— De Palerm fins á Mesina
Sis jornadas hi ha ben bé,
Y en tres jorns havèm de ferlas
Per xafar l' urch del francès.
Esmolau, minyons, la escona,
Cobríu lo cap ab lo ret;
Ferro al puny, sarró á l' espatlla,
Y á Mesina falta gent. —

Aixís, entre 'ls crits de «¡visca!»
Brau parlá un al-mocatèn,

De dalt del castell del Molló
A los séus almogavèrs,
Y ben prompte l' host, juntada
De los dalils á la veu,
Se 'n aná cap á Mesina
Per las portas de Palerm.

Reparant per las marjadas
Plens de pámpols tots los ceps,
Un almogavèr al altres
Deya aixis, joyosament:
—A fè som á bona terra,
Axí no 'n sortim may mès;
¡Bé sabs que vols, rey en Pere,
Quan lluytas per á ser rey.—

Un dalil va detenirse
Quan la nit cobria 'l cel;
Ja en la plana lluny se veya
Del d' Anjou lo campament.
—¡Al-mocatèn! tots cridaren,
Digaunos qu' havem de fer.
—Havem d' entrar á Mesina
Sens que 'l francès n' hegui esment.—

A pèu nú; sens moure frèça,
Callats, contenint l' alè,
Pe 'l coll de la Caperina
Van passant almogavèrs.
Ja prop de Mesina 's trovan
Sense vèurels lo francès;
Sols un que 'ls vèu vol cridarho
Y se 'n va á ferho al infern.

A la ciutat, fins las donas
Ab murs tapan los carrers;
Quan la nit es arrivada
Petjadas ouhen prop séu.

—¿Qui vé?—esglayadas preguntan
Y un ¡visca Aragó! se sent,
Y, ab crits de joya, Mesina
¡Visca Aragó! repeteix.

—Per soldats capdilla feras
Lo gentil aragonès.—
Diu un mesinès, ab mofa,
Als almogavèrs veyent.
—Pe 'ls salvadors de ma pátria
Bé vaig prometrer un bes,
Diu bonica mesinesa;
Mes de darlo 'm guardaré.

—Lo sabrem nosaltres pendre,
Diu un catalá y lo pren;
Y axí com sabem donarlo,
Li diu, després, ferro dèm.
—Vestits y pa, més que bátreus,
Los diuhen, heu menester.
—Lo qu' hem menester, responen,
A n' al d' Anjou ho contarèm.

—Donchs anauhi,—'ls mesinesos
Contestan mitj somrihent,
—De nit més por li fariam
Y esglayarlo no volem.
Sempre nos batem nosaltres
Ab bon sol, de bona lley,
Nú lo pit y á tret d' ascona,
Cridant, pegant y rebent.—

Tan bon punt l' auba clareja
Son los catalans desperts,
Y encara lo sol no escalfa
Que ja surten al barreig.
—Vindrán perque 'ls dèm almoyna,
Diu lo d' Anjou quan los veu;

Mes que llanças y qu' espasas
Mostraulos un pa y son méus.—

¡May de Déu heu vist, francesos,
Caure per los Pirineus,
Rocas dels cimals despresas
Com cauhen almogavèrs,
Trepitjant tendas y carros,
Enginys, cascos, paraments,
Y morts y nafrats dexantne
Estesos per tot arrèu!

—¡Aur, y desperta ferro!—
Retronar pe 'l camp se sent,
—¡Sant Jordi y Santa María!
¡Firám y muyra 'l francès!—
Y, com un concert de feras,
Udols, crits, brams y gemechs,
Alçavan un terratremol
Com si lo món s' esberlés.

Cada colp costa una vida
Y s' esmussan los coltells,
Cada pas que 'ls nostres donan
Maynadas costa al francès.
Los catalans á pedradas
S' hi fan ab los cavallers,
Y es massa encara l' ascona
Per bátre als que van á peu.

L' al-mocatèn los atia,
Fent lo que diu, ell primer;
Lo d' Anjou ni 's mou ni parla,
Está esglayat y res més.
Los francesos ja reculan,
Dexant caure los acers,
Y l' acer dels nostres sembla
Que, ferint, va prenent tremp.

—¡Prou, minyóns! Cap á Mesina,
Crida fort l' al-mocatèn;
Que ja han vist 'ls mesinesos
Perque servim y què fèm.
Demanèu pa y ví y posada,
Que bé ho val vostre ardiment,
Y digau, si vos la negan,
«Puix sabem pegar, manem.»

Seda y or, brodats y joyas
A los francesos hem pres,
Rumbejemho, qu' es la festa
D' Aragó la qu' avuy fèm:
Y, trepitjant la catifa
Que de banderas hem fet.
Colrats pe 'l sol de la gloria
Cap á Mesina tornèm.

Com nos batem nit y dia
D' abellirns' no tenim temps;
Si bells no som per las donas,
Per l' enemich som valents.
¡A Mesina! Y si vos diuhen
Que ni un bes d' amor se us dèu,
Digau que 'l bes de la gloria
Catalunya us ha promés.

LO SOROLL DE L' AYGUA

Fuentes que murmurais dulces querellas.
Garcilaso.

Brollant damunt la tassa,
En que la reb un clot de sorra fina,
Per entre l' eura passa,
Texit per una ondina,
Lo rejolí de l' aygua crestallina.

Regala per la mólsa,
Per la falsía y per l' hervey goteja,
Y, regalada y dólça,
Tot tremolant, brilleja
Mirall de tot quant lo cel blau rumbeja.

Dessota 'l frondós roure,
Hont sol cantar lo rossinyol qu' hi nia,
Mon cor sento conmòure
Y plaume l' armonía
Del raig y 'l gotejar que perlas tria.

¡Y quín conhort me dona
Del rejolí la sens igual dolçesa!...
Sense pará' una estona,
M' adorm', y en suau peresa,
Sento l' aygua que cau, l' oreig que 'm besa.

Narcotizat llavoras
Com d' oriental me sent' la fantasía;
Se 'm fan curtas las horas,
Y 'l meu pensament tria
Aquell dels meus recorts que més grat sia.

De las ditxas primeras,
De ma primera amor, las breus, ditxosas
Delicias plascenteras,
Dels sòmnis d' or y rosas
Las papallonas veig volar hermosas.

Així á l' harèm somnía
L' alarb, que 'l narjilet ab l' òpi dóma,
Y veu, en l' etern dia,
Dels cármens de Mahoma,
Entre 'l fullám, la camosina poma.

Llavors, l' ardida pensa,
Lo fexuch pès de sos dolors oblida,
Y á contemplar comença
Com vé aquella á qui crida
Pau benhaurada may del cor sentida.

Rendida á força ignota,
Als espays infinits l' ánima 's llança;
Y sent, en cada gota,
La gota d' esperança
D' un riu d' amor, que dant conhort avança.

Vèl de mallas dauradas
Se va estenent suáu devant la vista;
Y ricas y ajençadas,
La ment llavors conquista
Sas enlayradas il-lusions d' artista.

Com mare carinyosa,
Cayent l' aygua m' adorm, me besa y canta,
Los ulls cloume amorosa,
Y sento ditxa tanta
Que, llavoras, ni 'l mal ni res m' espanta.

Si 's pensa en los que foren,
Se 'ls veu, en lloch de morts, vius en la gloria;

Si 's pensa en los que moren,
S' enveja la memoria
Del sólch que dexan en la pátria historia.

Y, mentres tant, degota
La falsía y l' hervey, y l' aygua raja
Del vas que la reb sòta,
Perque sobranta n' hi haja,
Y á dar vida á las flors, bessant, se 'n vaja.

Y al ferho, crestallina
Y tot regalimant, apar qu' esborra,
Corrent, l' aygua argentina,
Lo grá caygut de sorra
Ab que conta la mort lo temps que corre.

NA MERCADERA

Setgles enrera
Na Mercadera
A Perelada
Viuda vivia,
Tenint obrada
De mercería.

La rica y bona
Y honrada dona
Tothom li deya,
Y, per més dir,
Als fadrins feya
D' amor dalir.

Un jorn, malmesos,
Soldats francesos
Fugint, passaren
Per Perelada,
Y se n' anaren
Per la collada.
Y riallera
Na Mercadera
Digué: —A qui 'ls bati
Mon cor daré.
¿No hi ha qui 'n mati?
Donchs jo ho faré.—

Y los francesos,
Ardits y ofesos,
Per la collada
Un jorn tornaren,
Y á Perelada
Seti posaren.
Per çó tranquila
Restá la vila
Sens dominarla
Francesa lley.
Per defençarla
Va anarhi 'l rey.

Prop de la porta
Que dava á l' horta,
Cap á mitj dia,
Na Mercadera
Un hort tenia,

Un hort y un' era.
Quan, ab dolçura,
L' aubada pura
Gotas gebrava
Damunt la flor,
La viuda anava
Soleta al hort.

Tothom li deya
Que bé no feya,
Y ella se 'n 'nava
Sens dar resposta;
Quasi semblava
Qu' ho fés á posta.
Y aixís riallera
Na Mercadera
Deya:—A qui 'n mati
Mon cor daré.
¿No hi ha qui 'ls bati?
Donchs jo ho faré.—

Un jorn sortia;
Com may lluhia
Las arracadas
De rubins plenas,
Y capdelladas
Las negras trenas.
Lluny de la porta
Que dava á l' horta
Son mirall feya
D' un petit gorch,
Y mitj somreya,
Y entrava al hort.

Las rojas rosas
Mes ufanosas
Del roser treya,
Y, al arrancarlas,

Pomets ne feya
Per esfullarlas.
D' abellas cria
Al buch hi havia
Y sols per ellas
Anava allí,
Quan campanellas
Dringar ohí.

—¡Ja hi sóm! pensava;
Llesta 's girava
Y á un noble veya.
—¿Qui sóu, bonica?—
Y ella li deya:
—Véspa que pica.—
—No ho sóu, lo noble
Digué, al poble
Cap de tan bella
Vèuse al mirall.—
Y cap á n' ella
Se 'n va á cavall.

—Mirau, li deya
Y mitj somreya,
Mostrantse forta
Na Mercadera,
Que sols pòls porta
L' anar á l' era.
—¿Què hi fá? M' encisa
Ton dí', y sumisa
L' ampurdanesa
Méva ha de ser.
—Donchs ella, ofesa,
Té al cavaller.—

Y s' avalança,
Li pren la llança,
Que 'l noble porta,

Y al poltro, ab ira,
Llançada forta
Per terra tira.
Ell crida, y ella
Salta á la sella.
—¡Rendexte al poble!—
Li preu l' acer.
Lo francès noble
Ja es presoner.

Quan á la vila
Va entrar tranquila
Portant la llança,
La espasa presa,
Y al brau de França
L' ampurdanesa,
—Vostra taleya,
Tothom li deya.
¡Bé la heu lograda!
—Tots feuho així.
Paraula dada
S' ha de cumplí'.—

Y á Perelada
Amanyagada
Desd' aquell dia
Na Mercadera
Amors sentia
Per l' hort y l' era.
Y ella, agradosa,
Deya amorosa:
—A qui un ne mati
Mon cor daré
¿No hi ha qui 'ls bati?
Donchs jo ho faré.—

MARXA FÚNEBRE

La guayta romana,
Mirant á la plana,
Ha vist passar sombras en mitj de la nit
Y lluny ha sentit
Ramor de gentada, la quexa del vent,
La trista tonada d' un cant funeral,
La flauta planyent,
Lo sò del tabal.

—Pot sé' en la nit bruna
La lassa fortuna
Del cor que l' aymava, Diana, de dol,
Per fi plorar vol.—
Mirant á la plana, mormola 'l romá,
Y lluny, d' un enterro lo cántich se sent,
Y 's torna á escoltá'
La quexa del vent.

La marxa pausada
De gent endolada
Ab ombras espesas cobreix la foscor.
No s' ou cap ramor.
La guayta, qu' escolta, no sent ja lo cant,
Y, prop d' un cadáver, punyant lo nú acer.
Camina, plorant,
Un brau caváller.

—La forta batalla
T' ha dat la mortalla

¡Oh, fill de Pompeyo! en compte de llor,
Mormola ab dolor.
¡Ay, plana de Munda, tu feres que 'l vil
La gloria y la honra d' un colp axafés:
Ni 'l maig ni 'l abril
T' ajencen may més!—

La gent endolada
Detura's soptada,
Car s' ou que ressona d' alerta fort crit
En mitj de la nit.
—¡Avant! ¡Avant! crida lo brau cavaller.
Si mort y deshonra á Munda 'ns va dá'
¿Què més nos pot fer
La ma del romá?—

La tibia ja sona,
Lo cant que ressona
La trista tonada de nòu fa sentir,
Y un ¡ay! y un sospir
Lo brau que parlava n' arrenca planyent:
Y 's sent en la plana lo cant funeral,
La quexa del vent,
Lo sò del tabal.

—¡Ay, trista memoria!
¡Ay, llor de la gloria,
Marcit com la vida del brau capitá!
¡Ay, pare y germá,
Que ja del Leteo las ayguas bebèu,
De Sexto Pompeyo planyeune la sort;
Mirèu y plorèu
S' angunia de mort!—

Y ab trista tonada
La gent endolada
De Sexto acompanya los crits de dolor;
La negra foscor,

Com ample mortalla, s' esten per lo plá,
Y 'l guayta, qu' escolta lo cant malestruch,
Son cor sent glaçá',
Trement y poruch.

La guayta romana,
Mirant á la plana,
Vèu pèrdres las sombras en mitj de la nit,
Y lluny sent un crit,
Y escolta, espantada, la quexa del vent,
La trista tonada d' un cant funeral,
La flauta planyent,
Lo sò del tabal.

LOS FILLS DE CATALUNYA

La mare Catalunya
No fa més que plorar.

I

Allí hónt la montanya
Acaba arrán del mar,
Ohínt l' udol de l' ona,
Mirant fit cap al plá,
La mare Catalunya
No fa més que plorar.

De sopte al cel s' enlayra
De pedra un fumeral;
Se sent soroll de rodas,
De rodas y de malls,
Y un home, que s' atança,
Diu :—Mare, Déu té guart.

Devall de póls y runas
Me van dexar nafrat,
Cobert de llors y gloria,
Sens pátria y sense llar,
Quan Felip quint robava
La nostra llibertat.

Mes lo progrés, un dia
Posarme va á la má
La llarga llançadora,
Y ab ella he rescatat
Las runas venerandas
De mon alberch payral.

Per rèbret, mare méva,
La casa obrada está,
Més forta que l' antiga,
Més alta, bella y gran.
La fábrica t' espera;
Aquest es ton palau.

De Constantí lo marbre
Tan sols trepitxarás,
Y 'l ferro de tas minas
Allí veurás torçar
Per l' ardiment y força
Del poble catalá.

Allí del groguench cánem
Mantell té podré dar,
Y de la flonja seda,
Que 'l cuch per tu ha filat,
Té 'n texiré una banda
Brodada ab pals de sanch.—

La mare Catalunya
Abraça al catalá
Y díuli:—Fill, espera,

No hi puch encara anar;
Tres fills encara 'm faltan,
Té faltan tres germans. —

II

Ab la tallanta prora
Trencant lo blau crestall,
Com cisne en la llacuna,
Se 'n vé una nau pe 'l mar.
Un mercader ne salta:
—¡Ay, mare, Déu té guart!

La nau balandrejosa
Que velas va amollant,
Que al mar las anclas baxa,
Que son sos enfrenalls,
Es la que 'm dú de l' India
Solcant lo gran Occeá.

Jo, ab ella, he dat la volta
Al món, mercadejant;
Per tu he trencat ab ella
Del mar del Nort lo glas,
Per tu he tastat á bordo
La sal de tots los mars.

Desde 'l castell de popa,
Los ulls al mar clavats,
He vist en l' aygua estesa,
Blavosa del voltant,
Per tot camps de batalla
Que gloria 't van donar.

De tos Marquets y Llurias,
Dels Requesens, passant
Me parlan las onadas
Que, conexent ma nau,

Quan d' Aragó 's recordan,
S' aplanan bramulant.

Jo tinch dels fruyts de l' India
L' exuberant trasbals,
Jo 't duch marbres d' Italia,
De Xina los brodats,
Lo bori qu' en sí serva
L' uyal del elefant;

Que tot, lo món m' ho dóna
Pe 'l fruyt de ton traball,
Pe 'l seny de tos artistas,
Pe 'l nèctar incitant
Del grá expremut qu' ombrejan
Los pámpols del Priorat.

Anèm, donchs, mare méva,
Senyora ets de la mar;
No hi ha en tot' ella un' illa
Que no 't serve un palau;
No hi ha una gota d' aygua
Que no haja vist tas naus.—

La mare Catalunya
Abraça al catalá
Y díuli:—Fill, espera,
No hi puch encara anar;
Dos fills encara 'm faltan,
Vos faltan dos germans.—

III

Sentint las arpas célicas
En mitj la soletat,
Los fills de Catalunya
Escoltan encisats.
Un trovador s' atança:

—¡Ay, mare, Déu té guart!

Las cordas de ma lira
Un jorn se van trencar,
Quan, lás, En Casanovas
Llançava l' últim ¡ay!
En las fumosas runas
De la ciutat comtal.

Sens cap conhort plorava,
Ma pátria contemplant;
Mes ja han tornat las sombras
De Jordi y Ausias March,
Y, per cantar al setgle,
Llur arpa d' or m' han dat.

De tas antigas glorias
Jo canto 'l sol brillant,
Las gestas de tos héroes,
L' alè de tos soldats,
Tos concellers, ton poble,
Tas ditxas y pesars.

Anèm, donchs, mare méva,
Que 't vinch á acompanyar;
Si ploras tas memorias,
Jo vull cantarte lays;
Dolcíssimas aubadas,
Si á lo progrés té 'n vas.—

La mare Catalunya
Abraça al catalá,
Y díuli:—Fill, espera;
No 't puch acompanyar;
Un fill encara 'm falta;
¡Ay, fills! vostre germá.—

IV

Allí hónt la montanya
Acaba arrán del mar,
Los fills de Catalunya,
Sa mare aconhortant,
Mirant cap á la plana,
Esperan son germá.

Es lo guerrer, qu' un dia,
La pátria defençant,
Nafrat y plè de gloria,
Batentse va restar
Damunt de morts francesos
Per ell amontanyats.

Y al brau guerrer no vèuhen
Com altres jorns tornar,
Duhent honor y gloria,
Y, ardit, arrossegant
Galeras presoneras,
Monarcas captivats.

No 'l vèuhen, com solia,
Alçarse rey del mar,
Y, per honrar sa terra,
Los séus insults venjant,
Ab las sangnantas barras
Los pexos senyalar.

No 'l vèuhen á Cerdenya;
Sicilia hónt es no sab;
No 'l trovan á Mallorca,
Ni á Grecia deslleal,
Ni á l' horta de Valencia,
Hónt barrejá als alarbs.

La mare Catalunya
May para de plorar,
Y sempre espera, espera,
Mirant fit cap al plá.
La mare Catalunya
No 's cansa d' esperar.

Té 'l mercader y 'l bardo,
L' obrer la está abraçant,
Que 'l brau guerrer arrive
Y tots los fills tindrá.
—Fills méus, diu, esperemlo;
No us canse l' esperar.

Los pobles ja despertan,
Y encenen foguerals,
Per dirse 'ls uns als altres
Que finan los tirans;
Fins l' univers tremola;
¡Déu sab lo que vindrá!

Del fóns del mar s' axeca
Lo sol de llibertat;
La nostra defençava
Lo fill que se 'n va anar...
Espera, pátria, espera...
¡Qui sab si tornará!

PLORS AL CEL

Al cel un ángel va sentir un dia
Lo més amargant plor.
—¡Un plor allá hónt tot es goig y alegría!
¿De qui es aytal dolor?—

Digué, y just ho digué, hi aná una mare
A mars llagrimejant.
—¿Plorar, plorar aprop del Etern Pare?
—Sense pará' un instant.

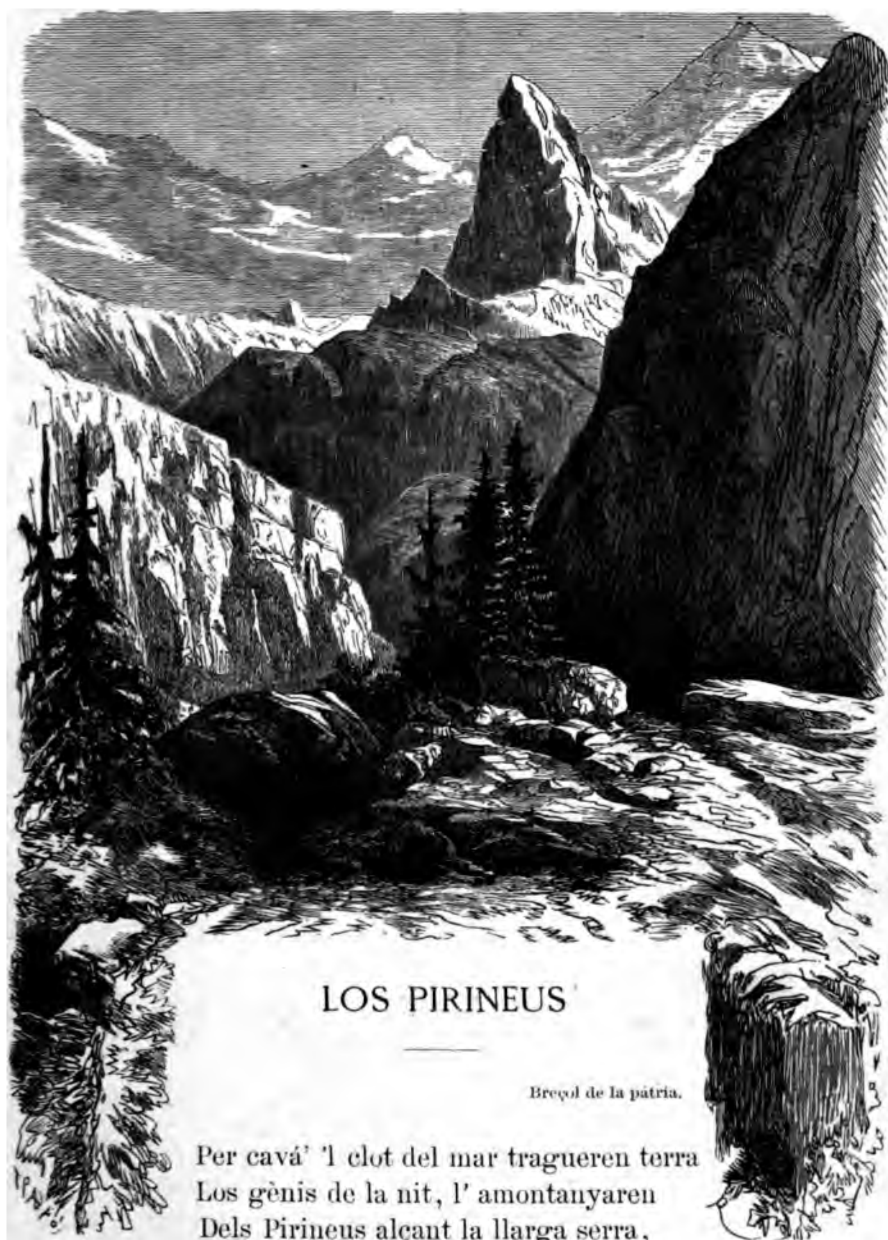
—¿Per què si es aprop d' Ell tot alegría,
Per tu es patir etern?
—Só mare, y lo méu fill, que tant volia,
Cremant, es al infern.

—Sofreix, si es al infern, sa justa pena.
—Aquesta es ma dolor.
—Sa vida fóu de crims una cadena.
—Per çò m' ofega 'l plor.

—Del món, joyosas altres mares venen.
—Dèuhen dexá' 'l fill bo.
—Sé bé de mòltas qu' al infern lo tenen.
—No son mares com jo.

—¿Y no hi ha cap conhort per t' agonía?
—Sí; dir al Pare Etern
Que per consolá' al fill, qu' es vida mia,
Me dexe aná' al infern.

LOS PIRINEUS

Breçol de la pàtria.

Per cavá' 'l clot del mar tragueren terra
Los gènis de la nit, l' amontanyaren
Dels Pirineus alçant la llarga serra,
Y, als Pirineus pujant, al cel tornaren.

Tal volta 'l món va tremolar llavoras;
Las fexugas montanyas que 'l xafavan

Pot ser llançar volia,
Y, á son esforç, los polos s' aplanavan,
Las rocas del alt Calpe s' esberlavan,
Y lo mar, per l' estret, bullent, corria,
Y entre dos mars los Pirineus restavan.

Vingué lo maig després, trayent florida
Per' agençar al juny y darli flayres.
Pujá, ab planta lleujera,
Los titanichs grahons, cercant nous ayres,
Y tingué vert y flors la cordillera.
Ja, embadalit, la blanca vestidura
Del cim veya lluhir, y desitjava,
Per á darla á sas flors, tanta blancura,
Mes allí, com á rey l' hivern regnava,
Y 'l maig, morint glaçat, desde l' altura
Son cistell cap al plá cáure dexava.

Després, quan sauló y ferro
Dels Pirineus formavan las entranyas,
Y, en terra verge s' arrelava l' arbre
Dant cimeras de vert á las montanyas,
Vinguts los homes d' Orient, un dia
Passavan per la mar, y, ab gran sorpresa,
Veyent los monts, sense duptar, dexavan
La grandesa del mar per llur grandesa.

Sembraren cendra y sal en la retuda
Cartago omnipotent las mans romanas,
Y la espasa dels Barcas fóu rompuda.
Dels pretors famolenchs la insaciable
Avaricia, del poble la miseria
Va esplotar implacable,
Y esclava dels romans va ser la Ibéria.
Llavors vosaltres sols ¡oh cims altíssims!
Lo cel com esperança senyalavau
De nostra terra als fills, y sols vosaltres,
Ab tristesa á la pátria contemplavau.

¡Ay! ¡No havian vingut los temps de gloria!
Las gentadas del nort arrabassaren
Lo poder del romá, la Galia altiva
Sols d' un colp doblegaren,
Féren á Europa, ab son esforç, captiva,
Y, un jorn de dol, als Pirineus pujaren.

Quan, al passar los cims, van vèure estesa
A sos peus la florida y verda plana,
Doblegant los genolls, muts de sorpresa,
Com encisats, miraren la bellesa
De la joyosa terra laletana.
—¡Nostra has de ser!—embadalits digueren,
Y Pirineus avall com llamps baxaren,
Ab los braços estesos:
Y 'ls ècos, á sos crits, ronchs, respongueren:
«¡Nostra has de ser!» també, que ja 's sentia
Pe 'ls ayres ressonar, dant esperança,
Del esdevenidor la profecía.

Y un jorn als Pirineus nasqué la pátria
Plena d' honor, de fé, d' amor, de gloria;
Las espasas d' Otger y de Pelayo,
Trucant als rochs, ab son dringar, cridaren
Al gèni del valor y la victoria.

Llavors, en la clotada,
Esforçats paladins, alçant bandera,
En tropa convertian la gentada,
Y, en lo puig més alçat, la guayta armada
Veya l' host estrangera.
Quan la sort del combat, per desventura,
Malestruga pe 'ls nostres, los vençia,
L' hivern, lo fret hivern, allá en l' altura
Ab son glaç al contrari detenia,
Y, en las fondas entranyas de la terra,
Cent voltas venerada cada dia,
La bizantina imatge

Foch de venjança y guerra
Encenia en los pits d' aquell llinatge.

¡Oh, nevats Pirineus! ¡Quantas memorias
Guardáu de llibertat y quantas tombas!
Allá, al fons del avench, quan blanca lluna
Sos raigs envia al món, consoladora,
Del paladins francesos la fortuna
La viuda de Roldan remembra y plora.
Y veu volar la sombra idolatrada
Del may retut marit, que 'l salt intenta,
Y la veu enfonsarse arrebatada,
Y esguarda entre las rocas troçejada
La despulla sangrenta.
¡Aquisgran, Aquisgran! ¡may! may tas portas
L' host d' en Cárles lo gran tornará á véure,
Ni en la redona taula
Los braus sens taca, paladins de Cristo,
Han de tornar á séure.

¡Oh, nevats Pirineus! ¡Quantas vegadas,
Al esquinçars' la boyra,
Com penons y banderas desplegadas
Semblan los núvols que lo vent fa mòure,
Y sembla que los cims grossas gentadas
De braus guerrers sostenen,
Y 'ls ècos semblan veus d' alarbs que diuhen:
—Los soldats de Martel sòn los que vénen!
Mes vosaltres, sencers, de llur despulla
Sols los ossos servau y la memoria;
L' hivern qu' us gela y la marcida fulla
S' emporta lluny, la alegre primavera
De flors y vert vestida,
Lo xafogós estiu, de vostra historia
Son las planas mellors, son vostra vida.

Com may los lays del trovador segueren,
Vos sembla armoniosa la fonteta

Que brolla allá en la vall y la veu ronca
Del vent que bruns en la clotada estreta.
Mes que 'l mantell del imperant en Cárles,
La morada viola
Vos agrada esguardar; més que la crida
Del ardit capitá, lo llop que udola
Vos sembla veu d' amor com may sentida.

En vosaltres tot es inmens, fortíssim;
Per mólsa teniu pins; per erba, alzinas;
Y per matas, abets, que á las estrellas
Ab los brots de llurs cims sembla que tocan,
Y, desde 'ls pichs, mil móns de maravellas
Ensenyan, en las valls, las crestallinas
Cintas de rius qu' al mar van á llançarse.
Noueras ostentèu qu' al cel arrivan,
Y abets, que pèrt la vista al enlayrarse.
Minas amaguèu, d' or, de plom y plata,
Y en vosaltres etern tot se conserva,
Mentres l' arbre floreix, la verda mata
Naix en lo cim més alt, y, al prat, creix l' erba.

Los xaragalls fondíssims; las cascadas,
Degotalls de la nèu, que per tot brollan,
Bramant en las ombrosas fondaladas,
Qu' esglayan de pahor als que las miran;
Las auras que sospiran
Dels abets en las brancas acotadas;
Los sálzers de caygut penjant brancantge
Que 'l vent, creyentlo vostra cabellera,
Trena y destrena ab tormentós oratge;
La dayna que los pichs salta lleugera;
L' aygla capdal que vers al sol se 'n puja;
Lo singlá espòruguit que romp verdissas;
L' ós famolench, y el pardalet que vola,
Sentint rodolá' 'l tro y tement la pluja:
Tot parla ¡oh Pirineus! d' una grandesa
Qu' admira, abat, conmòu y fa feresa.

Montanyas que del món teniu la historia
Sóta la néu en lo rocam escrita;
Eternament al cel, dels puigs alçaune
Los pichs per ensenyar hónt es la gloria,
Al hom que, quan guerrer un jorn s' alçava
Com Déu entre dos mars volguè posarvos,
Entre duas nacions també us posava.

Eternament á las blavencas onas
Mostrau la blanca néu, sens may donalshi,
Com lo cel dólça pau al cor li mostra:
Y, com l' home, del viure en la batalla,
La freda mort prevèu y tém y espera,
Esperáu á la nit que us enmortalla.

¡PER UN CLAVELL!

Vèureuho feya feredat:
En un bassal de sanch presa,
Una noya, á terra estesa,
Era cadáver glaçat.
Tothom trist la contemplava,
Y ella, erta, á tots mostrava :
A las trenas, una flor,
Y un punyal clavat al cor.

—¡Lo clavell, deya un doncell,
Encara quina frescura
Y quina olor té més pura!—
Li havia donat ell.
Y 'l pobre minyó plorava
Y del clavell contemplava
Lo bell carmesí color,
Y 'l punyal clavat al cor.

¡Quin contrast feya! El clavell
Ufanós, fresch; ple de vida,
Qu' encara s' hi veya humida
La rosada, y, sóta d' ell,
La morta groga, envarada,
Que portava, destrenada,
Seda, randas, joyas d' or,
Y 'l punyal clavat al cor.

—¡Fa mitj' hora qu' era al ball!
—Fa mitj hora que jo y ella,
Contestava una doncella,
Nos miravam al mirall.
Quan son nuvi la ha cridada,
Aquí fora l' ha portada,
Y hem sentit lo crit d' horror
Qu' haurá fet quan ell l' ha mort.

—Calláu, portan l' assesí,
Deyan joves y doncellas,
Y fent rengles ells y ellas
Van obrir pas á un fadrí.
Un guardabosch lo portava
Y 'l jutge, que reparava
Com perdia la color,
Quan vejé 'l punyal al cor.

—Mírala, l' has morta tú,
Digué 'l jutge.—Qui l' ha morta,
Es la flor qu' encara porta,
Es aquest clavell que dú.
Va jurar ser ma estimada,
Y la flor per mí no es dada...
Qui va darli aquesta flor
Li clavá 'l punyal al cor.—

Un fadrí ix d' entre la gent:
—¿Per doná' una flor senzilla
Dius qu' he mort jo á la pubilla?
—Y no á n' ella solament,
Contestá, ab veu espantada,
L' assesí: d' una vegada,
Perque jo ja sé ma sort,
Lo clavell á dos ha mort.—

Y tothom, ab feredat,
Veya al trist com tremolava,
Al fadrí com sanglotava,
Al jutge tot esglayat,
Y á las noyas tremolosas
Que miravan, angojosas,
Del clavell l' encès color
Y 'l punyal clavat al cor.

LOS RAHIMS

—Entre 'ls pámpols ni un penjoll
Ja no resta, ni un gotim;
Vremadors lo cup espera.—
Y portant lo cove al coll,
Carregada de rahim,
Tot trescant, per la drecera
Se 'n va al cup la masovera.

Tot seguintla, un macabèu
Lo vaylet va espigolant.
—Enguany, crida, bona vida
Tot l' hivern vos donarèu;
May de Déu hem cullit tant.—
Y la dona: —¡Massa, crida,
Qu' es l' anyada benehida!—

—¿Què 'n ferèu d' aquets rodons
Grans llustrosos, negres grans,
Que brillejan com las móras?
—Vi qu' alegre á los minyons,
Quan á festa, tots galans,
Al compas de las tenoras
Emparaulen balladoras.

—¿Què 'n ferèu, pregunta 'l noy,
Què 'n ferèu del moscatell
Que portèu á la masia?—
—Vi que pose al vell cofoy,
Quan remembre, trist, lo vell,
Sa infantesa, s' alegría
Y l' afecte de s' aymía.

—De la brisa que traurèu
¿Què 'n farèu? lo noy li diu.
—Ayguardent á carretadas.
—Dels turbats que us enduhèu
¿Què 'n farèu?—Un vi goliu
Que á las noyas, á balladas,
Torne més enamoradas.

Quan traurèm, ab greu travall,
Roja sanch del picapoll,
Cantarèm una tonada:
Potsé en copas de crestall
Bessarán un jorn á doll
La sanch roja, fermentada
Dins la prempsa soterrada.

Exprement al moscatell
Pensarèm qu' un jorn son vi
Passará la mar llunyana:
¡Que Déu guie lo vaxell!
Que s' emporte 'l vent marí
La sanch roja com magrana
De la terra catalana.

Los rahims pe 'l sol daurats,
Quan del sostre penjarèm,
Pensarèm que 'l fret no espera,
Y, á la llar arreccrats,
Cada vetlla mirarèm
De las pansas la renglera,
De glaçada missatjera.

¡May més gloria qu' un cup plè!
¡May més vida! ¡May més goig
Que la vrema benehida;
Cor alegre y cel serè,
Pau á l' ánima, vi roig,
Nina rössa y axerida!...
¡May mès gloria! ¡May més vida!

Entre 'ls pámpols ni un penjoll
Ja no resta, ni un gotim.
¡Apa, noy, que 'l cup espera!—
Y portant lo cove al coll,
Carregada de rahim,
Tot trescant, per la dreccra
Se 'n va al cup la masovera.

L' ÓLIVA

Prop la llar, arrecerada,
Parla l' ávia á la maynada
Y li conta, tremolosa:
—Quan algú té de morir,
Se sent l' óliva xiular.—
En la volta tenebrosa
Del alt, gótich monastir,
Un xiulet se sent sonar.

—¡Ay, es ella!—plorant, crida
La maynada esporuguida,
Y tremola, y l' ávia calla.
Del herèu se sent lo rés,
Y cruix lo fullam del hort,
Com si 'l llenç d' una mortalla
Per lo món arrossegués
La má freda de la Mort.

—¿Per qui xiula? tots se diuhen.
¿Quina es, de las que viuhen,
La existencia que perilla?—
Torna l' óliva á xiular;
Los vaylets ploran de pór,
Y, á la llar, tremolant, brilla
Del flamall que 's va á apagar
La darrera resplandor.

S' òu lo sò d' una campana
Qu' ha mogut la tramontana;
Tot d' un colp s' obra la porta;
Cau, dringant, lo pany romput,
Y un vaylet crida, esglayat:
—¡Verge santa! ¡l' ávia es morta!—
La maynada ja ha sabut
Per qui l' óliva ha xiulat.

LO PÓBLE

Ojats, fills de la pátria, la historia de la gloria,
Escrita en la memoria
Dels pobles de la terra;
Las gestas benchidas de la host jamay retuda,
Que dexan freda y muda
La fúria de la guerra.

Ojats: la má de ferro del vil senyor pesava
Y 'l poble tremolava
Planyentse dins la vila;
Esporuguit mirava á son botxí lo poble,
Y era morir pe 'l noble
La ditxa més tranquila.

Ni pau, ni honor, ni gloria, á somniar gosava;
Debades desitjava
Amor, goig ó ventura;
De son travall sens treva ni 'l fruyt li pertanyia;
Son cor poruch sentia
Rublirse d' amargura.

Un jorn, en l' alta torra de la feudal morada,
Va vèure desplegada
De guerra la bandera.
—Me cridan, digué l' poble; car l' enemich s' acosta.
No anarhi es la resposta;
En va 'l senyor m' espera.

Llavors, dins de sas torras, poruga y tremolosa,
La cáfila ergullosa
Va vèurers assetjada.
—¡Veniu vassalls! vos dono lleys justas, tots digueren:
Y 'ls pobles obtingueren
Sa llibertat sagrada.

Llavors s' alçaren vilas potentas, lliures, fortas,
Que van obrir sas portas
A los esclaus pagesos;
Llavors aconhortaren, trencantlos las cadenas
Los ciutadans, las penas
D' aquells vassalls malmesos.

Llavors, com ans, anavan del noble las senyeras,
De guerra missatjeras,
Arrasant las contradas,
Del nou comers y 'l tráfech l' ensenya desplegaren
Las naus que lluny anaren
Per lo velam portadas.

Y l' art, que sóts las runas de Grècia encar dormía,
La divinal poesía
Que Horaci feya viure,
Van despertar, per vèure del món la nova gloria,
Y novament la historia
Ab llors se torná' á escriure.

Y ohia ab dólça joya la terra embadalida,
De llibertat y vida
Lo sacrossant principi,
Y fort y altiu, trencada la espasa de la guerra,
Damunt reys de la terra
S' alçava 'l municipi.

¡Oh historia catalana, la historia de la gloria!
Jamay de ma memoria
S' esborrará la gesta
De quan l' alt rey en Jaume donava á Barcelona
La xia per corona
Y anava á la conquesta.

¡Oh! may, mentres recorde qu' ha estemordit la terra
La fúria de la guerra
Ab l' odi dels llinatjes,

De Berenguer la santa memoria venerada,
Miraré separada
Del llibre dels Usatjes.

¡ Oh historia catalana ! jo vull finar ohinte,
Y de genolls llegint:
Al rey Pere vull vèure,
Quan roig, dantsen vergonya, lo cap, mut, acotava
Pe 'l poble, que 'l reptava,
Sa culpa ohint retreure.

Jo d' en Ferrán la ira mirar vull continguda,
Per la jamay retuda
Catalanesca força;
Y á en Fivaller, quan deya: que 'l poble sols manava,
Que 'l dret qu' un rey jurava
Já no 's podia torçe.

Jo al rey en Joan vull vèure com abatut s' esvara,
Quan, brau, contra 'l mal pare
Lo poble l' arma empunya;
Y, d' héroes y grandesas no més servant memoria,
Dessota un sol de gloria,
Parlar de Catalunya.

LO MÉU PLER

Veig lo pler de tornar d' una batalla,
Polsós, cobert de malla,
Y coronat de llors;
Essent lo general que, ab la victoria,
Són nom cobreix de gloria
Y 'l món d' admiradors.

Veig lo pler del monarca, quan li dona
Lo poble la corona
Que desitjava tant;
Com mira sos diamants, sas joyas ricas
Que, brillejant bonicas,
Lo cor li están robant.

Veig lo pler del avaro, quan amaga
Las unsas, que són paga
Del séu etern dalir;
Veig com las fa dringar, las toca y mira,
Y com de goig delira,
Quan pila 'n pot tenir.

Veig lo pler del artista, quan acaba
Un quadro que s' alaba
De cap á cap de món;
Y tots los plers comprench d' aquesta vida,
Brillants, gosats sens mida,
Perque grans ditxas són.

Mes jo tots aquets plers no cambiaria
Pe 'l que cada mitj dia,
Me dóna aprop del riu,
Quan, guarnintse de pámpols, falaguera,
Dessota la nouera,
La méva amor somriu.

LO PLOR DE LA MADRASTRA

I

Estesa al llit del dolor,
Dins d' una cambra agençada
Ab armini, sedas y or,
Sent glassars' la sanch al cor
Una reyna malhaurada.

Los ulls fondos, sechs los llábis,
Lént lo póls y 'ls peus glaçats,
Ja, escoltant los consells sábis
Dels doctors, pecats y agravis
Pe 'l confés té perdonats.

Al entorn del real llit,
Conmoguts, la están voltant:
Lo rey en Joan, son marit,
Lo prelat, que l' ha assistit,
Y son fill, l' herèu infant.

Tots, sanglotant de dolor,
Vèuhen com la reyna afina,
Amarada en frèda suor,
Perque 'l punyal que dú al cor
Més que la Mort, l' assessina.

Vol parlar, no pot, reposa;
Per recobrar lo delit
A son fill besa amorosa,
Y, després, mira anguniosa
A n' al rey, de fit á fit.

Lo rey, ab vèu esglayada,
Baix, al cel son prech envia,
Car vèu en sa esposa irada,
Que, per matarlo, voldria
Tení' un llamp á la mirada.

—¿Què volèu, la mia amor?—
Al fi lo rey li demana,
Y ella, arrancant amarch plor,
Diu: —Vol parlarvos, senyor,
Vostra muller, na Joana.

—Sortíu, diu al cardenal
Y al infant, lo rey, confós;
Jo del llit resto al capsal.—
Y 'l rey, un colp fòra 'ls dos,
S' atança á n' al llit mortal.

II

Tot en la cambra imposava;
Del sostre l' entexinat
Cent gólas negres badava,
Y una llántia d' or, llançava
Esmortuhida claretat.

A son llum vellugadís,
Movíanse, en los tapíços,
Las figuras, y un somrís
Semblava que trist finjís
En sos rostres malaltíssos.

La quietut, aterradora,
Glaçava la sanch de pór;
Ni un pas dins, ni un soroll fòra;
Tot era lluny, á la vora
No més hi havia la Mort.

Sols s' ohian las fadigas
De la reyna y sas gréus penas,
Lo córch furgant en las bigas,
Lo cruxir de las antigas
Cortinas de brodats plènas,

Y, dins de gábia endaurada,
La pluja suáu y seguida
De la sórra, mesurada,
Que marcava, apilotada,
Lo temps passat de la vida.

La reyna encara callava,
Perque parlar no podia,
Lo rey, plorant, la mirava,
Mentres del front li axugava
La suor que freda corria,

Y ella, cobrat lo delit
Per la fébre del desvari,
Ronch l' accent trayent del pit,
Acostantse á son marit,
Així ab força va parlarhi:

—Rey en Joan; sas negras alas
Bat al entorn méu la Mort;
Ja la sento per dissort,
Ja volteja aquestas salas.

M' arrabassa ja del trono,
Y, en aquets darrers instants,
Sé que tinch dos fills infants,
Y sé qu' ab tu 'ls abandono.

Restan arrán de perills
Que sempre 'l cor m' han glaçat;
Tu, novament mullerat,
Darás madrastra als méus fills.

¡Oh! ¡Sí, rey! Tu no tens cor,
Ja que 'm váres dexá' obrar.
Tu no sabs qu' es estimar
A los fills ab ver amor.

Pe 'ls méus nasqué en mí un desitj
Tal de riquesa abundosa,
Que, si 'l món m' hagués fet nosa
Jo l' hauria tret del mitj.

Tu, als téus mou òdi al saber,
Mes que jo váres pecar;
Jo, madrastra, 'ls vaig matar;
Tu, essent pare, ¡ho vas voler!

Ara ho esment ab esglay,
Y pe 'ls méus mou cor tremola;

L' ambició de mare, es góla
D' un gorch que no s' umpla may.

Ara veig un' altra dona,
Que, un colp jo ben soterrada,
De tu té de sé' estimada,
Ab tu durá la corona,

Y, com jo, d' ambició folla,
Cobejará pe 'ls fills méus,
Lo que vaig voler pe 'ls téus:
Punyal, metzinas y argolla,

Ja la veig, per ferse d' ella
Lo que 'ls méus han d' heretar,
Darlos lo bes que vaig dar
A n' al príncep, á Morella.

¡Oh! 'l rezel d' aquests perills
A la Mort folla m' arrastra.
¿Quí, sabent qué es ser madrastra,
Pot dexá' al marit ab fills?

¡Oh! ¡No! ¡May! Condemnat vina,
Per més que la Mort t' espanta;
Tu, per matar á la infanta
Váres donar la metzina.

Los crims abdós hem comès
Y sols jo 'l cástich tinch ara.
¡Madrastra, moro essent mare,
Y no 't puch matar ab res!

Acòstat. ¿No vols venir?
Té mataré ab lo mirar.
¡Ay! ¡Se 'm comença á entelar!
¡Tu vius y 'm vaig á morir!

¡Déu méu! Jutjeulo ab la lley
Que 'm fa morir condemnada.
¡Un llamp que, d' una vegada,
Mate á la reyna y al rey! —

Díu, sanglota, y cáu al llit
No podent més, pantejant,
Llança un ¡ay! del fóns del pit,
Mira al rey de fit á fit,
Y, glaçada, 's va estirant.

— ¡Joana! —crida ab horror
Lo rey esglayat.— ¡Senyor! —
Diu son fill, correns entrant.
— ¡La reyna ha finat, infant! —
Y l' infant arrenca un plor.

Pregant, per sa mare, á Déu,
Fins als peus del llit s' arrastra;
Y lo rey, que trist lo vèu,
Diu baix: — Jo 't juro, fill méu,
Que tu no tindrás madrastra.

LO LLECH

¡Quin estornell!

Mitj setgle fa,
Y encara hi ha memoria
D' un llech, que ja
Finí la séva historia
Y al clot baxá.

A sol ixent
De son convent surtia,
A sol ponent
De recaptar venia
A n' al convent.

—¿Què us han donat?—
L' abad li preguntava.
—Mólt he captat,
Lo llech li contestava,
Ni un mos m' han dat.

Un sol petó
Del hostalé' á la noya,
¡Deu me perdó!
Li he demanat ab joya;
M' ha dit que no.

Si 'l méu patí'
Son cor acontentava,
De bon matí,
A un' altra preguntava;
M' ha dit que sí.

La viuda está
Més maca cada dia;
Si 'm ayma ja
Li deya, y responia
Que ja veurá.

A la muller
De l' agutzil somreya
—¿Què havèm de fer?—
Li preguntava, y deya
Que no pot ser.

Mólt he captat
Y un «Déu vos dó» 'm donavan;
Quan he tornat
Per lo carré' 'm xiulavan;
Ni un mós m' han dat.

In mezzo del camin di nostra vita
Mi ritrovai per una selva oscura.
. . . .
DANTE — *Div. Com.* — *Cant. I.*

LO POETA

De la vida á la mort sol caminava
Sense plers ni dolors ; l' ánima mia ,
Indiferent com l' aura que corria ,
Passant , veya 'l camí que no mirava.
Orfe de tots los qui jo més amava ,
Ja darlos al oblit lograt havia ,
Y 'm mancava un dolor... ó un' alegría ,
Un foch per fondre 'l gel que ja 'm glaçava.
Lo demanava al cel , quan en la obscura ,
Pahorosa selva , se m' aparegueren
Los set extrems de la passió, en figura
Dels set pecats qu' al home lás perderen ,
Y, al costat d' una oberta sepultura ,
Hónt hi seya la Mort, així 'm digueren :

I

LA SUPÉRBIA

Tinga ó no tinga, tinch; fins 'sent captiva
Ser reyna 'm crech, y ho só, que sols ma pensa
Escolto, y sempre 'm diu que ma potença
Es més que tot, y en tot dech ser altiva.
Ni envejo, ni tinch pór, ni res me priva
De ser lo que vull ser, car ma volença,
Com l' afany qu' en mí sent, ardida, immensa,
Tot ho vol, tot ho venç, á tot arriva.
Si no puch escalar la volta blava
Per destroná' al Etern, lo cel no esguardo;
Dich qu' esclava vull ser, si sóch esclava;
Me van tráure del cel, si á torna'hi tardo,
Es qu' encara hi ha Déu y Ell m' hi manava.
Vina; lo goig de ser més qu' Ell té guardo.

II

L' AVARICIA

Só filla d' un juéu; com ma nissaga,
Crech que lo sol es d' or, d' argent la lluna;
No tinch més Déu que la inconstant fortuna,
Ni més amo, ni rey, que qui més paga.
Los richs metalls que lo rocam amaga
Y 'l miner tria, quan la roca engruna,
Vull possehir, per á gosar tot d' una
Tot quant al home superbiós alhaga.
Estimo á l' or per l' or; guanyarlo, es vida;
Tocarlo, goig immens; guardarlo, gloria;
Y soterrarlo fondo, pler sens mida.
Axís ofegar puch en ta memoria
Tots los recorts del món; sols l' adquirida
Riquesa anyorarás quan ton cos mòria.

III

LA LUXURIA

Lo bes al bes; á la mirada ardenta
La llánguida mirada; deslligadas
Las flonjas negras trenas perfumadas;
Las mans, torçudas per passió violenta.
Després fadiga dólça, en que s' esmenta
Un cel de ditxas per l' amor gosadas,
Y, decaygut pe 'l goig de las passadas,
Lo pensar en las novas, que 'ns alenta.
Y més plahers, sospirs, besos, deliri,
Y l' ánima de foch, folla, enardida,
Fins que sens forças altre colp se miri,
Y, ubriacada, débil, adormida,
Per cap més bé ni cap més pler sospiri.
¡Axò es lo goig del món! ¡Axò es la vida!

IV

LA IRA

Me diuhen entusiasme, honor, venjança,
Justicia, dret y força; tot m' ho diuhen,
Car may confessar volen los qui viuhen,
Que l' home á lluyta per la rábia 's llança.
Me nudrexo de sanch; es ma esperança
Rómpre, bátre, matar; las fúrias riuhen,
Aixís qu' avanço jo; mon nom escriuhen,
Dolls de sanch, foch y fum, camps de matança.
Ni un sol impuls continch; ja es mort qui 'm mira;
Se dampna qui 'm desperta; sa sentencia
Escríu qui 'm resisteix, y re 'm detura.
Quan lo qui venço mor, méntre ell sospira,
Bebent sa vida tinch doble existencia.
¿Hi ha més goig en lo món? ¿Hi ha més ventura?

V

LA GOLA

Setial téns al festí; asséntat, vina.
Mira 'l daurat faysá, la fruyta indiana,
Y, ja en brillant crestall, ja en porcellana,
Lo préssech d' or, la poma camosina.
Jo sé quins plahers vols, té 'ls endevina
Qui sab quin gust lo paladar demana;
Las glorias, lo poder, la ditxa humana,
Jo servo en una copa crestallina.
Jo dón la sensació més dólça y llarga;
Jo apago 'l cor y del amor la pena;
Jo ofego en nèctar la que sents amarga
Gota de fel que tóa pensá' envenena,
Y, quan de mi cansat, ni 'n vols memoria,
Tè dóno 'ls goigs d' amor ab doble gloria.

VI

LA ENVEJA

Groga me vèus y trista y esmarrida,
Perque un corch duch al pit y me 'l rosega;
Perque pèrdis un ull vull ésser cega;
Y, per á tots matar, vaig dant la vida.
Febrosa visch, cremantme, consumida
Per la gloria que veig y á mi se 'm nega;
Qui es rich, scient, ó aymat, debades prega;
Té 'l méu odi mortal, etern, sens mida.
Jo deturo al progrés, tormento al sabi,
Agreujo al gèni mentres viu alenta;
Llanço, com l' escorçó, verí del llabi;
Y 'l frenesí crudel que m' atormenta,
Se torna goig inmens, al sonar l' hora
En que aquell qu' envejí sofreix y plora.

VII

LA PERESA

No sé si visch; dessóta la cortina
D' espès ramatge, damunt méu estesa,
Jach somnolenta, mentre 'l vent me besa
Y 'm va adormint ab sa ramor divina.
La fadiga del viure me domina,
Y m' abat ab plaher la llanguidesa;
Lo goig, l' amor, l' ergull y la grandesa
Dónan follía de memoria indina.
Mellor per mi que 'l sòli y la corona
Pláume la somnolencia que m' enerva,
Y ditxa més plascent la sort no dóna
Que aquesta, que 'l repòs sempre conserva,
Y, sabent l' hom qu' es viu, no se 'n adóna,
Ubriách per sòns y flors damunt de l' herba.

LA MORT

Lo qu' has sentit no es cert ¡ay, lás! somnias;
Jo tinch al devant téu la tomba oberta;
Sols jo só veritat; la ditxa certa
Es finí' en la virtut tos darrers dias.
Las tentadoras vèus que tu sentias
L' ánima dexan sense fe, deserta;
Ab lo qu' ara jo 't dich lo cor desperta
Y en l' amor y en lo bé cerca alegrías.
Com la metzina que, essent poca, cura,
Virtuts los set pecats poden sé', hermosas;
Tráune la part que servan santa y pura,
Com lo qui extrèu essencia de las rosas,
Y á un regne jo 't duré, hónt, ab usura,
Se 't pague 'l privament qu' aquí t' imposas.

LA RAMOR DE L' ONA

En Jacme, fill del senyor infan
En Ferrando, fo en mon poder,
en aquell dia havia XL jorns que
era nat, e no pus.
Muntaner, cap. CCLXV.

Devall la vela inflada
Del buch que va avansant,
Un vell está vetllant
La calma benhaurada
Del somni d' un infant.

Li diu:—Escolta l' ona
Que á Catalunya 't du,
Que 't porta á port segú'.
Tindrás una corona,
Será tota per tu.

De terras catalanas
Un jorn té 'n anirás:
A un' illa arrivarás;
De tres illas galanas,
Infant, lo rey serás.

Lo clar sol de Sicilia
Fèu llum á ton breçol.
Y avuy ta sort ja vol
Que dexes ta familia
Y vegis altre sol.

Per péndrer á ton pare.
Lo regne, los estranys
Li dónan greus afanys;
Y ha mort ta pobra mare,
¡Ta mare de quinz' anys!

Mes sóli tens per sèure,
Infant, rey has de ser;
¡Que Déu sant vulga fer
Qu' encara ho puga vèure
Ton pobre Muntaner!—

Aixís, ab vèu cansada,
Va Muntaner parlant
Al desdixat infant,
Devall la vela inflada
Del buch que va avansant.

Y la ramor de l' ona
Respon ab trista vèu:
—Bon Muntaner, plorèu,
Que no es d' or lo corona
Que per l' infant volèu.

Un any, un any encara
No té lo trist infant
Y sol lo van dexant;
Plorèu, qu' ha mort son pare,
Lo príncep en Ferran.

Dos reys li mourán guerra
Per pendrerli lo séu.
¡Vulga ampararlo Déu!
Será rey d' una terra;
Mes ¡ay! li sabrá gréu.

Per 'mor d' un matrimoni
Germá d' un rey será;
¡Y bé qu' ho plorará!
Voldrá son patrimoni
Robarli son germá.

Ja 'l veig com s' alça y crida
Plorant tanta dissort;

Ja 'l veig ¡oh, trista sort!
Doná' á un infant la vida,
¡Més val que li dés mort!

La mar, qu' avuy lo breça,
Demá las naus durá;
Las naus del mal germá,
Que 'l ceptre d' or, depressa,
Matantlo, li pendrá.

Cridantlo á n' ell udolan
Las feras ab furor
A l' illa del dolor;
Per ell sos bechs esmolan
Los corbs de Lluchmajor.—

Aixís la onada un dia
Profètica va ser.
Volava 'l vent llauger,
Lo trist infant dormia,
Plorava en Muntaner.

Jesucrist, la passió vostra
Tots la volèm recordar.

—Quan veurèu á dalt l' altar,
Estenent los braços nus,
A Jesus clavat en crèu,
Deteníuvos á pensar,
Qu' es la imatje de Jesus
La del nostre dolor gréu.
Com lo poble va sentir,
Com lo poble va patir;
Que robava y destruia,
Com nos diuhen, li van dir
En lo punt de l' agonía.

D' oliveras y palmons,
Quan anava vers Salèm,

Li brodavan lo camí,
Y, seguintlo á genollons,
Los juéus: «Avuy rebèm,
Deyan tots, á Déu diví.»
—¿Y lo váren oblidar?
—Y mólt poch váren tardar,
Que, en los fulls de nostra historia,
Nostra historia de pesar,
Son mólt curts los jorns de gloria.

A dins l' hort, fent oració
Tremolós y agenollat,
Compassió demaná al cel.
Y, á son crit de compassió,
Li doná son pare aymat
Plors y un cálzer ple de fel.
Pe 'l dolor lo cor romput
Sempre fel havem begut,
Quan hem pregat per la idea
De justicia y de salut,
Com lo mártir de Judea.

Com nosaltres, un traydor
Va trovar entre 'ls amichs:
Lo vil Judas lo vengué.
Com nosaltres, ab dolor,
Insultat per enemichs,
Pres per Marcos se vejé.
—¿Y 'l traydor se va salvar?—
—Ell mateix va castigar
Sa cobdicia miserable.—
—Nosaltres havèm de dar
Igual cástich al culpable.

Barrabás fóu preferit
Del Etern al fill aymat.
Per obtíndrer salvació;
Y Jesus fóu escarnit,

Escarnit y á mort damnat
De Pilats en lo balcó.
«*¡Tolle! ¡tolle!*» lo juéu
Va cridar contra son Déu.—
—¡Es de dol esta memoria!—
— Conta 'l nostre dolor gréu
De Jesus la trista historia.

Quan passava pe 'ls carrers,
Creu al coll y ab los peus nus,
Lo dolor trencava 'l cor.
Per companys dos bandolers
Va tenir lo bon Jesus
A la hora de la mort.
—¿Tals companys li váren dar?
- Així Anás ho va manar
De sa rábia en lo desfici.
—Aixís sempre han fet anar
A lo poble á n' al suplici.

—«Tinch set,» deya ab feble veu,
Y, sas quexas al sentir,
Vinagre y fel li van dar;
Va morir clavat en creu.
Y, playentnos, al morir
A tothom va perdonar.
Pau pe 'ls hòmens y perdó
Demanava en sa oració,
Y, morint, nos redimia.
—¡De la nostra redempció
Quin será l' esperat dia!

—A Jesus ja mort mirant,
Se cobrí lo cel de dol;
Restá 'l món esporuguit.
Próp del mártir sacrosant;
Plors, sa mare, sens consol
Va llançar en mitj la nit.

—Com María, Déu sagrat,
Va plorar la llibertat.
—¡Quanta mare veu encara
Condemnat al fill aymat
Com la trista de ta mare!

—Per dormir lo sòn de mort
Li van dar per llit darrer
Fonda cova en un jardí.
Per vetllar per nostra sort,
Esplendent, lo jorn tercer
De sa tomba va sortí'.
Aixís Déu nos va mostrar
Com lo poble 's dèu lliurar
Per cumplir la profecía,
Car debèm ressucitar,
Com Jesus, lo tercer dia.

LOS CARBONERS

Bosch endins caminèu sempre,
Bosch endins;
Sota uns pins hi ha una foguera,
Sota uns pins;
Y uns hòmens de negra cara,
Perque 'l fum los enmascara,
Riallers,
La foguera, ardits, estionan,
Y, 'ls buscalls qu' á n' al foch dónan
Fan carbó pe 'ls carboners.

Ben tapat lo carbó resta,
Ben tapat.
Destapat cendra 's faria,
Destapat.
Y llavors, si ve nit bruna
Y no dóna al bosch la lluna
Blanca llum,
Se fa prop una foguera
Que, de lluny, mitj esparvera
Fent espurnas, flam y fum.

Foch ardent tot ho il-lumina,
Foch ardent;
Sol ponent al mar s' enfonsa,
Sol ponent;
Y dels carboners la cara,
Més de foch que 'l sol encara,
Sembla, aytal
Com si fós de brasa encesa,
D' esperits que, fent feresa,
Van exint d' ardent penyal.

Negre fum al cel s' enlayra,
Negre fum;
Rogench llum tot ho il-lumina,
Rogench llum.
Y aixi, en mitj la nit pahorosa,
Potsé' una cançó amorosa,
De plaher,
Aprop d' aquell foch qu' espanta,
Com ángel qu' á l' infern canta,
Canta un jove carboner.

Com carbó la cara mostra,
Com carbó;
No hi ha pó' que per çó espante,
No hi ha pó'.
Dessota una cara negra
Té 'l donzell un cor alegre,
Rialler,
Y al nostramo, no li manca
Una pubilleta blanca,
Que ja estima al carboner.

Crema 'l tronch mentre espatega,
Crema 'l tronch;
Crida ronch nostramo: — ¡Llenya!—
Crida ronch.
Y 'ls llenyaters destralejan,
Y los pins que 'l bosch ombrejan
Van cayent,
Y s' va alçant la flamarada,
Bramulant, caragolada
Com una infernal serpent.

Negra nit són mantell porta,
Negra nit:
D' or brunyit sembla 'l boscatge,
D' or brunyit,
Ahónt s' hi vèuhen ombras negras

Y s' hi ouhen cants alegres
Riallers,
Que, perque així 'ls mals espantan,
Vells y joves sempre cantan
Quan fan foch los carboners.

Ja es carbó lo brancut roure,
Ja es carbó.
—¡Au, minyó, que sento 'ls matxos!
¡Au, minyó!—
Y s' ou veu frescal y ruda
Y una cançó catxassuda.
—¡Traginers!
Diu nostramo; duhèu alzina,
Qu' ella, ab brasa carmesina,
Dóna honor als carboners.—

Cridan fort aquells qu' arrivan,
Cridan fort.
Dringant l' or lo carbó compran,
Dringant l' or.
Los sarrions al matxo lligan,
Fent beguda, á anarsen trigan,
Y als primers
Raigs del sol que dú l' aubada,
Ja se 'n tornan de baxada,
Serra avall, los traginers.

Lo carbó així 's fa y 's porta,
Lo carbó;
Que á un minyó pot dar la ditxa,
A un minyó.
Perque l' amo, ab cara negra,
Té una pubilleta alegre,
Que lluhint
L' anell d' or, sempre agradosa,
Es del jovenet la esposa
Y li dóna fills sovint.

Allavors, lo vell s' endréça,
Y va 'l vell
Com aucell qu' ha mudat ploma,
Com aucell.
No dú 'n lloch ni un' esmascara,
Y mudat, y ab una vara
D' arboser,
Firas y mercats passeja,
Mentr' al bosch lo forn fumeja
Per un altre carboner.

UN RAIG DE LLUNA

Sentint al Segre, que trist mormola,
Lo d' Antequera té setiat
Dels d' Urgell ínclits al fill darrer.
Com l' assetj dura, com tot s' arbola
Contempla y plora lo Desditxat,
Mirant las runas de Balaguer.

—¡Ay, mare méva, planyentsen crida,
Ni may que un dia jo haguès sentit
La flama ardenta de la ambició!
¡Quants hòmens ara tindrian vida
Si «¡Sanch y guerra!» no haguessem dit!
¡Ni al cel, senyora, tindrèm perdó!

Ni un goig nos dóna la sort avara;
Retuts per sempre, retuts serèm.—
Y llança 'l Comte gemechs y plants.
—Probèm, en Jaume, li diu sa mare,
La nit es bruna; pot ser podrèm
Avuy abátrer als castellans.

A l' host juntada manèm qu' acudi
Allá hónt nos voltan, passat lo riu;
Que 'ls hi sorprengan y són retuts:
La nit es fosca.—¡Déu nos ajudi
Si surt la lluna!...—lo Comte diu.
—Si surt la lluna, tots sóm perduts.—

Al punt l' host forta s' ajunta á sota
D' allá hónt se trovan parlant abdós;
Un guerrer vèuho, prop d' ells sorprès,
Al d' Urgell mira y 'l cap acota,
Al fill la mare veu tremolós
Y:—Ara es, diu, l' hora. ¡O rey ó res!—

La plana estesa lo Comte mira
De l' alta torra pe 'l finestral,
La mare mostra cor resolut,
Lo guerrer vèuho, febrós sospira,
Y sent glaçarse son cor lleal
Car tem al Comte plorar retut.

Los tres voldrian ab sas miradas
Esquinçá' 'l negre vel de la nit,
Los soldats vèure que ja han marxat;
Y sols escoltan sonar petjadas,
A las murallas d' «¡alerta!» 'l crit,
Y 'l riu que baxa, fent feredat.

—¡Ja avançan!—diuhen, y 'ls tres tremolan.
A n' al plá miran; tot es foscor.
—¡Que Déu los guie!—lo Comte diu.

—¡Que Déu los guie!—los tres mormolan.
Tot son tenebras, y la ramor
S' allunya, y sénten l' udol del riu.

—De ma endolada, crudel fortuna,
Mormola 'l Comte, juguèm la sort.
Avança y calla ma host lleal:
¿Quê 'm resta, ¡ay mare! si surt la lluna?—
Lo guerrer crida:—¡No més la mort!—
La mare esclama:—¡Ni Déu nos val!—

La més negra ombra cobreix la plana,
Ni ells tres se vèuhen; ni l' ayre 's sent;
Sols lo riu miran tot just lluhir.
Al cel, lo Comte, plorant, demana
No moga 'ls núvols, y, ab pór del vent,
Fins ell s' aguanta lo séu respir.

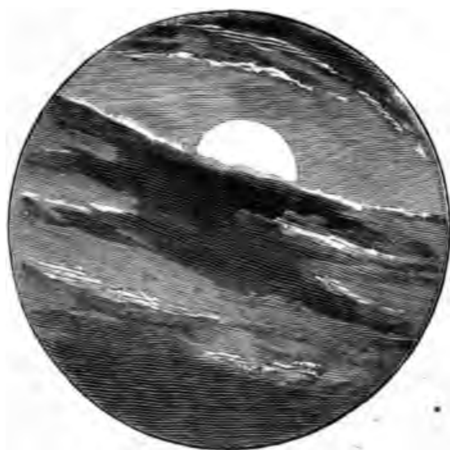
Mes ¡ay! un núvol, com monstre negre,
La lluna tapa com vel pahorós.
Que Déu l' aturi; si 's mou, la llum
D' un raig de lluna baxará al Segre,
Y llavors: soli, regne faustuós,
Corona y sceptre, tot será fum.

Com formidable serp que s' estira
Y assedegada s' abeura al riu,
Al riu un ombra se va acostant.
D' anells de ferro lo Comte mira
Que 'l monstre 's forma, y ab goig somriu
Car veu sas armas qu' á vèncer van.

La serp avança y al riu arriva;
Llavors s' atura y 's mira al riu.
Los tres, qu' ho vèuhen, pregant al cel:
—Ara, mormolan, sols l' aygua 'ls priva.
¡Passèula! cridan, y ardits feriu
Lo cor de fera del rey crudel.—

Y l' ombra, avança pe 'l riu, callada,
Las onas talla y avança més;
No s' ou de l' ayre ni la ramor;
Febrós lo Comte, ficsant la ullada,
—¡Ay, mare! crida, si Déu volgués...—
Y sent que 's glaça son cor de pór.

Los tres junts resan; la nit es bruna;
La serp ja acaba de passá' 'l riu,
¡Ja hi es!... ¡ja arriva!... ¡ja toca al camp!...
S' esquinça 'l nuvol y surt la lluna...
Bombardas tronan, y 'l Compte diu:
—¡Un raig de lluna!... Per mi es un llamp.—

LO ROSARI

Cap al tart, lo presbiteri
S' ompla d' ombras y misteri.
Lo rector, que 's vol dormir.
Lo rosari baix murmura;
Mitj dormit, se li sent dir:
—*¡Verge pura!...*—

Las velletas aplegadas,
Prop la trona agenolladas,
A la veu del capellá,
Que va dihent la lletanía,
Per la iglesia fan soná':
—*¡Ave-María!*—

A las llosas sentadeta,
Tot resant, una velleta:
—Tinch mólts anys, está dihent,
Y son cor s' ompla de pena.
Baxa 'l cap y calla, y sent:
—*¡Gracia plena!...*—

—Quan á missa un jorn anava,
De resar tothom parava,
Y 'l vicari y 'l rector
Se distreyan com los altres.
¡Jovinensa! ¡Dólç amor!...
—*Per nosaltres...*—

—De vegadas mitj somreya
Lo notari, quant me veya,
Y, al anarme á agenollar,
—¿Esponsals no fem encara?—
Me solia preguntar...
—*¡Reyna y mare!...*—

- De món urch en lo desvari,
No pensava en lo rosari.
Veya al poble ennamorat
Que ficsava en mi la vista;
Y ara, lassa, m' he quedat...
—*¡Verge trista!*—

Las velletas aplegadas,
Prop la trona agenolladas,
Mitj dormidas, van dihent
La beneyta lletanía,
Y á la iglesia, soná 's sent:
—*¡Ave-María!* —

La velleta, que sospira,
Las miradas en torn gira.
—¿Hont son, pensa, los galans
Que mon pobre cor anyora,
Que no tornan com avans...?
—*En la hora...*—

—¿Qué s' ha fet lo vell notari,
Que resava lo rosari,
Tot mirantme ab dólç somrís,
Y lo jove que, enternida,
Váreig fer un jorn felís?
— *¡Gloria y vida!* —

Fins la tia , que , enfadosa,
Me renyava molestosa,
Jo voldria que tornés.
No seria com sóch ara,
Puig llavors pot ser sigués...
— *¡ Reyna y mare ! ...*—

—¡ Ay, perduda jovinensa !
La velleta, trista , pensa ,
A mon cor no tornarás

Las gosadas alegrías
Y á la vella no durás...
— *¡ Lo Mesías !* —

Cap al tart, lo presbiteri
S' ompla d' ombras y misteri.
Lo rector, que 's vol dormir,
Lo rosari baix murmura ;
Mitj dormit se li sent dir :
— *¡ Verge pura !* —

UN SOMNI

Vaig somniar qu' un' altra rassa
Nos havia esclavisát;
Passí trist per una plaça
Y vegí gent que, á la traça,
No era pas del méu vehinat.

Tots de mi, al passá', 's mofavan,
Y ho havia de sofrir;
Lo llenguatje qu' ells parlavan
Que també 'l parlés manavan...
Y ho havia d' obehir.

Ni tan sols una paraula
Podia dir del méu parlar,
Y vegí, semblantme faula,
La gabineta á la taula
Altre colp encadenar.

—¿Ab quin dret? ¿per què? jo 'ls deya.
—Perque vos havèm vençut.
Y fusells y canons veya
Contra 'l qu' á parlar s' esqueya.
¡Pobra pátria! ¡Tot perdut!

Nostres furs, nostra bandera
Trepitxava l' invasor;
Nostra llar son vivach era,
Y, rabiós, ab cor de fera,
Feya á troços nostre cor.

¡Quin patir! En l' agonía
Crudel qu' anava sofrint,
No més qu' un conhort tenia,
Y es que, mentr' això suchcehia,
Jo ja m' anava morint.

LAS PARCAS

La hòrrida Cloto, movent la filosa
Y ohint la tonada del cant de Caron,
Aprop del Leteo trevalla afanyosa;
Lachesis estira lo fil de la vida,
Y Atropos que 'l talla, mormola:—¿Què són
La pena plorada, la ditxa sentida,
L' amor y la joya, las glorias del món?

—Germanas, diu Cloto, llançant la rialla,
Est fil, es un hèroe que 's créu inmortal;
¡Mil vidas nos dóna quan dóna batalla!
—Ja es rey, diu Lachesis, y paga l' ajuda
Del poble que l' ayma, ab ferro y dogal.

—Donchs vaja al Leteo sa gloria perduda,
Atropos contesta, són soli real.—

—Afányat, Lachesis mormola joyosa
Sentint la tonada del cant de Caron.
—No puch, li diu Cloto, movent la filosa,
Ja 'm sento, germanas, la má fadigada;
Y encara més presas demana Pluton;
Finèm d' una volta la tasca damnada,
Y á vèure si acaban los dias del món.

—No acaban ¡oh Cloto! Lachesis contesta,
Mirant del Leteo las ayguas bullir;
Encara 'l món roda, y cánam nos resta.—
Atropos, rientsen, joyosa 'ls hi crida:
—Est fil que comença del fus á sortir,
D' hermosa doncella nos marca la vida;
Que fine, ans que puga plorar y patir.—

Guiant á sa barca Caron, carregada
De pálidas sombras, qu' al Báratro van,
Saluda á las Parcas, y ab trista tonada,
Dels lássos que porta remembra la historia,
Las trèmolas sombras l' escoltan plorant;
Las ánimas servan del món la memoria.
Caron se las mira y boga cantant.

—¡Oh! mira, diu Cloto, la vida tranquila
D' un gran de la terra, d' un noble senyor.—
Y tòrça lo cánam, y plácida fila.
—¡Oh! mira, Lachesis esclama encisada,
Com brilla y 'l pinta del or lo color!
—Donchs dómel, Atropos contesta irritada,
Y talla una vida de gloria y honor.

—¡Ay, cándida nina! ¡Ay, tendra poncella!—
Y 'l fus á n' al cánam capdella voltant.
—¡Ay, rosa ufanosa! ¡Ay, casta doncella!

¡Deesa, qu' omplenas los cors de dolçura!—
Y Atropos axeca són ferro brillant.
—¡Ay, rosa marcida! ¡Ay, ánima pura!—
Y s' òu d' una mare la quexa y lo plant.

—Dos fils que junts súrten; un cor, duas vidas.
¡Oh! trènals, Lachesis, diu Cloto rient;
Que viscan aymantse, que baxen unidas
Al clot que per ellas la terra ja bada.—
Las trèna Lachesis ab seda y argent,
Atropos espera glatint irritada,
Y un setgle de setgles li sembla un moment.

—Es negra com l' ombra la vida que trènas,
Mormola Lachesis, es vida infernal,
Que 'l dol enmatzina y allargan las penas;
Dolor sense límits, eterna agonía.—
Y Atropos mormola: —Sentencia fatal
A mort la condemna; si Atropos podia,
Jamay moriria, que fóra inmortal.

—¡Que vidas finadas! diu Cloto entristida,
¡Que sombras que porta lo tètrich Caron!—
Y may para trista fent fil de la vida.
—¡Que plors y agonías! Lachesis contesta,
Y encara més prèsas demana Pluton,
Y corra 'l Leteo, y cánam nos resta,
Y roda pe 'ls ayres la bala del món.—

Atropos espera tallant silenciosa;
Lo fus á lo cánam capdella voltant;
Mou Cloto, afanyantse, la llarga filosa;
Lachesis contempla la vida trenada;
Pe 'l negre Leteo, Caron va guiant
Sa barca pahorosa de morts carregada,
Y, vers los Elíseos, s' allunya cantant.

LO FADRÍ SASTRE.

Un sastre fadrí,
D' un gech de satí
Cusint y brodant la vora bonica,
Cantava:—Déu fés
Qu' un gech jo tingués
Un gech com aquest, de vora tan rica.

Podentlo lluhir,
Voldria tenir
Calçons de bellut, perruca empolvada,
Petxera ab brodats,
Corbata ab prisats,
De seda torçal, la mitxa rexada.

Faria, allavors,
Com fan los senyors;
Dormir, passejar, parlar de noblesa;
Tindria un cavall,
Barret ab plomall,
Relotje bo d' or, espasa y promesa.

Al trau un clavell,
Al dit un anell,
La má á n' al costat, ab gracia posada,
Iria galan,
Per tot rumbejant,
Lluhint la gentil sabata escotada.

De dia, al palau;
De nit, al sarau;
Tothom, admirat, mon luxo veuria.
D' amor, encisats,
Retuts y robats,
Los cors á grapats de noyas tindria.

Mirantme ballar,
Potser sospirar
Faria, d' amor, á alguna marquesa.
Mirant sos amors,
Com fan los senyors,
Voldria tenir un' altra promesa.

Quan ja la tingés,
A un' altra després,
Al ball del Virey, galan cercaria,
Més maca que 'l sol,
De noble breçol,
Y cors, com botons, á grossas tindria.

Quan ja los tingués
Diria després:
«Cusíume sis pams de cinta brodada,
Ab un cor ferit,
Y al mitj, un escrit
Que diga: «'L sastret estima á sa aymada.»

Després, tot galan,
Iria cantant,
Cercant, amorós, del amo la filla,
Y amant com ningú,
Diria: «Per tu
La cinta han brodat, bonica pubilla.

De dia y de nit,
Brodantla, han patit
Senyoras capdals, qu' amor me juravan.
Veyent que mon cor
T' aymava, sa sort
De dia y de nit, febrosas ploravan.»

«Cuytèm, amor méu,
Casèmnos per Déu,
Diria glatint, la boda ja triga.»

Dos dias passats,
Ja fóram casats
Y hauriam obert luxosa botiga.

D' amor per senyal,
D' argent un didal
Daria 'l sastret, daria á sa aymada.
Si un dia 's punxés,
La sanch que rajés
Voldria xuclar, xuclar ma besada.

LO TAMBORINER

Són cant més llastimer
Refile la tenora
Com may haja tocat:
Lo vell tamboriner
S' ha mort y ningú 'l plora...
¡Déu l' haja perdonat!

Ahí' á festa major
Lo tamborí tocava;
Cent colps lo vaig sentí'.
Venia la foscor
Y lo vellet marxava,
Al coll lo tamborí.

Patint la fam y 'l fret
Del poble ja sortia,
Y veya 'l riu glaçat.
Són pit, pobre vellet,
Ab las duas mans cubria...
¡Déu l' haja perdonat!

Un noy, del riu aprop,
Per última vegada
L' ohí cantar joliu.
Potser, per darrer cop,
Cantava sa tonada,
Tonada del estiu.

Potser veya, al sonar,
Balladas á la plaça,
Sardana y tirabou;
Potser creya, al cantar,
Que, contra 'l fret que glaça,
Lo cant escalfa prou.

Glaçat, llavors, potser
Del sol calent volia
Cantá' 'l recort sagrat
En mitj del fret Janer
Y al punt de l' agonía.
¡Déu l' haja perdonat!

Damunt del glaç caygut
L' han vist de matinada;
Són pobre tamborí
Han vist, aprop, romput:
Sa última tonada
Ningú ha pogut sentí'.

Són cant més llastimer
Refile la tenora
Com may haja tocat:
Lo vell tamboriner
S' ha mort y ningú 'l plora.,.
¡Déu l' haja perdonat!

LO SAGRAMENT D' EN JOFRE

No se 'n gaudira.

Poesía premiada ab menció honorífica en los Jochs florals de 1875

I

De Balduhí, comte de Flandes,
En lo palau ostentós,
Rahonan Jofre y Winilda,
Remembrant negres records.

Si de dalt del jardí baxan,
Concirosos van abdós;
Si un afront al jove agreuja,
També d' ella arriva al cor.

—¡Amor, dolça reyna mia!
Díuli al fí 'l doncell ab foch,
L' adéu dónam, tendra abraçam,
Y ben prest será 'l retorn.—

No bé fina aytals paraulas
Ella arrenca amargant plor.
—Los clavells, Jofre, que 'ns voltan,
Són tots blanchs, clapats de roig.

—La puresa d' un llinatje
Aixís vá tacá' un traydor;
Quan la primavera torne,
Los clavells serán blanchs tots.

Jo era un nin, Winilda, encara;
Lo méu pare 'm besá al front;
Si altres òsculs dat m' havia,
Com aquell cap de tant fort.

«L' Imperant, digué, 'm demana,
Y 'l téu pare ab ell té vol;
Vull que, ja de nin, conegas
Com d' honra tractan los homs.

Cárles Many, per á reptarme,
Vuy me crida com traydor.
¡Mala fí fassa, á Cerdanya,
Qui aixís taca 'ls méus penons.»

Y besantme un' altra volta
M' atançá 'l cavall mellor,
Y ab sos maynaders partírem,
Negra nit, cavalcant tots.

Las rouredas, per los boscos;
Per los plans, los fatxs y els olms;
Prop dels rius, las pollancredas;

Me donavan tremolor.

«Dorm, mon pare, trist, va dirme,
Dorm, y Déu té dó un bon sò.
A la falda 't durá 'l patje;
Mentres que jo vetllo, dorm.»

Y amanyagát ab dolcesa
Per l' oreig flayrós del bosch,
M' adormí, com en ma cambra
Dins mon llit de pilans d' or.

II

De sopte crits me despertan
Y, esglayat, guayto al entorn.
Clams van ésser del méu pare
Que lluytava ja ab la mort.

«¡Ay, fill méu! ¡Fill de ma vida!
¡Que bé 'n tenias tu pór!
S' han tornat homes los roures;
Assessins eran los olms.

Eran tants, que los méus patjes,
Açorats, han fugit tots,
Fins de pór, lo qui 't portava,
T' ha dexat boca-terrós.»

«¡En mal punt vos veig, mon pare,
En mal punt, vaig cridar jo;
L' elm comtal, blocat per terra;
Vos estès y 'l pit sangnós!

«¡Es la mort, fill de ma vida!
Es l' últim estatje al món.
¡Mala fí fassa á Cerdanya,
Lo mal comte Salomó.

Ell, per pendre ma corona,
Ha enllotat los méus penons;
Quan ja anava á restaurarlos,
M' ha glaçat la sanch al cor.

Digas á la téva mare
Qu' han occís á sóu espós...
Bèsam en lo front, y... ¡vénjam!...»
Y de sanch l' ofegá un glop.

«¡Jo té 'n faig sagrament, pare!
Vaig cridar, d' ira febrós,
Lo punyal moresch que 't mata
Sanch del vil me dará á doll.

Fins que jo del felló 'm venje
Dexaré 'l méu cabell llonch;
Fins que jo en sa sanch m' abeuri
No hi haurá per mi repòs.

Y «¡Venjança!» irat cridava,
Com si aixís respongués foll
A la sanch que, encara tèbia,
Regalimava del mort.

Fins que, fet un mar de llágrimas,
Caiguí estès damunt del cos
Del qui, haventme dat la vida,
De mi está esperant l' honor.—

III

No hagué dit aytals paraulas
Quan ja al pati aná frisós.
Si cavalca un cavall negre,
També ho es l' oyt del séu cor.

Despedintsen sa estimada

Massa tem dias de dol.
Pe 'l qui en set de sanch s' abrusa
¿Què són llágrimas d' amor?

—Fés que novas de tu arriven.
—Las rebrás, diu, per ton goig.
Y dins núvol de póls vola
Lo doncell, resolt á tot.

Passa afraus y passa vilas;
Puja y baxa espadats monts;
Ni l' barranch pahorós l' esglaya,
Ni las bufadas del torch.

L' estament que li pertoca
Vá á cercarse coratjós;
Dú una espasa que venjança
Vol tastá' y sanch de traydor,

Y no vèu boscams ni timbas,
Y aprop passa de la mort,
Com si petjés de Valencia
Lo verjer pla y delitós.

Quan ja ha traspassat prou regnes,
Passa 'l regne d' Aragó;
Quan vèu sas darreras fitas
Ja se li ha axamplat lo cor.

Just arriva á Barcelona,
Quan lo besan ab amor.
Prou coneix qu' es de sa mare
La dolçor d' aquells patons.

En la cambra ahónt lo reb ella
S' hi han juntat capdals senyors;
Lo doncell, jurats dexantlos,
Surt y cerca á Salomó

Prop de són palau lo trova.
—¡Muyra, díuli, lo traydor!—
Y la espasa al pit clavantli
L' hi ha enfonsada fins al pom.

. . . .

Vint jorns aprés, sa Winilda,
Llegí, ditxosa, aquets mots:
«Corona tens de comtesa
Si encara 'm guardas l' amor.»

LO JARDINER

Regava un jardiner
Del rey lo bell jardí,
Y un jorn d' abril, pensava,
Pensava: —¿Qui pot sér
Que 'm roba 'l gessamí?—
Sa filla l' escoltava.

Un altre jorn, trement
Lo jardiner, irat,
Mirant un roser, deya:
—No 'n puch haver esment;
Las rosas m' han robat.—
Sa filla mitj somreya.

Tornava ell neguitós:
—Me manca del jardí
La flor de tarongina,
Y deya: es perillós
Lo lladre per á mí.—
Baxava 'ls ulls la nina.

—Perque no salte 'l mur
Y mal no 'm puga fer,
Duré esbarser que 's clava,
Y 'm guardarán segur
Las punxas d' esbarser.—
Sa filla las tallava.

Lo jardiner, encès,
Cridava:—A lo felló
Metzinas li daria;
Per cada flor qu' ha près
Li posen un grelló.—
La noya s' entristia.

Y deya, al s' endemá
Lo vell:—Pe 'l lladre ardit
Seré jo aquí de dia,
Y quan la nit vindrá
Tu hi vetllarás de nit.—
La noya s' hi avenia.

—¡Al lladre ja he trovat;
Aquesta nit l' he vist,
Lo jardiner cridava,
Saltava pe 'l rexat.—
Y neguitós y trist
Sa filla no trovava.

Glaçábasseli 'l cor
Per lo dolor romput
Y 'l pit se li partia.
—La més volguda flor
Lo lladre se 'm ha endut.—
Y 'l jardiné 's moria.

LA SARDANA

Poesía premiada ab menció honorífica en los Jochs florals de 1875

Lluny de la vila,
Prop de la platja,
Sóta la tenda
De la enramada,
Fadrins y noyas
Cantan y ballan,
Riuhen y xisclan,
Cridan y parlan,
Ohint la música
De la sardana.

Lluny de la vila,
Prop de la platja,
Damunt las onas,
Las onas blavas,
Lliscant fa via
Barco pirata,
Que dú las velas
Blancas infladas
Y, ab llarga prora,
Va tallant l' aygua.

Dins de la vila,
Lluny de la platja,
Dalt de la torra
Vetlla lo guayte.
Lo sol va á póndrers,
La nit s' atança;
Lo guayte mira
La mar salada.
—¡Ay, mare méva,
Són los piratas!—

Dalt de la torra,
Lluny de la platja,
Brilla d' aussili
La fogarada,
Y diu joyosa
La fadrinalla:
—Del sol al póndrers
Són exas flamas.—
Y s' ou la música
De la sardana.

Talla las onas,
Toca á la platja
Lo barco moro
Que navegava.
Alarbs d' Argèlia

De bordo saltan,
Sense que 's senten
Ni las petjadas,
Y ouhen la música
De la sardana.

Luny de la vila,
Prop de la platja,
Fadrins y noyas
Cantan y ballan.
La nit arriva,
Fina la tarde,
Y, sots la tenda
De la enramada,
L' alegre colla
Los moros guaytan.

Desde la vila,
Desde la platja,
Per tot se vèuhen
Las fogaradas.
Calla la música,
Para la dança,
Y un crit de feras
Los moros llançan.
—¡Ay, Santa Verge,
Sòn los piratas!—

Las gúmias llúhen
Nafran y matan.
Taca las hervas
La sanch bessada.
Las donas xisclan,
Los homes cáuhen,
Y un crit, que trémolas
Cent veus exhalan,
S' ou en la vila
Soná' en la platja.

Pe 'l mar fent via,
Velas infladas,
S' endú sa presa
L' alarb, que canta
De mort un cántich
Que 'l cor esglaya.
Restan cadávers
Y sanch glaçada
Lluny de la vila,
Prop de la platja.

LOS DOS NUVIS

S' obra un gòtich finestral
Sóta d' una passionera;
Lo fullam, penjant de dalt,
Es dosser de la qu' espera,
Guapa noya, á són promès.
No digáu rès.
Al finestral recolzada,
A n' al camp fita sa ullada,
Bé 's veu qu' está enamorada.
Y qu' amor lo cor l' hi ha près.
Sospira; no digáu rès.

Se diu Rosa, y es bonica,
Y té un oncle capellá
Que 'ls sants misteris li esplica
De lo que Déu va passá',
Y que, com senyor entés:
—No digáu rès,
Sempre diu, al nuvi espera
Sóta de la passionera,
Y ella hi parla falaguera;
Mes ja té un altre promès
Y 'l pendrá ; no digáu rès.—

Vé la nit y no es gens bruna,
Perque vé ab cel estrellat;
Il-lumina un raig de lluna
A la noya y al aymat.
La mira ell d' amor encès.
—No diguèm rès,
Li diu ella, recelosa,
L' oncle capellá s' oposa
A que jo 't vulla amorosa
Perque 'm té un altre promès,
Y ara 'ns sent; no diguèm rès.—

Quan s' han dit prou amoretas,
Ella tanca 'l finestral.
—Ja he sentit tirar floretas,
Li diu l' oncle; mes ¿què val
L' amor en qu' ell está encès?
No 't dirá rès
Que 's compari á' n' al martiri
Del qui t' estima ab deliri
Y dalirá fins que miri,
Que tu tè 'l prens per promès;
Ja 'l pendrás; no digas rès.—

La noya está mitj confosa;
Per un cantó 'l qui la vol
Li diu sa passió amorosa
Cada nit, fins qu' ix lo sol,
Y per altre: —A ton promès
No diguèm rès,
Li diu l' oncle, ab veu qu' espanta,
Jo 't guardo un promès qu' encanta,
Y que, com est, ditxa tanta
Cap pot darte ab lo séu bès.
Tu 'l tindrás; no diguèm rès.—

Y sovint la que festeja
Per la voreta del riu
Ab lo séu oncle passeja,
Que, tot d' un plegat, li diu,
Veyent vení' al séu promès:
—No digas rès
Ni tè 'l mires falaguera.—
Passa 'l jove y en va espera
Qu' ella 'l salude riallera.
—¿Ha vist com queda sorprès?
—Que hi quedi: no digas rès.

—¡Oh! es que... oncle, es mala cosa
Lo fer á un jove patir.

—Aquell de qui 't vull esposa
Pe 'l téu amor va morir:
Aquest será 'l téu promès.
No digas rès
Que s' opose á la ventura
Que 't vull dá'; y la ditxa pura,
Que eternament després dura,
Te dará Éll ab lo séu bès.
Tu 'l tindrás; no digas rès.

Y anava escoltant la noya,
Captivada sa atenció.
L' oncle, qu' ho mirava ab joya,
Li esplicava la Passió,
Ella, ja ab lo cor oprès,
No dihent rès,
Punt per punt la recordava:
La oració del hort mirava:
Quan lo poble l' assotava:
Quan Pilats lo treya près...
Y plorava, no dihent rès.

Al mirarla així enternida
L' oncle trist va continuar:
—¡Per tu va donar la vida,
Per tu en la creu va finar,
Per tu, que tant l' has ofès!
No digas rès,
Y, ja que veus l' amorosa
Passió d' Aquell que 's proposa
Des de 'l cel ferte sa esposa,
Vina y veurás ton promès
Qui es. ¡Psit! No digas rès.—

Y, las duas mans agafadas,
Abdós á la vila van;
A la vila hi ha balladas
Y 'l jovent está ballant.

La noya hi veu són promès.
—No digas rès,
Li diu l' oncle, observa y calla;
Es la darrera batalla.—
Y ella veu que 'l promès balla
Y á una noya dóna un bès.
—¿Has vist?—Sí. No digui rès.

. . . .

Passats ja dos anys y un dia
Una monja ha professat.
De dos nuvis que tenia,
Lo mès bo diu que s' ha triat.
Quan ara al mas va 'l promès,
No li diu rès
Devall de la passionera
La que sa estimada era.
Y, al convent, la presonera
Diu, quan sent són pit encès:
—Calla cor; no digas rès.

¡AVANT!

¡May!

Poesia que meresqué mençió honorífica en los Jochs florals de 1875

—Sortím del Paradís ; enrera resta
L' ángel irat que 'ns mira amenassant.
Lo món nos ha dat Déu per á conquesta;
Axuga 'l plor, muller, y ¡avant ! ¡avant !

¿Hónt farèm nit? ¡Qui ho sab! Un erm de sorra
Es sols lo trist camí qu' ara trovèm;
Com las petjadas que lo vent esborra,
Per haver delinquit, aixís viurèm.

¡ Avant, muller ! No 't gires may enrera ;
Ja s' ha apagat del Paradís la llum;
Los boscos y jardins, com falaguera
Seráfica visió, s' han tornat fum.

¡Avant! A lo sorral segueix la roca.
¿Ombra y frescor, ahónt sóu? ¡Sempre desert!
Lo cap umpla de foch lo sol que 'ns toca.
Ni al vèure irát á Déu tant hem sofert.

Mira estesa de vert catifa hermosa,
Arbres, fullam espès, riu mormolant;
Disfrutèm un moment l' ombra agradosa,
Y fèm via després. Muller ¡avant!

Cova trovèm al cor de la montanya,
Jayèm á dins y dematí marxèm;
Per reposá' en lo bosch alcèm cabanya,
Y, sens mirar enrera, la dexèm.

¡Per fi la tenda de la tribu ampara,
Mon cap que tocá' 'l sol del Paradís!...
¡Avant! qu' fin esquinçall la tenda es ara,
Y es un sorral, muller, lo prat qu' has vist

Rocam veig en lo bosch; donchs apilèmlo
Y fèm per reposar fort habitall.
Ja l' habitall es fet. Muller, dexemlo.
¡Avant, avant, fins al darrer badall!

No mires, que 'l dolor ton cor traspassa,
Com los ídols sanscrits, s' han esfondrat.
No t' ho mires, muller; lo temps que passa

Sa religió de mort ha condemnat.

¿En l' Egipte , d' Osiris misteriosa
Has vist la religió ? Vés caminant ,
Que ja ha caygut la esfinge fabulosa
Que lo Nilo sagrat va amortallant.

¡ Altra volta 'l desert ! ¡ Pobra m' aymía !
De darns' dolors, jamay se cansa 'l cel.
Mes mira gent allí; Moisès la guia.
¡ Es lo poble de Déu ! ¡ Es Israel !

¡ Avant ! ¡ avant ab ell ! Un crit de guerra
De Jericó fa cáure 'l muradal.
¡ Avant, muller ! que la promesa terra
Remey nos donará per nostre mal.

¡ Ja hi sóm ! Mes ¡ ay ! tampoch aquí s' acaba
Lo romiatje del hom ! Grecia ha nascut,
Y 'l foch del art, que Déu, joyós, guardava,
Tancar dins de sas obras ha volgut.

« ¡ Desde 'l breçol del món bé havèm fet via ! »
Me dius, la méva amor, llagrimejant.
¡ No esperes reposar ! Roma ja cria
L' aigla que 'ns ha de fer anar avant.

¿ Ascoltas lo soroll de las cadenas?
Es la Grecia gentil que va á la mort;
A Roma anèm, que del esclau las penas
Per á fernos patir guarda la sort.

¿ Dins la presó vols reposar? ¡ Ay lassa !
Vetllèm mentres al món cobreix la nit.
¿Veus á Judea un sol? Es Déu que passa
Y la esperança encén en l' esperit.

Álçat, muller, y ¡ avant ! Llátzer desperta,

Y, com ell, tot, d' un colp, va despertant.
Del món nou y del vell ja queda oberta,
La lluyta sens pietat. ¡Muller, avant!

Anèm sense parar, que foch ja calan
A la llenya que als mártirs dóna 'l cel.
Ja los déus del Olimp clamors exhalan,
Ja s' ha esquinçat del pervenir lo vel.

¡Avant! Ja llú lo sol; Roma tremola,
Y un terratrèmol baxa desde 'l Nort;
Lo foch de Vesta creix y 'l temple arbola,
Vénus, plorant, ja fuig, ferida al cor.

¡ Ay ! no gires los ulls. Las maravellas
De 'l art pagá, muller, cauhen, ¡se 'n van!
Mira al cel enlayrarse arcadas bellas,
Que 'ls soterranis han estat guardant.

Tu del art babilònich has vist cáure
Las alçadas columnas, y després
De l' Atica las obras has vist tráure
Perque 'l romá sos habitalls se 'n fés.

Tu del egipci has vist la pedra inmensa
Lo *simoun* ab la sorra sepultar;
Tu del indi colrat l' ardida pensa
Has vist los monts de roca esculturar.

¡ Y cáure tot ho has vist ! Camina y mira
L' art bizantí, del soterrani exít ;
Sóta sa arcada de relléu, sospira
Del solitari monjo l' esperit.

Y vés avant, plorant ; avant sens treva.
Las runas no destorben lo téu pas,
¡ Avant ! Guièm á la nissaga méva,
Ja que dels hòmens lo romiatje fas.

Anèm, muller, que 'l home encara plora
Y 'l portèm á la terra del consol.
Són Déu, sa pau, són Paradís anyora,
Y las eternas flors per sempre vol.

¡Avant, muller! ¿Què hi fa qu' hi haja guerra?
Si tant com lo món dure durarèm?
Déu nos va dar per habitall la terra,
Mes qu' ella sóm y són secret sabèm.

¡Avant! ¡Avant! ¡Un altre colp las runas!
Mira, muller, lo gótich s' ha esfondrat.
¡Quants goigs no conseguits. quantas fortunas
Representa en lo món est arch trencat!

Dígali adéu, muller. No plores, passa;
Per á plorar ton dol guarda tos plors,
Que 'l cel, las runas que lo temps 'rabassa,
Mulla ab rosadas y cobreix de flors.

Dígali adéu, y passa. May enrera
Gires los ulls, que restos llastimers
Veurias enterrats sots polsaguera,
Car fa lo temps la feyna dels fossers.

¡Y avant! ¡Y sempre avant! Ja la cridoria
Dels pobles llibertats per tot retruny;
Ja 'l sol de la justicia y de la gloria
Nou y bell Paradís nos mostra al lluny.

Mes may hi arribarás, nissaga humana;
Lo guarda l' ángel del coltell de foch;
Per arribar á 'n ell, ton Déu t' ho mana:
Tot' una eternitat encara es poch.

La flama que tos sostres consumia
Te deya que finava ta existencia;
Y 'l poble, que cridava,
Cáure veyent tas enlayradas voltas,
Rihent, irat y foll, cridant cantava
Tas lúgubres absoltas.
Las ombras de tos reys y de tos frares
Esbaradas fugian,
Y 'ls crits de las esposas, de las mares
Que de fills y marits viudas vas ferne,
Pe 'ls ayres se sentian,
Y, ta historia contant, te malehian.

Plora, plora per l' art que trocejaren
En ta gòtica arcada;
Mes no remembres que vas ser senyora
Sino per ser com serva castigada,
Y, si ta pensa ta grandesa anyora,
Mira 'l present, y, de vergonya, plora.

LA MORT DEL SOL

Quan lo sol, lo sol rubent,
Va enfonzantse lentament,
Lentament darrera un mont,
Com si al mar entrés sa llum,
Se va omplint lo món de fum
Y ennegrintse l' horizont.

La fumera va pujant
A la terra amortallant.
Y començan á lluhir,
De la nit per entre 'l vel,
Las estrellas en lo cel
Per á véure al sol morir.

Ja no brilla ni somriu
La corrent aygua del riu,
Que la nit cobreix de dòl,
Y, en las runas amagat,
Lo mussol mira encisat
La esperada mort del sol.

Mentre 'l món s' ompla de fum,
De la lluna blanca llum,
Com á llántia sepulcral,
En lo cel se va encenent,
Y, corrent depressa, 'l vent
Canta un cántich funeral.

Y lo sol, lo sol rubent,
Va enfonzantse lentament,
Lentament darrera un mont,
Y del cèrcol endaurat

Sols hi ha dèbil claretat
Tremolosa á l' horizont.

Brillan amples finestrals
Com lo foch de las fornals,
Ab la llum que dins s' encén,
Com si, omplert de goig lo cor,
Lo dimoni tentador
Se mirés lo sol ponent.

S' ou de l' òliva lo clam,
Y dels arbres lo fullam
Doblegantse va atupit,
Y lo riu, volent plorar,
Corra, enduhentse cap al mar
La rosada de la nit.

Bramulant udola 'l mar,
Y, blincantse, lo pinar
Conta historias de pahor,
Y, ab riallas y xiulets,
En los boscos, los follets
Venir vèuhen la foscor.

Núvols negres, que se 'n van
Las tempestas emportant,
Sónt damnats esperitats,
Que, al cobrir lo món de dòl
La esperada mort del sol,
Han fugit las tempestats.

Y lo sol, lo sol ruhent,
S' ha enfonzat ja lentament;
S' ha ennegrit tot l' horizont,
Y l' hom pensa, esporuguit,
Si ha de ser aquesta nit
La darrera nit del món.

LA POESÍA

— Jo sé 'ls misteris que lo riu mormola
Quan passa y mulla los arrels de l' herva;
Jo sé 'l que diuhen las marcidas fullas
Que 'l vent s' emporta y en las onas cáuhen.
De nit contemplo las guarnidas brancas
Signar á terra, per lo vent mogudas,
Y veig com forman enlayradas voltas
Las altas socas que las auras blincan.

Allá en la ubaga, que s' estén negrenca,
Miro la lluna dibuxar del sálzer
Lo llarch brancatje damunt l' herva humida,
Y veig las ninfas voltejar lleujeras
Cantant joyosas y trenant garlandas.
Ab las aus parlo, que de mí no fujen;
Lo sol me daura l' horizó que 'm volta;
La lluna 'm mostra tot lo riu de plata.

Las nits d' insomnis y venturas plenas,
Horas brodadas d' il-lusions y ditxas,
Eternas fóren, si pogués detíndrer
La má qu' ensenya lo camí á los astres.
May més del auba la claror vindria,
Si jo pogués ab lo mantell de l' ombra,
Que las nits claras han brodat d' estrellas,
Cobrir la terra fins al fi dels segles.

Ab mí acompányat y, ahónt no rès hi trova
Aquell qui 'm nega, trovarás riquesas;
Jo 't faré vèurer de satí las fullas,
Setiáls sumptuosos té daré en las rocas,
Diamants y perlas en los raigs del aygua,
Llit d' esmeragdas en la mar, ahónt dexa
Lo sol, quan mor, lo séu mantell de porpra
Perque las onas damunt d' ell l' estenguen.

Fins la tempesta doblará á ta vista
Sa esplendidès y sens igual grandesa;
Lo llamp, com fletxa, ratllará los núvols;
Lo trò ferèstech, rodolant per timbas,
T' omplirá 'l cor de funeral pahura,
Y ni la nau qu' estellarán las rocas,
Ni 'l crit del náufrech, lograrán qu' oblides
Del temporal la majestat magnífica.

Si recordanças del passat te plauhen,
Jo las evoco: mirarás lo cervo
Bebent per apagar sa set brusenta
En lo gorch fondo tot voltat de vímats.
Veurás senyors de nostra altiva pátria
Mostrantlo á sos llebrers, que, ab baxa cua,
Guiats per la farum, cercant lo rastre,
D' haver perdut la cassa 's condolian.

Jo 't portaré dessòta 'l castell gòtich,
Avuy tot enderrochs, pedrám y runa,

Per á que vejas com la castellana,
Febrosenca d' amor, remembrant ditxas,
Hi esperava al aymant, trista apoyantse
Del badador en la columna esbelta.
Jo 't portaré ahónt ell, á Palestina,
Alarbs matava ab la ferrada massa.

Jo 't mostraré del pedreral, las péssas
Que defengueren la esvahida porta,
Mostrant de sos cayrells en las junturas
Los brots de l' herva de la flor groguenca.
Allí veurás, entre enderrochs encara
De l' aureneta lo niuhet d' argila,
Damunt del finestral, ahónt ferm é inmòble
Vetllava 'l guayte ab la pesant llamborda.

Y aixís tot ho veurás: goigs y grandesas,
Passat y pervenir, gloria y desditxa,
Horrors y malvestats, venturas dolças.
L' inmens tarrabastall de la batalla,
Lo suáu ressò de la moresca guzla,
Lo viu repich del tamborí del poble
Faré sentir dintre t' ardenta pensa,
Veyenthi ensemps lo que 'ls sorolls recordan.

Y reys, braus y botxins, matronas ricas
Or y seda arrastrant, pagesas, damas,
Trovadors y guerrers, alarbs y patges,
Odaliscas gentils del bany sortidas
Regalimant encar las gotas d' aygua,
Com si, desfets los séus collars de perlas,
Per sas nuas espatllas rodelessen
Fins á tocar lo gelat blanch del márbre.

Jo tinch de seda y or, brodat pe 'ls somnis,
Un vel finíssim; á davant la vista
Lo poso de qui 'm vol, y ja agençada
La terra entera vèu, omplert de joya.

Lo crím, l' admira ab sa grandesa trágica;
Lo bell, s' aumenta: la bondat, més brilla,
Y, fins lo rústich, senzillesa dólça
Pren, si s' ho mira, que lo cor li encanta.

Y la roca, 'l brí d' herva, 'l cel, lo dia,
La gota de rosada, la negrenca
Pahorosa torra de presó terrible,
Mirat ab mon crestall, encisa y dóna
Conhort dolcíssim que lo cor desitja.
Acòstat, donchs, á mí; lo méu vel pòsat,
Sols mira á través d' ell, y ab goig esclama:
¡Ditxós de qui es aymant de la Poesía!

MON RELOTJE

Duch un lladre al méu damunt
Qu' un tresor me va robant,
Y que 'm diu á cada punt
Que me 'n pren y 's va acabant.
Es, d' or fi, un relotje rich.
Que fa: Tich, tich,
Tich, tich,
Y 'm pren vida á cada pich.

Sóch ab ell tan bondadós,
Que, sabent que vida 'm pren,
Jo n' hi dóno generós,
Y l' escolto, y no m' ofen
Com si fos un bon amich,
Y fa: Tich, tich,
Tich, tich,
Y 'm pren vida á cada pich.

Quan més vida 'm va robant
Jo li vaig donant més or;
Sembla que li vaig comprant
Lo que 'm pren del méu tresor,
Y quant més lo vaig fent rich,
Més fa: Tich, tich,
Tich, tich,
Y 'm pren vida á cada pich.

Las agullas qu' al mitj té
Jamay paran de rodar;
Per á dir que la mort vé,
Són esprit lo fa trucar
Sense may sentir fatich.

Y fa: Tich, tich,
Tich, tich,
Y 'm pren vida á cada pich.

Oblidant tanta maldat
Li he donat cadenas d' or.
Ab joyells l' hi enjoyellat,
Mes, com no ha tingut may cor,
Tant quant més lo vaig fent rich,
Més fa: Tich, tich,
Tich, tich,
Y 'm pren vida á cada pich.

Va contá' en ma juventud
Mos cabells negres, atent;
Passat ja aquell temps volgut,
Ara 'ls va contant d' argent,
Perque veu que ja 'n só rich,
Y fa: Tich, tich,
Tich, tich,
Y 'm diu vell á cada pich.

De la que, en lo medalló
Que l' enjoya, té l' ingrat.
Lo durar d' una il-lusió,
Va contá' en temps ja passat
Qu' á mí 'm feya d' amor rich,
Y fent: Tich, tich,
Tich, tich,
M' ho recorda ab són repich.

Sempre ab ell m' hi acompanyat,
Lladre essent del méu tresor;
Junt mas penas ha contat
Ab lo bátrer del méu cor,
Qu' ha rendit ja lo fatich,
Y fa: Tich, tich,
Tich, tich,

Y 'm pren vida á cada pich.

Y jo sempre l' hi estimat,
Perque, tal com lo dolor,
Pich á pich ell m' ha portat
També oblit pe 'ls mals del cor,
Mon crudel fer enemich,
Y fent: Tich, tich,
Tich, tich,
M' ha dut pau ab són repich.

¡Ay, relotje méu preuhat!
Lladre astut del méu tresor,
Jo 't daré vida de grat
Ab la clau que 't servo d' or
Si 'm dius que lo téu repich
Fará: Tich, tich,
Tich, tich,
Prenent vida á cada pich

De la vida sens consol
Que fa temps que vas comptant,
Y, si 'l pas comptas del sol,
Vés són pas precipitant
Redoblant lo téu repich,
Y fent: Tich, tich,
Tich, tich,
Fés més breu mon llarch fatich.

LAY

—

¿Què val lo bé que no dura?
¿Què val, si després se 'n va?
¿Què val la present ventura
Si després se 'n anirá?
¿Què val lo bé que no dura?

¿Què sont las cercadas glorias?
¿Què sont los plahers, qué sont,
Si al viu li dónan memorias
Y 'l mort los dexa á n' al món?
¿Què sont las cercadas glorias?

¿Hónt va nostra pobra vida?
¿Hónt va, que depressa va?
¿Per què la passió sentida
S' encén, si s' apagará?
¿Hónt va nostra pobra vida?

¿Què 's la febre que 'ns atia
Per seguir la trista sort?
¿D' hónt vé la sort que nos guia?
¿D' hónt vé, si se 'n va á la mort?
¿Què 's la febre que 'ns atia?

¿Què val lo bé que no dura?
¿Què val, si després s' en va?
¿Què val la present ventura
Si després se 'n anirá?
¿Què val lo bé que no dura?

LA CANÇÓ DELS AUCELLS

Con diferente voz se condolecen.
Garcilaso.

Un jorn qu' estava prop de la mar,
Blanca gavina me va contar
Que quan brillavan
Las néus primeras
Y 'ls frets glaçavan
Las flors darreras,
Prop de la platja van reunirse
Las aus que volan del món al cel,
Per despedirse
Del oronel.

L' oronel deya, deya cantant:
—D' una donzella y un bell galan
Saber voldria
Quina es 'la historia;
Aixís un dia
Dólça memoria
Tindré, quan vegi lo cel y l' ona,
Y á l' oreneta la contaré.—
La papallona
Vá dir:—Jo ho sé.

Sas amors dirse los vaig sentí'
De nit y á l' ombra de mon jardí.
Quasi envejantlos
Jo 'ls ascoltava;
La nit, mirantlos,
S' il-luminava,
Y la parella, d' amor somreya;
Mes no puch dirvos qu' esdevingué.—
La tortra deya
Cantant:—Jo ho sé.

Ell á la guerra vá haver d' anar,
Ella no feya més que plorar;
Sos plors, ufanas
Rosas marcian,
Y mas germanas
De dol morian.
De trista ausencia mólts jorns ja feya;
No sé si novas d' amor rebé.—
Lo colom deya,
Joyós:—Jo ho sé.

D' amor y gloria corrèus ne som.
Ohíu las novas del blanch colom:
Los dos vivian
De sas imatjes;
Per mi rebian

Dólços missatjes.
De nit, de dia, sempre volava.
¿Per què ell á rèbrem' may més vingué?—
Lo corb xisclava:
—¡Bé prou qu' ho sé!

Sa carn glaçada ni 'l corb la vol;
Sa sanch vessada la seca 'l sol.
Dins la fossana
De morts rublerta,
Dorm en la plana;
¡Ja no desperta!
¡Pobra estimada! Com á ell dormíula
Y 'l veurá en somnis. ¿Qu' esdevingué?—
L' óliva xiula:
—¡Bé prou qu' ho sé!

Per fer que résen per lo finat
Fa temps tres voltas he gemegát.
M' ohí sa mare,
Morí de dol:
La núvia encara
Plorarlo vol.
Al cel trovarlo joyosa espera;
No sé si plora. ¿Què esdevingué?—
La cadernera
Vá dir:—Jo ho sé.

Sóta d' un sàlzer d' un monastir
Veig una monja que 's vol morir.
Del cel s' anyora,
Parla d' un mort,
Remembra y plora
La séva sort.
Quan l' he dexada, trista somreya.
¿Tinch de trovarla quan tornaré?—
L' áliga deya:
—Jo sols ho sé.

Damunt dels núvols, ab ull ardit,
Al sol mirava de fit á fit.
Com colometas
He vist juntadas
Sas animetas
Enamoradas.
Volant, fugiren lluny de ma vista;
Volant y sempre pujant al cel.
—¡Historia trista!—
Diu l' oronel.

Altras historias se van contar
Ans que la lluna sortís del mar,
¡Cap d' alegría!
Las aus ploraren;
La nit venia
Quan se 'n anaren;
La nit, que porta negra corona.
L' oronel deya l' últim cantar,
Y, arrán de l' ona,
Passava 'l mar.

CANÇÓ DEL FOLL

Me diuhen foll, y tinch la sabiesa
Que no ha pogut ningú may sospitar;
Jo sé 'l que diu quan á la platja bèsa
La mar que mor las onas al tocar;
Jo sé 'l que diu la onada de la mar.

Jo sé d' hónt vé lo ventijol que vola;
Hónt va lo fum que 's llança al infinit,
Y, quan lo món ab la foscor s' endola,
Jo sé què vol la lluna del zenith;
Jo sé d' hónt vé la fosca de la nit.

Quan veig la vall per l' ombra embolcallada,
Jo veig passar per entre los abets
Esbarts d' esprits, y al fons de la clotada,
Jo sento clams, riallas y xisclets;
Jo veig pe 'l bosch com corran los follets.

Me diuhen foll, y tinch la sabiesa
Que may ningú podrá arrivá' á tenir;
Jo sé que 's veu badada ja y malmesa
Sa clòsca 'l món, que 's cansa d' envellir;
Tan sols jo sé que 'l món se vol morir.

Me diuhen lás los homs en sa agonía
Y visch de goigs, de somnis y d' amor;
Me diuhen lás, y may de ma alegría
Sentí cap d' ells la plácida dolçor;
Me diuhen lás, y 's mòren de dolor.

Ni d' herba un brí daré per la ventura
Que gosa aquell que 'm crega desditxat;
Jo tinch tan sols, jo tinch de sa amargura
Lo dolç remey que 'ls hòmens han cercat,
Y no 'l daré, que 'm tractan sens pietat.

Me diuhen lás, y per á mi es de gloria
La viva llum del llamp enlluhernador;
La tempestat una amorosa historia
Que 'm conte diu al vent ab sa ramor;
Y 'ls altres homs tremolan de pahor.

May he sentit ma ánima ferida
Per l' ambició, la enveja y lo pesar;
Joyós com Déu, la gloria de ma vida
Los somnis sónt, y visch de somniar;
Me diuhen lás y ells viuhen per plorar.

Qui pobre 'm diu, si un jorn de ma riquesa
L' inmens tresor un sol instant vejés,
Daria 'l seny, sa trista sabiesa,
Perque un sol brí del méu tresor li dés;
Mes jo no vull que sápigan ahónt es.

No sab ningú que tinch arreplegadas,
A cents y á mils, estrellas de la nit;
No sab ningú que 'm dónan las rosadas
Diamants, rubins, que ab goig he recullit;
Mes rès al món de mon tresor he dit.

Del bell palau dels gènis de la terra
Sols jo 'ls camins y los tresors conèch;
Mes rich qu' un rey, á l' ambició y la guerra
No dech ni un gra de la póls d' or qu' aplèch;
May rès al món ni á sa cobdícia dech.

Lo riu, corrent, me dóna sense lliga
L' argent més pur que may ningú ha tocat;
Me dóna l' or la palla de la espiga;
Brillants lluhents del llamp la claretat.
¡Y pobre 'm diu la humana vanitat!

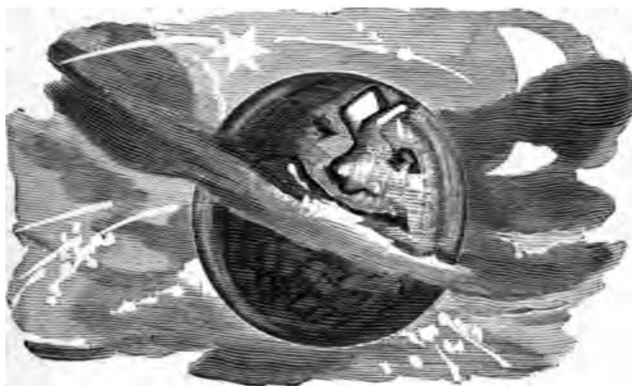
Dexaume anar, que de ma vall tranquila
Me crida aymant lo plácit ventijol.

M' ofegan ¡ay! las casas de la vila
Y aquí no veig la claretat del sol;
Dexaume anar ó 'm moro sens consol.

Si jo pogués, per á sortir, daria
De mos tresors als hòmens la meytat;
Si 'l món volgués, ab mos tresors faria
Rica y felís la trista humanitat.
¡Si jo pogués comprar la llibertat!

Quan de sortir no 'm reste la esperança
Mon pobre pit se rublirá de fel;
Llavors veurèu qu' al crit de ma venjança
A doll lo foch devallará del cel.
Llavors seré, per á lo món, crudel.

Dexaume anar, que la tempesta udola
Y al foll, són rey, se cansa de cridar.
Dexaume anar, que l' univers tremola,
Del món, ja vell, la clòsca 's va á badar,
Y vèure vull al univers finar.

LA VIDA

I

La vida es una nau que rauda avança.
Quan nins, lo pur alè de la innocencia
Infla sas velas, y ella, ab impaciencia,
Navega per los mars de la esperança.
L' aygua blavosa, crestallina y mansa,
Talla ab sa prora, fins que la esperiencia
Dels hòmens y del món, junt ab la ciencia,
La tempestat promòuhen que s' atança.
Llavors, si 'l marí dupta ó sa fe es poca,
Una illa vèu aprop, creix negre en ella
Lo fret egoisme; quan lo barco hi toca,
Lo món que hi donga fondo li aconcella;
Mes, al bell mitj del port, s' alça la roca
Del desengany, ahónt la nau s' estrella.

II

La vida es arbre; lo frondós fullatje,
Que ab ricas perlas la rosada mulla,
Nos guarda una il-lusió dins cada fulla
Guarnint los braços del esbelt brancatje.
S' apaga 'l sol del cor; bruns fer l' oratje
Que, al arbre removent, irat desfulla,
Y lo fullám, arrèu, va hónt lo vent vulla;
Mes, sempre, groch y sech, lluny del ramatje.
Llavors li resta al arbre, verda y sola,
Una fulla, á qui 'l vent també mòu guerra:
Es l' última il-lusió que 'ns aconsola.
Qui pensa viure no guardantla, s' erra,
Puix, si arrancada per los ayres vola,
L' arbre s' inclina, mor, y cau en terra.

Poesía premiada ab la englantina d' or en los Jochs florals de 1875.

> Hic multæ quæ se manibus Q. Sertorii
> Turmæ terræ mortalium omnium......
> . . . .

Devora d' Ausa, d' un bosch á dins,
Sentats y tristos entre los pins,
Del lás Sertori soldats forçuts,
Ben clar se diuhen, sense parlar:
—¡Ja no hi ha patria; ja som retuts!—
Y la vergonya no 'ls vol matar.

La nit es negra com sa dolor:
Del vent que passa s' òu la ramor
Brunzint pe 'ls arbres, y un vell, qu' ho sent,

Mólt baix mormola: — Plorós está.
Companys, ohiulo, que conta 'l vent
La mort traydora del capitá.—

Un legionari contesta trist:
—Al gran Sertori morir no he vist.
—Aquella tarde, diu un soldat,
Dos colps va dirme «soldat fidel.»
—Aprop sa tenda, com encisat,
Respon un altre, mirava al cél.

—Són crit d' ajuda, quan va morir,
Diu un deceni, jo vaig sentir,
Y encara, ohintlo, se 'm trenca 'l cor.
¡Pe 'l fals Perpenna va ser venut!—
Y tots esclaman: — ¡ Sertori es mort!
¡Plorèm la patria, l' honor perdut!

—Ja rès nos resta, diu un soldat.—
Respon un altre: — Roma ha guanyat.—
Y brunz pe 'ls arbres més fort lo vent.
—Nostras victorias perdudas són.
¡Adéu, Iberia!—cridar se sent;
Y un vell pregunta:—¿Què hi fèm al món?—

Ningú contesta, restan callats,
Creuhats los braços, los caps baxats,
Y 'l vent, que passa, xiula més fort.
—Per á ser lliures tan sols podèm,
Diu un, refugi trová' en la mort.—
Y tots responen:—Morir debèm.

—¡Morím, un crida, morím aquí,
Ahónt al náxer lo sol vegí!
—¡Ay, patria méva! diu un soldat;
¡Dólça Salauris, ja no 't veuré!—
Y un legionari:—Tot ha finat,
Crida, y á Emporis no tornaré.

—¡Santa Barcino, patria del cor,
May més ab joya veuré ton port!
Mormolan altres.—¡Morím aquí!—
Tots cridan, y alçan, fent sagrament,
Las mans en l' ayre, y 's sent brunzir,
Blincant los arbres, mes fort lo vent.

—Ma patria es Grecia, m' aymia l' art,
Y al món per sempre vull recordar,
Prenent un marbre, los diu un grech,
Del gran Sertori la negra sort,
Sa heròica historia, sa gloria, 'l prèch
Que diu nostr' ánima, donantnos mort.—

D' una decena lo capitá
Li dicta:—«Ab ferro mort se van dá'
Del brau Sertori soldats forçuts,
Car desitjavan morir com ell
Y no volian viure retuts.»—
Y graba 'l marbre lo curt coltéll.

Lo grech travalla sense parar,
Los colps que dóna s' òuhen sonar,
Lo vent s' ascolta més fort brunzir,
No llú una estrella, tot es foscor,
Y tots mormolan:—Debèm morir.
¡Adéu per sempre, gloria y amor!—

De sa estimada l' amor fidel
Los uns recordan, mirant al cel;
Volan los altres, ab l' esperit,
Cap á sa terra, cap á sa llar;
Sempre travalla lo grech ardit,
Los colps que dóna s' òuhen sonar.

—¡Adéu per sempre, mare del cor!
Un jove crida; ¡ploráu ma sort!
—La méva es morta, respon un vell,

—¡Au! ¡Depréssa, mala fura!
Se sent dir.
¡Malehit sia lo téu poble!—
Una espasa, ab amargura.
Vèu lluhir,
Y entra un noble.

—Mi senyor, en esta casa.
Lo juéu diu,
¿Què cercáu? y trist sospira.
Y lo noble estreny la espasa,
Y somriu,
Y se 'l mira.

—Vull que 'm digas què valdria
Un tresòr
De tumbagas y arracadas.
—Tant quant valga, tant daria
D' unças d' or
Ben pesadas.—

Y, ja ab la cobdícia encesa,
—Puch donar...
Diu lo juéu que 'l noble escolta,
Cents de doblas. Tinch riquesa
Per pagar.
—¿Mólta?—¡Mólta!

—Ja hem fet fira, ¡per bé siga!
Ab plaher
Diu lo noble. ¡Bé enrahonas!
Lo tresòr es ta botiga
D' argenter.
¿Quant me 'n dónas?—

Del juéu lo cor s' omplena
De dolor,
Y són pit sent que 's desmaya.

S' agenolla, y diu ab pena:
—¡Mi senyor!—
Y s' esglaya.

—¿No fèm rès? Lo noble crida,
¡Visca Déu!
Que la culpa es tota téva.
Ta botiga tant guarnida,
Bon juéu,
Será méva.—

Del juéu l' arma plorosa
Ab dolor
Vèu morir sas alegrías.
—¿D' una noya més hermosa
Que l' amor,
Què 'n darias?

—No us mofèu de ma pobresa
Y pesar.
Jo no compro la hermosura.
—¡Mes quan es tant bona prèsa!...
—Sols puch dar
Ma amargura.

—¿Rès no dóns per la juéva?
¿Per són bès?
¿Per lo foch que 'n sos ulls brilla?...
Donchs ta filla será méva
Per no rès.
—¡Ay, ma filla!—

Y lo noble per la escala
Passa avant.
Y al juéu trist atropella,
Y se sent un crit qu' eczala,
Despertant,
La donzella.

Quan lo sol dóna al món vida
Ab plaher,
Vèu la gent, allí aturada,
La botiga tant guarnida
D' argenter,
Barrejada.

Passa 'l temps que may s' atura;
Call avall
Un foll corra sense tréva,
Tot cridant ab amargura
Per lo Call:
—¡Filla méva!

LO MANTELL DE LA REYNA

Poesía premiada ab lo segón accéssit á la Englantina d' or, en los Jochs Florals de 1875

¡ No tornara !

Ja fa cent anys d' aquí sortia
Cap á la mar l' Arxiduquesa;
Trista la gent són pas seguia,
Ni una ramor sonar s' ohia,

Tot era dòl, dòl y tristesa.
Y, quan al port ja va arrivar,
¡Ay trist de mí, qu' ho veig encara!
—Jo tornaré, plorant digué,
Y mon mantell m' heu de servar.
Adéu, adéu, ciutat preclara;
Jo tornaré.—

Y mar endins la nau anava.
Sempre més lluny, volant, fugia;
Darrer conhort que nos restava
Era 'l mantell qu' aqui 's servava
Com sagrament, de nit y dia.
Quan vingué l' hòst de Felip quint,
¡Ay, trist de mí, que jo ho vaig vèure!
—¡Tota esperança perduda está!
Va dir lo poble, de dòl morint,
A na Isabel no havèm de crèure;
No tornará.—

Un jorn, glatint, en la mar vèyam
Venir al port velas infladas;
Muts, ab amor y ab goig somreyam.
—Són del austriách las naus, nos deyam,
Fitas al mar nostras ulladas.
Mes de pescar eran las naus
Y no de l' Austria las carabelas.
¡Se 'm va partir de pena 'l cor!
¡Ay! Na Isabel nos volgué esclaus;
May, com l' aixám d' aquellas velas,
Va tornà' al port.

Contra 'l poder d' Europa entera,
Sèti de fam, de ferro y foch
Nostra ciutat sofrí altanera,
Nostra ciutat, que llavors era
En mitj del mar combatut roch.
Y, quan la patria lluytant caigué,
Quan va saltar l' ultima mina,
Veyent las flamas mantell formar:
—Aquest, lo poble, plorant digué,
Es lo mantell de la regina
Qu' ha de tornar.—

Tot era dòl; per tot matança
Vèyan mos ulls: los bons morian;
La llibertat, nostra esperança,
Morta d' horror y d' anyorança,
Los de Felip presa tenian.
Va dir Felip: — Un fort alcèm,
Que Catalunya encar m' arredra.—
Y, damunt runas, un fort alçá.
Veyéntho 'l poble, va dir: —Darèm
A na Isabel mantell de pedra
Quan tornará.—

Tot los soldats ho troçejaren,
Patria y honor, virtut y lley:
Mitja ciutat rasa dexaren:
Nostre país fort assotaren,
Com criminal als peus del rey.
Y sempre 'l poble, deya: — Servèm
De na Isabel paraula sagrada,
Y, com es reyna, no hi faltará:
Per són mantell li donarèm

La pujada més penosa
Per mi fóra de satí,
Y la nit més tenebrosa
Fóra tenda per á mi.
Si ab sa força poderosa
L' huracá la sorra alcés,
Jo ho veuria ab dólç anhel,
Y estaria com al cel
Si per sempre 'm soterrés.

LO PACTE DE PEDRALBES

Poesia que meresqué menció honorífica en los Jochs florals de 1875

Remordiment.

I

Guaytant per un finestral
Del monastir de Pedralbes,
Al endret de Barcelona
En Joan segón los ulls clava.
Fosca nit li amaga 'l cel
Que tapa la nuvolada:
Sols á la llum d' un incendi,
Allá d' allá, trist esguarda
La torra del paláu nou,
Lo campanar de Santa Águeda,
Y, mitj perdut en las ombras,
Lo cercle de las murallas,
Voltat pe 'l cercle de ferro
Ab qu' ell las guarda setiadas.

No canta 'l raig del sol
Que daura 'l camp jolíu,
Puix diu, cantant: —¡Perduda es nostra gloria!
De vostre rápit vol,
Germans del calent niu,
No resta al món rès més que la memoria.

¿Què hi fa que, ardits, anèm
De pol á pol volant,
Si més fa l' hom que 'ls somnis de la faula;
Si 'ls ècos, quan cantèm,
No portan nostre cant
Com l' hom sab dur lo sò de sa paraula?

¿Què hi fa qu' en una nit,
Voltats per la negror,
Passèm la mar en mitj de la tempesta,
Si, de la mar al llit,
Estén l' home, sens pór,
Lo fil d' arám, com signe de conquesta?

¿Què hi fa qu' al cel volèm
Per á poder mirar
Més camps, més monts, si l' home encara 'ns mira,
Si un troç de món mirèm
Y l' home, sens volar,
No axeca 'l cap y al univers ovira?

Quan per l' enginy retut
Va sé' 'l cavall ardit,
Llançava l' hom són cántich de victoria;
Y en mitj de la quietut
Y l' ombra de la nit,
Miravam l' hom mofantnos de sa gloria.

Després váren rodar
Per la vall y lo mont
Gegants enginys qu' ab joya nos miravam;

Victoria vam cantar
Y al més llunyá horizont,
Volant lleugers, enrera los dexavam.

Pe 'l mont y per la vall
Serpent de ferro y cer
Passá xiulant, llançant glops de fumera;
Y, són fumós plomall
Passant, l' aucell, lleuger,
Tant sols d' un vol, dexával endarrera.

Més ja no podèm dir
Qu' al home haguèm vençut;
Mirar debèm qu' al foch del cel fins mana,
Y á dins d' un fil sentir
Passar lo llamp retut,
Esclau ja fet de la potencia humana.

Per més que 'l raig del sol
Endaure 'l camp jolíu,
Plorèm, companys, ¡perduda es nostra gloria!
De nostre rápit vol,
Germans del calent niu,
¡No resta al món rès més que la memoria!—

Pe 'l camp ressona un clam;
L' aucell s' esglaya y fuig;
Irats, los homs, invocan á la guerra;
Y peta 'l fil d' arám,
Y 'ls hòmens, ab enuig,
Los pals trencats enfonzan á la terra.

Fugint arrán del cel,
Llavoras l' aucell diu:
—May l' hom sa sort ab són enginy pot torce.
¿Què hi fa qu' ab són anhel,
Germans del calent niu,
Subjecte 'l llamp, si 's fia de la força?

Són ánsia de progrès,
Sa santa potestat,
¿Per quí, Déu méu, per quí li va ser dada,
Si com las cendras es,
Sa fólla voluntat,
Que 'l vent d' un buf escampa en sa volada?

En va vol fins al sol
Pujar potent y ardit;
Nosaltres sols podèm dexar la terra,
Y may á nostre vol
Retrá són esperit;
Lligat lo té la fúria de la guerra.—

LO QUE DIU LA ENCLUSA

Quan al ferro pica 'l mall,
Y lo foch pren per mirall
A la enclusa que s' abrusa,
Lo repich mormola :—Ohíu
    Lo que diu ,
Lo que diu la vella enclusa.

Cents anys fa que á la fornal
Veig encéndrers la infernal,
La daurada flamarada,
Y que sento al fort martell,
    Martell vell,
Repetirme sa tonada.

Tot me parla: del carbó
L' espetech es la cançó
Que 'm compláu y m' aconhorta,
Que 'm recorda al bosch , y diu
    Qu' un estíu
Mon piló era alzina forta.

Quan que baxe lo cel vol
A la farga un raig de sol,
Jo me 'l miro embadalida,
Puix me diu lo daurat raig
    Que lo maig
A lo camp torna á dar vida.

Prou me parla del clar riu,
Que besava tot jolíu

A ma mina soterrada,
La veu ronca del torrent
Furient
Que s' enfonza á la clotada.—

Y á n' al ferro pica 'l mall,
Y lo foch pren per mirall
A la enclusa que s' abrusa.
Y 'l repich mormola :—Ohíu
Lo que diu,
Lo que diu la vella enclusa.

Ploro y penso ab dolor gréu :
¡Quantas voltas damunt méu,
Per lo foch il·luminada,
Ferro verge he vist picar
Per forjar
Del pagès la forta arada !

Y allavoras, ab plaher,
Jo pensava : té de ser
Esta arada la riquesa
Del honrat travallador,
Són honor
Y són títol de noblesa.

Y després gemechs he ohit,
Y, aprop méu, cridá' he sentit:
«¡ L' estranger la pátria arrasa!»
Y 'l pagès la rella ha dut,
Trist y mut,
Perque 'n fessen una espasa.

Y després al estranger,
De vergonya missatger,
Vení' he vist, morta de pena,
Y á la espasa trocejar
Per forjar

Los grellons d' una cadena.—

Y á n' al ferro pica 'l mall,
Y lo foch pren per mirall
A la enclusa, que s' abrusa,
Y 'l repich mormola:—Ohíu
Lo que diu,
Lo que diu la vella enclusa.

¡Quants de colps, al caure 'l jorn,
Prop del foch y á mon entorn
Los fadrins han fet rodona!
¡Quantas voltas, riallers,
Dels plahers
Han parlat que l' amor dóna!

¡Quants fadrins he ohit cantar
Quan, posantse á travallar,
D' un sol colp barras torcian,
Y, després llançar, ja vells,
Los martells
Que axecar ja no podian!

¡Y s' han mort y 'ls he perdut,
Y aquí uns altres han vingut,
Que també han finat sa historia!
Y jo sempre, al sentí' 'l mall,
Del travall
He cantat la santa gloria.

Fins venir mon jorn darrer,
De la llar del bon ferrer
Jo vull ser la guardiana,
Y la gloria jo vull dir,
Fins morir,
De la farga catalana.—

Y á n' al ferro pica 'l mall.

Y lo foch pren per mirall
A la enclusa, que s' abrusa,
Y 'l repich mormola:—Ohíu
Lo que diu,
Lo que diu la vella enclusa.—

LO MERCADAL

Poesia que meresqué mençió honorífica en los Jochs florals de 1875

«Sólo el hambre y la falta de municiones
pudieron vencer tanta obstinacion.»
El conde de Toreno.

Quan de Girona, vint mil francesos,
Voltat tingueren lo muradal,
Adojo queya, com xáfach d' aygua,
De plom y ferro pluja mortal.
—¡Qué se 'ns dóna!
Dins de Girona
Dirse sentia's al Mercadal;
¡Oydá!
¡Si que la fariam bona!
¡Oydá!
¿Fer cas de bombas? Ningú 'n fará.—

Durava 'l séti feya tres mesos,
Y en l' ampla plaça, sempre alenats,
Marxants y frares, noys y pagesas,
Y los d' Ultonia valents soldats.
A cada estona,
—Diu que Girona
Té de rendirse, deyan irats.
¡Oydá!
¡Si que la fariam bona!
¡Oydá!
Primer que ferho, s' esfondrará.

Hassanyas d' héroes sols s' hi retreyan;
May s' hi parlava de cap cobart;
Uns á n' O'Donnell sempre enaltian,
Parlavan altres del brau Marshall.
—Quan Déu braus dóna
Axí á Girona,
¿Quí ni sols pensa capitular?
¡Oydá!
¡Si que la fariam bona!
¡Oydá!
Primer que ferho, s' arbolará.

—¿Y si ells se mòren?—un preguntava.
—Sant Narcís resta pera manarns'.
Ell té unas moscas que, pe 'ls gabatxos,
Diu que picada tenen mortal.
—¿Cóm, donchs, no 'n dóna?
—Perque á Girona
Ja es prou miracle són general.
¡Oydá!
¡Si que la fariam bona!
¡Oydá!
¿Vols més miracles? Massa n' hi há.

—Güell y Ter baxan de sanch tots rojos.
—Més roig vé encara lo Galligans.

—Cardoner diuhen que beu y porta
Sanch de francesos y catalans.—
Un vell s' adóna
De que Girona
Vé á 'ser la pátria del laletá!
—¡Oydá!
¡Si que l' havèm feta bòna!
¡Oydá!
Las quatra barras los rius són ja.—

Mólts colps, quan era la gran cridoria
Més que may forta del Mercadal,
Passava n' Alvarez, y, á cau d' orella,
Tothom se deya: «¡Lo general!»
Ni ara 's perdona
A quí, á Girona,
No 'l saludava la gorra en má.
¡Oydá!
¡Si que la fariam bona!
¡Oydá!
¿Per ell no 's treya? ¿Per quí 's treurá?

¡Quina tristesa, Reyna dels Angels,
Feya aquells dias lo Mercadal!
Los paners d' horta, los sachs de grana,
Tot vuyt se veya.—¿Quí 'n fa cabal?
Deya una dòna,
Ja no prou bona,
De malaltía mostrant senyal;
¡Oydá!
¡Si que la fariam bona!
¡Oydá!
¡Per çó Girona no 's rendirá!—

Res més se veyan que caras grogas,
Las sanitosas de tart en tart.
La fam delmava, y, ab tot, ¡rendirse!
¡Ay, quí 'n parlava! ¡Déu nos en guart!

De la gralla porta 'l vent
La sonada,
Y la vella, dolçament,
Taral-leja la tonada
De la dança que se sent.

Lo vellet, endormiscat,
La ou ab joya,
Despertant tot d' un plegat,
Y li diu:—¿Recordas, noya,
Que vegadas la hem ballat?

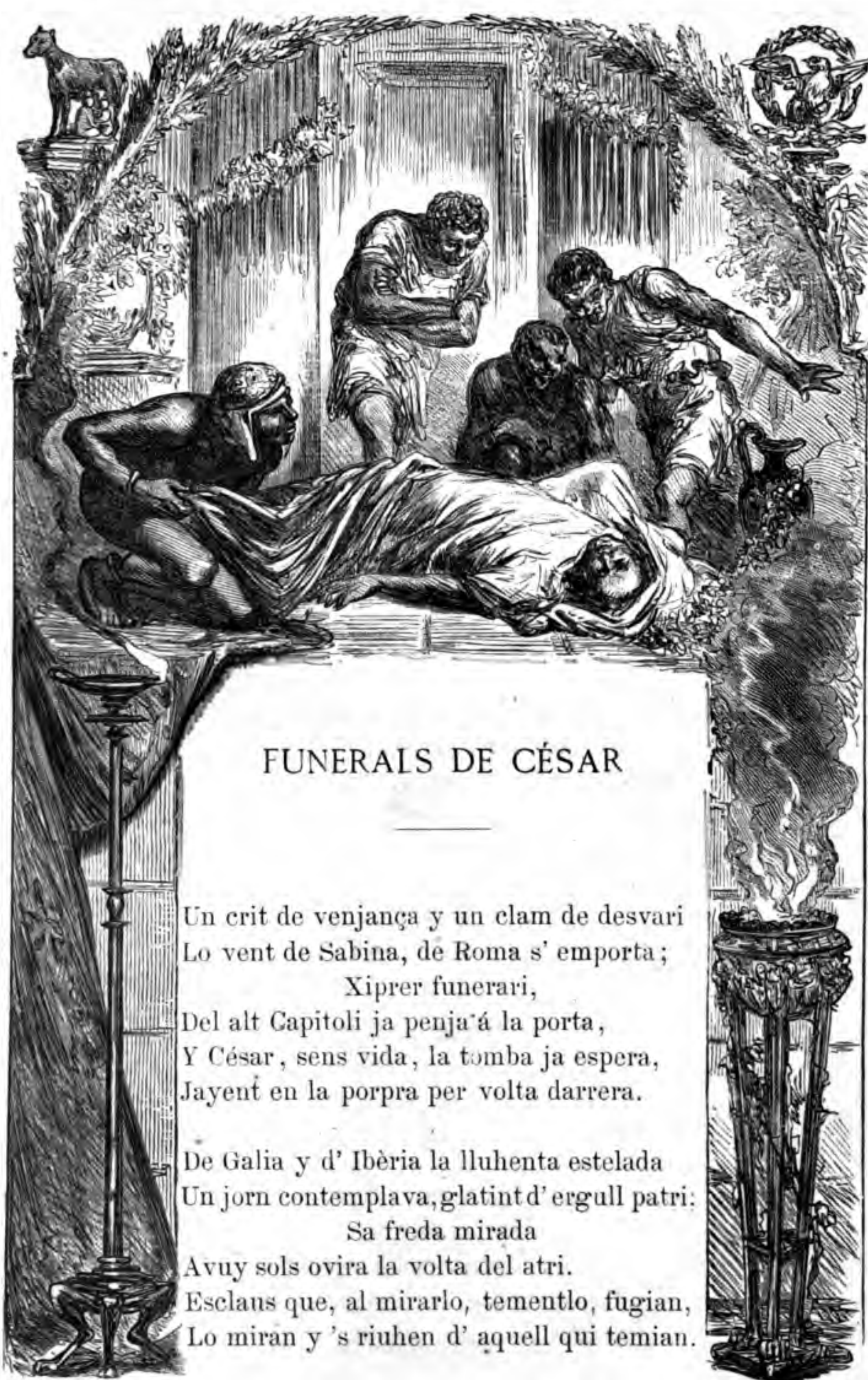
—A l' estiu, quan la calor,
Respon ella,
Encenia nostre amor.—
Calla 'l vell y diu la vella:
—¡Arrivada es la tardor!

—¿No recordas, ell li diu,
La besada
Que vaig darte un jorn d' estiu?
—Va dexarm' mólt enutjada,
Respon ella, y li somriu.

—¿No 't recordas, li diu ell,
D' aquell dia
Que vaig darte aquest anell?—
Y la mira ab alegría,
Y la vella mira al vell.

—¿No 't recordas de l' espant
Ab que 'm deyas:
«¡Prou, que tots están mirant!»
—Y 'm recordo que té 'n reyas,
Respon ella, sospirant.—

De la gralla porta 'l vent
La sonada,
Y 'ls vellets, ab feble accent,
Taral-lejan la tonada
De la dança que se sent.

FUNERALS DE CÉSAR

Un crit de venjança y un clam de desvari
Lo vent de Sabina, de Roma s' emporta;
Xiprer funerari,
Del alt Capitoli ja penja á la porta,
Y César, sens vida, la tomba ja espera,
Jayent en la porpra per volta darrera.

De Galia y d' Ibèria la lluhenta estelada
Un jorn contemplava, glatint d' ergull patri:
Sa freda mirada
Avuy sols ovira la volta del atri.
Esclaus que, al mirarlo, tementlo, fugian,
Lo miran y 's riuhen d' aquell qui temian.

NIT DE BODAS

—Morint á la Creuhada
Lo noble comte vell,
M' ha dit : «Ab ma maynada
Tornáu á mon castell.
Digáuli á la comtesa,
Que moro com á brau ;
Que visqui en la viudesa,
Tancada en mon palau.»
—De mort portèu missatge,
La trista viuda diu ;
Y plora y mira al patje,
Al patje que somriu.

—¿Perquè, si mon cor plora,
Vos veig somriure ardit ?
—Remembro, ma senyora,
L' encárrech del marit.
Ha dit qu' aquí us tanquesseu
Plorant la mort d' un brau,
Y que per ell portesseu
Lo dol que no us escau.
Per vos no hi ha viudesa.
Mólt baix lo patje diu.
No plora la comtesa,
No plora, y mitj somriu.

L' alegre abril tornava,
De maig tornava 'l sol,
Y del castell s' en 'nava
De la comtesa 'l dol.
Del vell castell sortia,
Sortia cada nit,
Un patje qu' encenia
D' amor lo dólç neguit.

Un mes al mort plorava,
La viuda tristament..
Y 'l campanar tocava,
Tocava á casament.

Un mes fa del missatge,
Y ja es de bodas nit.
—Ja no sòu viuda, 'l patje
A sa muller ha dit.
La núvia, que se 'l mira,
Vermella s' ha tornat.
La núvia ja 's retira,
Lo sèquit se n' ha anat.
Lo nou espós espera,
Espera 'l dólç moment;
Del comte la senyera
Esguarda somrihent.

A vèurer á sa esposa
Se 'n va, glatint d' amor;
La llántia, tremolosa,
Dó n' trémola claror.
Lo patje un crit exhala
Y resta com glaçat,
Ha vist per l' ample sala
Passar un embossat.
—¿Quí sòu? li diu; mes calla
L' altre hom' que desapareix;
Y una insultanta rialla
Pe 'ls ayres retrunyeix.

—¿Quí es? lo patje crida,
A sa muller mirant.
La esposa, esporuguida,
Se 'l mira tremolant.
—¡Ay! li diu ell; traydora
A mi y al comte sent,
Avuy dos colps, senyora,

Quan l' horta resta colgada
Perque ha baxat lo riu alt,
Mira 'l pagès la riuhada
Y diu: —¡He perdut l' anyal!
¡Tant se val!
Camas ajudeume corre';
Pren lo cávach, ab suors
Rega 'l camp que 'l riu esborra,
Márges alça, y de la sorra
Ne fa exí' un jardí de flors.

Quan crema 'l llamp la cabanya,
No dexanthi dret ni un pal,
Lo trist pagès que s' afanya
Dorm al ras ó en un portal.
—¡Tan se val!—
Diu joyós, y, ab alegría,
A travallar torna prest;
La cabanya fa masía,
Y al dexarla als fills un dia,
Diu, morintse:—Ja estich llest.—

Quan s' aplega la gentada
De Reus, á n' al Mercadal,
En mitj la cridoria alçada
S' ou á cada colp més alt:
—¡Tant se val!
—Dèuli á lliura.—Fémsem fira.
—¡Au! brivalls, fugiu; ¿què feu?
—¡Brisa!—¡Ufals!—¡Tria y regira!
—¡Xica, xica! ¡mira, mira!
—¡Ma, xiquet, quín bé de Déu!—

Fenicia un jorn va venirne,
Daprés la Roma imperial,
Tarragona va sortirne
Portant corona real:
—¡Tant se val!

ona
·rra

Y al rústich sò de la gralla
Va á la lluyta ab la destral,
Y després sua y travalla,
Gosa 'l bé, sofreix lo mal,
—¡Tant se val!—
Dihent á tot tota sa vida,
Rega 'l camp ab sa suor,
A n' al mercat vèn y crida,
Brau se bat á la partida
Y balla á festa major.

¡Ay, pagesa Tarragona!
Jo 't veig al cim d' un tossal,
De pámpols ab la corona,
Que, á las penas, sempre igual:
—¡Tant se val!
Dius joyosa, poble, espera;
Riquesas y honor tenim. —
Y sempre rius falaguera,
A l' ombra d' una olivera,
Tot esgranant un rahim.

LA BATALLA D' ILERDA

César y Pompeyo.

Poesía premiada ab lo Lliri de plata, ofert per la Excel·lentíssima Diputació de Lleyda, en los Jochs florals de 1875

Del Sícoris fondo mirant la ribera
Un jove que porta lo manto de grana
Y á l' alta cimera,
La lloba romana:
—Un' altra vegada, ab rábia murmura,
Un riu me detura.

¡Quí sab! després pensa, pot ser en sa ona
Per darm' la victoria, lo déu de la guerra
Me dú la corona

De rey de la terra.
¡Quí sab! —Y enlayrantse al cel sa mirada,
Hi resta clavada.

Daurantne los núvols l' aubada clareja;
Las ombras replegan sa negra mortalla;
Del sol que brilleja
Un áigla devalla,
Y xiscla, y revola, y, ab dólça alegría,
A Ilerda fa via.

—¡Oh, Jove! tu 'm mostras ab l' au de la gloria
La via del sòli, lo jove murmura.
Comença ma historia;
Lo riu no 'm detura.—
Y mana qu' á Ilerda, ab ánima y vida,
L' host vagi enardida.

Un pont lliga prompte del riu las riberas;
Per ell atravessa la host brava y forta,
Y barcas lleugeras
Lo Sícoris porta.
L' eczércit murmura:—Si axís tot ho doma,
De César es Roma.—

Los braus de Pompeyo á Ilerda defençan,
Murallas los cercan y Afrani los mana,
Y á lluyta se llençan
Ab aima romana,
Y 's baten com feras, y juran occirse
Primer que rendirse.

De vora del Cinca n' arriva un missatge:
—«Mas tropas, retudas, ja á César acatan;
«Ab fúria salvatge
«Nos vençen y matan
«Las tropas del héroe, qu' á Ilerda s' atança.
«¡No resta esperança!»

—Encara 'l Mont públich podrá defençarse,
Llegint lo missatge, Afrani contesta,
Y haurá d' entornarse,
Si vé de conquesta,
L' ingrat qu' á Pompeyo, dexant sa host retuda,
Li paga l' ajuda.—

Y mana aplegarne sas tropas guerreras,
Alçar á muralla las máquinas mana,
Que 's batin com feras
A tots encomana.
Y, en barcas lleugeras, de César l' host forta
Lo Sícoris porta.

Ja 's vèuhen y 's baten las hosts enemigas,
Sas filas en l' ampla planura 's barrejan:
Com garbas d' espigas
Los caps destralejan,
Y César murmura:—Que guanyi qui puga;
Avuy tot se juga.—

Lo Sícoris porta banderas y cossos;
Las pedras se badan; la vila s' arbola,
Y s' umplen los fossos
De carn fins la gola.
Ja roban las ombras del sol la llum clara,
Y 's baten encara.

Mes ¡ay, de Pompeyo! Sa host ja 's retira;
Del mur del Mont públich sols resta la runa,
Afrani sospira,
¡Finá sa fortuna!
Sos braus encatifan los murs en que jáuhen,
Y al Báratro cáuhen.

Fins morts espaventan, car llú en sa mirada
Valor indomable de rassa llatina;
De gala agençada

Los reb Prosserpina,
Y 'ls diu: —Juli César á Ilerda ja doma,
De César es Roma.—

Y César, mirantne à Ilerda retuda,
Al temple camina del déu de la guerra:
—¡Oh, Marte! ja muda
Vuy d' amo la terra;
Ja Cloto á Pompeyo texeix la mortalla.
Finí la batalla.—

LO RELOTJER

Relotjer fa temps vaig ser
Y relotjes anar feya;
Com que 'm veya
La gent fent de relotjer,
Tothom creya
Que relotjes componia,
Y no veyan que tenia
Un relotje malhaurat,
Que 'l món va espatllarme un dia,
Y que sempre més ha estat
Cada colp més espatllat.

Bé 'm cremava 'l pensament
Cada jorn per adovarlo,

Los reb Prosserpina,
Y 'ls diu: —Juli César á Ilerda ja doma,
De César es Roma.—

Y César, mirantne à Ilerda retuda,
Al temple camina del déu de la guerra:
—¡Oh, Marte! ja muda
Vuy d' amo la terra;
Ja Cloto á Pompeyo texeix la mortalla.
Finí la batalla.—

Són ánsia de progrès,
Sa santa potestat,
¿Per quí, Déu méu, per quí li va ser dada,
Si com las cendras es,
Sa fólla voluntat,
Que 'l vent d' un buf escampa en sa volada?

En va vol fins al sol
Pujar potent y ardit;
Nosaltres sols podèm dexar la terra,
Y may á nostre vol
Retrá són esperit:
Lligat lo té la fúria de la guerra.—

Per posarlo
Sempre en plácit mohiment,
Per mirarlo
Senyalar com desitjava;
Mes, per més que 'm angojava,
Sempre anava adelantat.
Lo tocava y l' alentava,
Li pregava agenollat...
¡Cada colp més espatllat!

Consagrantme tot á n' ell
Vaig dexar l' antich ofici;
Ab desfici
Vaig posar en lo novell
Mon judici,
Y adovarlo aixís volia,
Y, fent tot lo que sabia,
Travallant desesperat,
Y pensant de nit y dia,
May de Dèu l' he adovat;
¡Cada colp més espatllat!

¡Si li he dit que 's deturés
Ab veu trista y ab dolcesa!
De tendresa
No hi ha al món qui més n' hi dés.
Sa feresa
May s' atura, sempre avança,
Y ja perdo la esperança
De mirarlo un colp parat,
Y ja 'm mata la frisança,
Perque sempre l' he mirat
¡Cada colp més espatllat!

¡Ni 'm recordo d' aquell temps
En que al punt com pochs anava!
Quan jo amava,
Quan joyós y amant ensemps

Senyalava
De l' amor l' hora enternida
Que jamay lo cor oblida,
L' hora dólça d' amistat.
¡Ja fa temps que de la vida
Sols dolors ha senyalat,
¡Cada colp més espatllat!

Sempre penso:—¿Què faré,
Què faré per adovarlo?
Deturarlo
Per á sempre ¿com podré?—
Trocejarlo,
Foll de rábia, á voltas juro,
Y quan, insensát, procuro
Sols d' un colp dexarl' trencat,
Penso, ploro, y me deturo,
Y 'l veig sempre ¡desditxat!
¡Cada colp més espatllat!

¿No hi ha al món un relotjer
Que 'l componga una vegada?
¿Sa dampnada
Minutera de prim 'cer
Desalada
Pe 'l quadrant fará sa via,
Sens que puga ni un sol dia
Deturarlo ma ansietat?
No; que, fins en ma agonía,
L' haig de vèure ¡desditxat!
¡Cada colp més espatllat!

¡Si n' hi he dadas d' ilusions!
¡Si n' hi he dadas de venturas,
De dolçuras,
De creencias, de passions,
Sempre puras!
Per sa fam devoradora

Rès es prou. Ma encisadora
Joventut poch li ha semblat.
Horas, dias, anys devóra,
Y 'l veig, sempre ¡desditxat!
¡Cada colp més espatllat!

Quan s' ature no ho sabré,
Car la mort pendra ma vida,
    Decidida;
Ni allavors lo relotjer,
    Consumida
Sa ecsistencia per la pensa,
Que donantlhi pena intensa
Lo séu cor ha trocejat,
Podrá veure còm comença
Lo relotje á estar parat,
Car llavors, hauré finat.

LO RIU

—

L' ivern no durará;
Pe 'l maig ja tornará
Del camp lo dolça vida,
Y sobre l' herba humida
Fósa será
La néu que se 'n 'nirá.

Llavors, ja feta riu,
De dalt del mont altiu
Devallará á la plana,
Y entr' herba boscatana
Dirá joliu
Las glorias del estiu.

Llavors, pe 'l plá corrent,
Rebrá del vert torrent
La tèrbola riuhada,
Y vers la mar salada
Irá bullent
Cantant ab dólç accent.

Y, quan á l' horizó
Ovire la blavó
De l' ona ramorosa,
Que, ab pena fadigosa,
Trista cançó
Mormola en sa presó,

Lo riu remembrerá
La nèu que 'l fret glaçá,
Y en l' alta cim lluhia;
Llavors, en sa agonía,
Bè plorará
L' estiu que 'l va lliurá'.

DARRERA CANÇÓ

Allí hónt lo mont fa sombra á l' ona,
Hónt bufa 'l vent de la marina
Y 's veu al lluny de Barcelona
Lo fondo port,
Un clot cavèu sota un' alzina
Quan seré mort.

Quan duga 'l maig la verda fulla,
Lo fruyt primer, la flayre aymada,
Ompliu lo clot ab ma despulla,
¡Presó crudel!
Dexáume allí, sentint la onada,
Mirant al cel.

Mon cos dexèu, y ab freda llosa
May lo cobriu: las aus ardidas,
Lo sol ardent, lo cel de rosa
Vull contemplar.
Ja 'l cobrirá de flors marcidas
Lo vent del mar.

Cantèu, voltant ma tomba freda,
Los lays d' amor que jo cantava;
L' oreig, passant per dins l' arbreda,
Ab sa ramor,
Planys llançará, com jo llançava,
Foll de dolor.

Cantèu, dexant la verda alzina,
Mos cants de goig y de tendresa;
Que senti 'l vent de la marina
L' himne sagrat
Que 'm dictá un jorn, ab sa grandesa,
La llibertat.

Y vostras veus, al lluny perdentse,
Tornèu del món al trist calvari:
Al vent del mar ohiré, planyentse,
Plorar ma sort,
Quan reste allí, mut, solitari...
Quan seré mort.

Un jorn, potser, ab crits de joya,
Dirá mos cants gentil brivalla;
Pot ser mos lays la tendra noya
Mormolará:
Mon cos llavors dins ma mortalla
Tremolará.

La mare, un jorn, breçant joyosa,
Dirá mos cants á sa nineta;
Llavors, ab pler ma filla hermosa
Recordaré,
Y á dins del clot, ma tomba estreta,
Sospiraré.

Potsé' 'l marí mirant la onada,
Que va tallant la nau ardida,
Potser, mirant ab trista ullada
Nous horizonts,
Mormolará la més sentida
De mas cançons.

No vull mon nom grabat al marbre;
Vull que l' escriga, d' amor rendida,
Gentil parella, dessota un arbre,
Un jorn d' estiu,
Damunt la sorra, la sorra humida
Del camp joliu.

Si may mon nom fama lleugera
Un jorn se 'n dú de ma encontrada,
Fins á mon nom terra estrangera

Fará anyorar,
Car vol sentir la flamarada
De nostra llar.

Anáu pe 'l món cants de alegría,
Com van pe 'l prat las papallonas;
Anáu pe 'l món, cants d' agonía,
Lays de dolor,
Com van pe 'l mar las negras onas
Movent ramor.

Anáu, cantant lo riu de plata,
Lo sol ruhent, la blanca lluna,
Lo sant travall, l' amor que mata,
Lo món y 'l cel;
Anáu dihent de ma fortuna,
La sort crudel.

Y tu, trist cant, veu llastimera,
Au que 'n mon pit fa temps niuhava,
Fondo gemech, cançó darrera,
Crit de mon cor,
Digas al món com jo estimava,
Quan seré mort.

JUDICIS DELS CONSISTORIS

PÁGINA 5.

Lo baster del Esquirol.

"...havèm cregut que á dreta lley deviam donar lo *premi de la flor natural* a la poesia que porta per lema: *¡Fort!* y per titol: *Lo baster del Esquirol*, per contenir un pensament complet y original, expressat en forma nova, ingeniosa y profondament catalana."

(Jochs florals de 1872.)

PÁGINA 17.

La monja.

"Lo Consistori ha cregut deber fer menció honorífica de... *La Monja*, balada de mólt bon color, encara que algun tant deixatada,...."

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 73.

La mort del laletá.

"Lo segon *accèssit* ha estat discernit á *La mort del laletá*, per lo bonich de l' argument y per sa execució sencilla y clara, empero un xich manca de llenguatge."

(Jochs florals de 1871.)

PÁGINA 113.

La creu del fossar.

"...A dita composició, *¡Oh desitj!* s' ha donat l' altre *accèssit*, obtenintne dos vots la que té per nom *La creu del fossar* y per lema: *Ciego, ¿es la tierra el centro de las almas?* "

(Jochs florals de 1865.)

PÁGINA 201.

Lo sagrament d' en Jofre.

"Lo Consistori dèu fer menció honorífica de... *Lo sagrament d' en Jofre* que revela bon coneixement de nostre romanser;...„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 209.

La sardana.

"Lo Consistori ha cregut deber fer menció honorífica de... *La sardana* y.... felissas imitacions de nostre género popular.„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 217.

¡Avant!

"Lo Consistori ha acordat fer menció honorífica de... *¡Avant!*, en la cual es verament de planye que no corresponga la sua forma poch cuidada á la grandesa de la sua concepció....„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 241.

La cançó dels aucells.

"240 composicions se han disputat lo premi de honor y cortesía, que consisteix enguany en un preciós exemplar del *Minnus obs balata.*

De tots los géneros ne són vingudas obtant á un premi que tots los assumptos admet, y en lo qual acostuma a entaularse la més encesa competencia.

"Mes lo Consistori ha cregut adjudicarlo degudament á la que, ocupantne en la llista lo número 131, té 'l lema de: *Con diferente voz condoleven,* GARCILASO), y 'l titol de *La cançó dels aucells.* Esta composició es la tendra balada de tots los pobles: un aymant que mor' en la guerra y una monja que 'l plora y per ell prega sota 'l sálzer de un monestir.

"Mes es tal lo giny del oeta en desenrotllar l' assumpto, tal la novetat de l' exposició, tan admirablement trobada la forma de la balada: y brolla de sas armoniosas estrofas una veu tant pura de fresca poesía, que unánimement lo Consistori li ha adjudicat la envejada flor, considerantne la *Cançó dels aucells* com una preuhada joya de que justament podrá envanirse nostre renaixent literatura.„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 249.

Los companys de Sertori.

"63 composicions concorrian al premi de la Pátria. També entre ellas s' hi mostra abundosa varietat de generos y gran diversitat de assumptos rumbejanthi desde l' oda fins á la descripció histórica: desde la llegenda á la pintura interessant de nostras antiguas y gloriosas gestas.

"Unánimement lo Consistori ha donat lo premi á la que, ab lo número 353 y 'l lema *Hic multæ quæ se manibus Q. Sertorii turmæ terræ mortalium omnium...* dú lo titol de *Los companys de Sertori*, considerant que ab major mestria no pot trassarse quadro tant inmens, tant plè de vigorosos tochs, tant abundós de sentiment,

tant rich de color y ahónt troben lo maridatje més felís la plástica concisió de sas descripcions y la ferma expressió de són diálech. La novetat de la sua forma y de són assumpto, segons parer del Consistori, obran nou camp y mólt amplas perspectivas á la imaginació de nostres inspirats poetas.„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 257.

Sibila.

"Senyalada ab lo número 350 y 'l lema: *Implacable mujer, serás servida*, (CIENFUEGOS), va la composició *Sibila*, distingida ab lo primer *accéssit*. Animat quadro histórich, que 'ns transporta á un nou aspecte de l' últim periodo de la vida de un de nostres reys més llegendaris, lo Consistori ha dissimulat en ell petitas faltas de forma, admirant la felis concepció del assumpto y la vigorosa sobrietat de són desarrollo.„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 265.

Lo mantell de la reyna.

"S' ha donat lo segon *accéssit* á la que, senyalada ab lo número 367 y lo lema *¡No tornará!* té per titol: *Lo mantell de la reyna*, ayrosa cançó rublerta de vida y de sentiment, en la cual hi campeja una forsa de imaginació que vens ab éxit creixent las dificultats del género y del assumpto que la inspira.„

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 281.

Lo pacte de Pedralbes.

"Lo Consistori dèu fer menció de... *Lo pacte de Pedralbes*, que hauria obtingut un lloch distingit si són comens corresponguès á sa darrera part„...

(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 305.

La bandera de Santa Eularia.

"14 composicions se disputavan *la lápida de márbre ab alegorías conmemorativas de Santa Eularia*, haventse concedit á la que, ab lo número 449 y 'l lema: *Mostróse la santa tan amante de la Cruz de Cristo y de su patria, que ni viva ni muerta la dejó*, (GARAU), té per titol *La bandera de Santa Eularia*. Lo giny ab que l' autor ha sabut evitarne los múltiples esculls á que l' assumpto está abocat, desenrotllant lo tema ab novetat y talent: la gracia y la frescor de las duas narracions que conté la poesía, y lo artísticament colocats que quedan aixís los incidents de la vida de la Santa com los recorts de sa bandera, han mogut al Consistori á donarli unánimement lo premi.„

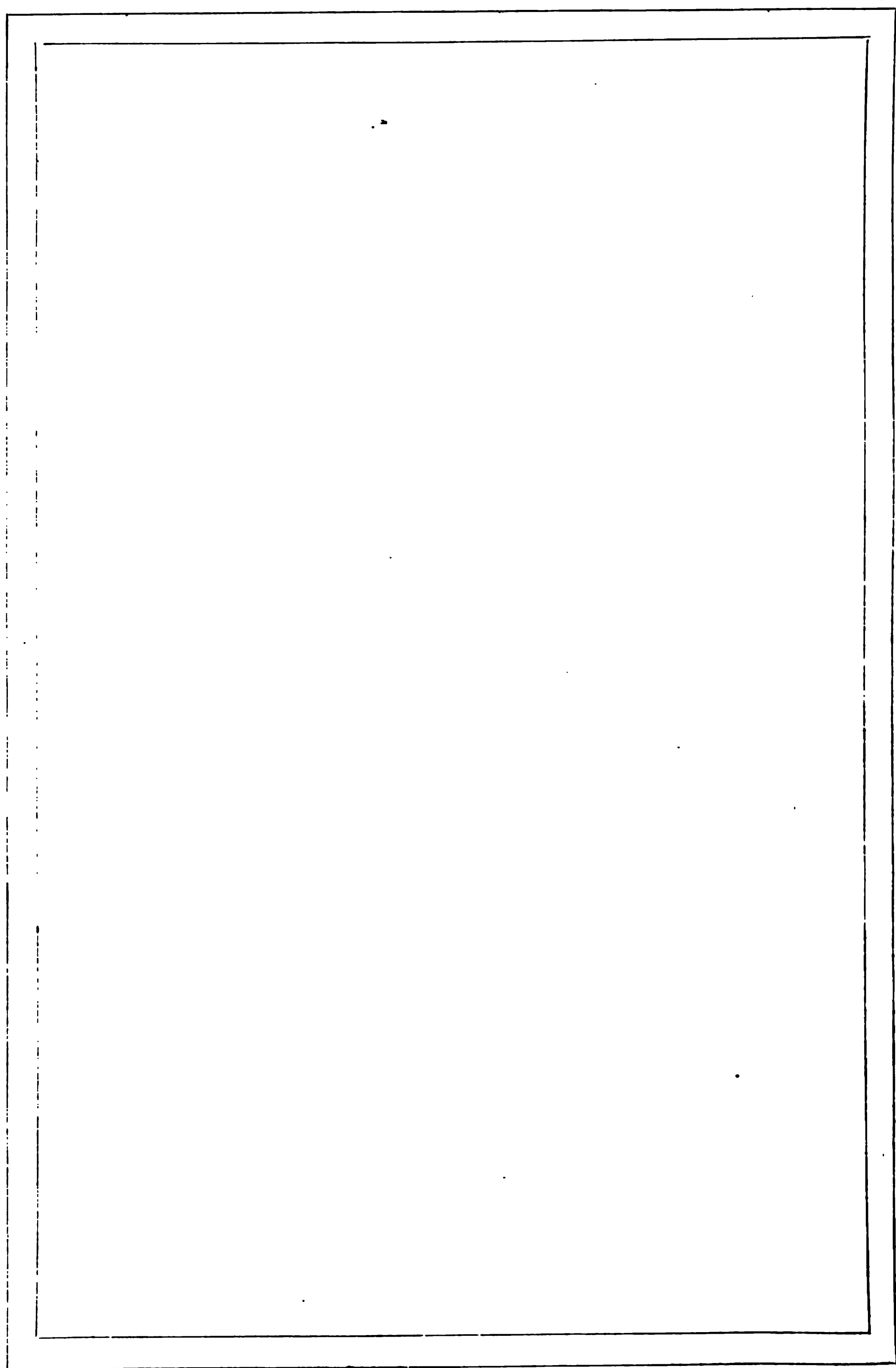
(Jochs florals de 1875.)

PÁGINA 373.

La batalla d' Ilerda.

"*Lo lliri de plata*, entre las 8 composicions que hi obtavan, s' ha adjudicat a la que ab lo número 457 y 'l lema *César y Pompeyo*, dú lo titol de *La batalla d' Ilerda*. Lo coneixement que demostra són autor de la historia romana y la gráfica expressió de algunas vigorosas imatges, aixís com la bellesa de sa concepció, han fet que 'l Consistori li dissimulés certas inexactituts en algun de sos més atrevits conceptes poètichs.„

(Jochs florals de 1875.)

ÍNDICE